

בינלאומיות בהשכלה גבוהה:

סטודנטים בינלאומיים בישראל

הצעה לעקרונות מדיניות

Study in
ISRAEL

יולי 2016

מאת – ד"ר ליאת מעוז, סמנכ"ל אסטרטגיה ובינלאומיות

CONTENTS

2	1. הקדמה
3	2. רקע - הטיפול בנושא במדינות שונות
5	3. המוטיבציה לקידום הגעת סטודנטים בינלאומיים לישראל ויעדים איכותניים
8	4. קווי מדיניות עקרוניים מוצעים
16	5. סטודנטים בינלאומיים בישראל - הפוטנציאל
18	6. נספחים
18	6.א. סקירת יעדים ומגמות של מדיניות הניידות של מדינות אירופה
19	6.ב. מסגרות משולבות לעומת נפרדות לסטודנטים בינלאומיים במדינות אירופה
22	6.ג. פרטים על מלגות Chevening בבריטניה
23	6.ד. גופי מטה לאומיים לקידום בינלאומיות בהשכלה גבוהה במדינות אירופה שונות
36	6.ה. התפלגות האוכלוסיה היהודית בעולם (2010)
37	6.ו. דוח "תמונת מצב של סטודנטים בינלאומיים בישראל" שהוצג לות"ת ב-16.3.20

מסמך זה מהווה המשך למסמך "תמונת מצב של סטודנטים בינלאומיים בישראל" שנידון בות"ת בתאריך 30/3/16 (ומצורף לשם הנוחות כנספח בסוף מסמך זה). במסמך "תמונת המצב" נסקר המצב נכון להיום באקדמיה הישראלית - של מספרי הסטודנטים הבינלאומיים המגיעים למוסדות השונים בישראל ושל אופן הטיפול בנושא במוסדות, וכן נסקרו נתונים השוואתיים לגבי מדינות אחרות בעולם.

המסמך הנכחי עוסק, בהמשך לכך, בהצעת קווי מדיניות למל"ג/ות"ת לחומש הקרוב לגבי הגעת סטודנטים בינלאומיים לאקדמיה בישראל – הן בהתבסס על תמונת המצב הנכחית והן בהתבסס על קוי מדיניות של מדינות אחרות רלוונטיות בעולם. ישנן גם סוגיות אשר נציג אך נשאיר להכרעה בשלב מאוחר יותר. מכל מקום אין ספק כי בהמשך יהיה צורך לבנות מתוך עקרונות המדיניות והתקציבים שיאושרו לצורך הנושא, תכנית עבודה מפורטת, וזאת בעזרת ועדת ההיגוי של מל"ג/ות"ת אשר תורכב לנושא הבינלאומיות ובסיוע הצוות המקצועי במל"ג/ות"ת.

במסמך זה נתייחס במונח "סטודנטים בינלאומיים" – אלא אם מצוין במפורש אחרת- לסטודנטים אקדמיים שאין להם אזרחות ישראלית, שבאו למוסד אקדמי ישראלי לתארים ראשון שני או שלישי (מלאים או חלקיים), לתכניות אקדמיות קצרות, או לפוסט-דוקטורנטים (אף על פי שהאחרונים מתאימים יותר להגדרה של חוקרים מאשר סטודנטים).

נחזור ונדגיש כאן כי הנושא של סטודנטים בינלאומיים הוא רק אחד מרשימה של נושאים אשר נמצאים תחת "בינלאומיות בהשכלה גבוהה", ומוסדות שונים בארץ יצטרכו להתאים לעצמם – בהתאם לזהותם וחזונם – את סוגי הפעילויות המתאימים להם, אם בכלל, תחת "בינלאומיות" ואולי תחת "רב-תרבותיות" במובן הרחב:

בעולם ההוראה, פרט להגעה של סטודנטים בינלאומיים אל בין כתלי המוסד, ולגיוון הרכב גוף הסטודנטים, ישנם אספקטים משלימים כמו גיוון הרכב גוף הסגל האקדמי, התאמת הכישורים שהמוסד מעניק לסטודנטים לעולם הגלובלי – האקדמי ושוק העבודה (כלומר התאמת הסילבוסים, שפת ההוראה, השימוש בטכנולוגיות וכיו"ב – Internationalization at home), התאמת השירותים שהוא נותן לסטודנטים לצרכיהם המיוחדים ולרקע שלהם, שתופי הפעולה של המוסד בהוראה עם מוסדות אחרים בעולם (כגון הסכמי ניידות סטודנטים ומרצים, תארים משותפים וכפולים, שותפות בפרויקטים בנ"ל לקידום איכות ההוראה, הכשרות סגל) ועוד.

בצד המחקרי ישנו מגוון שתופי פעולה נוספים שאפשר לקיים מול חוקרים ו/או מוסדות בעולם - מחקרים משותפים, שיתוף בתשתיות מחקר, חברות בפרויקטי מחקר בנ"ל, סדנאות וכנסים בינלאומיים, שתוף פעולה בין מרכזי מחקר וכיו"ב.

מכל מקום, החלטה של מוסד לקדם יוזמות מתוך אלו צריכה להגיע כאמור מתוך חשיבה אסטרטגית, אימוץ גישה הוליסטית ועקבית לנושא, והעמדת משאבים מתאימים לטובת הטיפול בנושא וקידומו.

בשני העשורים האחרונים מדינות רבות גיבשו מדיניות בינלאומיות עבור מערכת ההשכלה הגבוהה וההכשרה העל-תיכונית, הכוללות בין היתר הקצאת תקציבים ייעודיים לנושא, רגולציה אקדמית ופעילות שיווק ומידע ברמה הלאומית. ממיפוי יוזמות לאומיות אלו עולה כי היעדים אותם מבקשים להשיג דרך תהליכי בינלאומיות ההשכלה מגוונים, וכוללים שאיפה להעלאת האיכות האקדמית לצד היבטים כלכליים חברתיים ומדיניים. חלק ניכר מהיוזמות הלאומיות גובשו תוך שיתוף פעולה בין משרדים וגורמים שונים כגון משרדי חוץ, משרדי כלכלה וכדומה. **בראייה כללית ניתן לומר כי גיבוש מדיניות בינלאומיות במדינות השונות נובע מהתפיסה שהתאמתן של מערכות ההשכלה לעולם האקדמי הבינלאומי ולשוק העבודה הגלובלי הכרחית במאה ה-21, וכי יש לה תרומה משמעותית להעלאת איכות ההשכלה.** מתוך השקפה רחבה זו, מדינות שונות שמות דגש על נושאים שונים בתוך מכלול הפעילות הבינלאומית בהתאם לצרכיהן.

כאשר אנו באים לבחון את היוזמות הלאומיות השונות במטרה ללמוד מניסיוןן על מגמות קיימות ועל כלי מדיניות אפקטיביים, חשוב לזכור כי הרקע הכללי והנוף האקדמי בפרט שונים מאוד מהמצב בישראל. זאת, במיוחד בהתייחס לשפת ההוראה במוסדות להשכלה גבוהה, רמת הפיתוח של קשרים בינלאומיים קיימים, מיקום גיאוגרפי ומעורבות ביוזמות אזרחיות ועל-לאומיות. נקודת הפתיחה למדיניות לאומית בנושא זה שונה במיוחד במדינות האיחוד האירופי מכיוון שחברותן בתהליך בולוניה לא רק מאפשרת להן לקחת חלק בתכניות על-לאומיות, אלא מאפיינת במידה מסוימת את הרציונל ואת היעדים לקידום הבינלאומיות של ההשכלה הגבוהה בתוך המדינות. כך לדוגמה הוגדרו במסגרת תהליך בולוניה יעדים מספריים לניידות סטודנטים: עד שנת 2020 20% מבוגרי מוסדות להשכלה גבוהה באירופה צפויים ללמוד תקופה מחוץ לגבולות מדינתם במהלך לימודיהם.¹

למרות השונות הקיימת בין מאפייני מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל לבין אלו של מדינות אחרות, הלמידה מניסיוןן של מדינות אחרות בנושא חשובה ותורמת להבנה של המגמות העיקריות בקידום בינלאומיות ההשכלה הגבוהה בעולם.

לצורך הדיון ביעדים לבינלאומיות במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל וסוגיות היסוד בו, ניתן להצביע על שלושה יעדים עיקריים המניעים את תהליכי הבינלאומיות במדינות השונות ובפרט את מדיניות הניידות:

- העלאת האיכות, התחרותיות והבטחת הקיימות של המערכת האקדמית
- שילוב ממדים בינלאומיים, בין-תרבותיים וגלובליים אל תוך ההכשרה הניתנת במסגרת האקדמיה
- קידום התחרותיות והכלכלה של המדינה.

חשוב לציין כי יעדים אלו אינם עומדים בסתירה זה לבין זה, ומסמכי מדיניות של מדינות אחרות משלבים בין יעדים אלו.

סקירה קצרה של יעדים ומגמות של מדיניות הניידות של מדינות אירופה מצויה בנספח [א6](#).

לעומת מדינות אירופה אשר ככלל מייחסות פחות חשיבות לפן הכלכלי של שוק הסטודנטים הבינלאומיים, נראה שיש מדינות כמו קנדה, בריטניה, ארה"ב ואוסטרליה שמדגישות מאוד את הערך הכלכלי של הבאת סטודנטים בינלאומיים.² ללא ספק היותן מדינות ששפת ההוראה בהן היא אנגלית מסייעת גם היא ביכולת למשוך סטודנטים בינלאומיים רבים.

NAFSA, ארגון החינוך הבינלאומי האמריקאי מפרסם מדי שנה דו"ח שנתי על ההשפעות הכלכליות של הסטודנטים הבינלאומיים על ארה"ב. נכון לשנת 2014 שוק ההשכלה הבינלאומית הביא להכנסות של 27 ביליון

¹ במסגרת תהליך בולוניה הוגדרה אסטרטגיה עבור ההשכלה הגבוהה באירופה בעידן הגלובלי. לפרטים נוספים ראו את פרק 7 (עמ' 225-267) במסמך הבא:

http://www.ehea.info/Uploads/SubmittedFiles/5_2015/132824.pdf

² <http://wenr.wes.org/2015/02/international-student-mobility-trends-2015-an-economic-perspective>

דולר בארה"ב. שוק זה מייצר 340,000 עבודות בארה"ב, כאשר כל 7 סטודנטים שנרשמים ללימודים בארה"ב יוצרים או תומכים ב-3 משרות חדשות.³

מסמך המדיניות והאסטרטגיה של אוסטרליה לגבי בינלאומיות בהשכלה הגבוהה מתאר את היתרונות של הבאת סטודנטים בינלאומיים. בין מספר היתרונות מוזכר גם הערך הכלכלי של הבאת סטודנטים בינלאומיים למערכת ההשכלה הגבוהה. בשנת 2015 שווי ההכנסות של המדינה משוק זה היה 19 ביליון דולר אוסטרלי. כמו כן, שוק הסטודנטים הבינלאומיים באוסטרליה מספק עבודה ליותר מ-130,000 אזרחים.⁴

במסמך המדיניות של אנגליה בנוגע לסטודנטים בינלאומיות שיצא בשנת 2013 מוזכר גם כן הערך הכלכלי של הבאת סטודנטים בינלאומיים. בשנת 2011 שוק הסטודנטים הבינלאומיים הניב הכנסות של 17.5 ביליון פאונד לכלכלה הבריטית, כאשר יותר מ-75% מהם מגיעים משכר הלימוד והוצאות המחיה של הסטודנטים.⁵ היום נערכים דיונים בממשלה הבריטית לגבי עדכון מדיניות שכר בלימוד ואפשרויות שכר לימוד דיפרנציאלי לסטודנטים בינלאומיים.⁶

שני המודלים העקרוניים הנ"ל – האירופאי והאמריקאי-בריטי-אוסטרלי צריכים לעמוד אל מול ענינו בבואנו להתאים מדיניות בנושא לישראל.

³ <http://wenr.wes.org/2015/02/international-student-mobility-trends-2015-an-economic-perspective>

⁴ https://nsie.education.gov.au/sites/nsie/files/docs/national_strategy_for_international_education_2025.pdf

⁵ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/340600/bis-13-1081-international-education-global-growth-and-prosperity-revised.pdf

⁶ התייעצויות הממשלה הבריטית בנושא (Green paper) והניירות המקדימים לחקיקה (White paper) נמצאים ב- <https://www.gov.uk/government/consultations/higher-education-teaching-excellence-social-mobility-and-student-choice>

3. המוטיבציה לקידום הגעת סטודנטים בינלאומיים לישראל ותפקיד מל"ג/ות"ת

(א) חשיבות קידום הנושא לאקדמיה הישראלית ולישראל בכלל

להגעתם של סטודנטים בינלאומיים אל בין כתלי המוסדות האקדמיים הישראלים יתכנו יתרונות רבים – למוסדות עצמם, לסטודנטים הישראלים ולמדינת ישראל ככלל.

מבחינת המוסדות האקדמיים היתרונות הבולטים הם:

- העלאת איכות אקדמית בשל הנגישות לשוק הגלובלי של סטודנטים (ולכן גם של חברי סגל)
- יצירת וחיזוק המוניטין הבינלאומי
- אפשרות לשימור תחומים ייחודיים/בעלי ביקוש נמוך על ידי "ייבוא" סטודנטים
- גיוון מקורות ההכנסה ומקור רווח אפשרי
- כלי לצמצום חרמות אקדמיים

מבחינת הסטודנטים הישראלים – במידה שהם נחשפים לסטודנטים הבינלאומיים, היתרונות העיקריים הם:

- גיוון חברתי ותרבותי – כישורים נדרשים בעולם של היום ("אזרחים גלובליים" ובכלל זה שיפור האנגלית האקדמית)
- העלאת האיכות האקדמית

ומבחינת **מדינת ישראל** ככלל ניתן גם למנות מספר יתרונות אפשריים⁷:

- תרומה מדינית ודיפלומטית
- יצוא של מומחיות
- העלאת איכות ואטרקטיביות המוסדות במדינה
- תמיכה ביצירת חברה רב-תרבותית
- חיזוק הקשר עם יהודי התפוצות (כשמדובר בסטודנטים יהודים)
- יכולת לשמר אח"כ כח אדם איכותי במשק (Brain Circulation)

עם זאת חשוב להקדים כבר ולומר כי זו רשימה של יתרונות אפשריים, אך מימושו של כל אחד תלוי במדיניות. כך למשל "העלאת האיכות האקדמית" תלויה באמת בכך שיגיעו סטודנטים ברמה גבוהה; היכולת ליצור מקור רווח מפעילות כזו תלויה במדיניות גביית שכר הלימוד מאותם סטודנטים וברמת השירותים שמספקים להם; היתרון לסטודנטים הישראלים תלוי ברמת החשיפה שתהיה להם לסטודנטים הבינלאומיים; היכולת לשמר כח אדם איכותי במשק תלויה במדיניות אשרות עבודה וכיו"ב.

כפי שניתן היה לראות בפרק הקודם, מדינות שונות בעולם פתחו אסטרטגיות לנושא הסטודנטים הבינלאומיים מתוך מוטיבציות מובילות שונות – חלקן מתוך התפיסה האידאולוגית שההשכלה הגבוהה היא מטבעה גלובלית, חלקן מתוך הרצון להעלאת הרמה של המערכת האקדמית (ובפרט לטובת הסטודנטים של מדינת האם), חלקן מתוך מוטיבציה כלכלית (הגדלת גיוון מקורות ההכנסה של המערכת האקדמית – הן ע"י

⁷ בישראל שלא כמו במדינות כמו אוסטרליה או ניו זילנד, אנו לא צופים כי ענף הסטודנטים הבינלאומיים יכול להפוך לענף כלכלי משמעותי של המדינה

סטודנטים משלמים והן ע"י תורמים), וחלקן גם מתוך מוטיבציות מדיניות ודיפלומטיות (שגם להן כמובן השלכות כלכליות).

כמובן שלא חייבת להיות סתירה בין היעדים ובכל מקרה תועלות רבות יצמחו מפיתוח הנושא, אולם למל"ג/ות"ת, האמונות על מערכת ההשכלה הגבוהה הישראלית, לגבש במפורש את המוטיבציות וסדר העדיפויות ביניהן ומתוך כך לגזור את המהלכים השונים לקידום הנושא. להלן הצעה לפי סדר חשיבות:

- i. העלאת הרמה והתחרותיות של המערכת האקדמית הישראלית; מכאן יגזרו מאמצים להביא סטודנטים וחוקרים ברמה אקדמית גבוהה לישראל, ולפעול להגדלת האינטרקציה, ככל הניתן, בינם לבין הסטודנטים הישראלים
- ii. תרומה כלכלית למערכת האקדמית;

בהמשך נגזור את קווי המדיניות העקרוניים מתוך תפיסה מובילה זו.

יש להעיר כאן כי מטרות כמו העלאת האיכות האקדמית או העלאת הרמה והתחרותיות של המערכת האקדמית הן כאלו שקשה לכמת ולכן גם להציב להן יעדים מדידים ממצים.

(ב) תפקידיהן של מל"ג וות"ת

כאמור, ישנם תמריצים אינהרנטיים למוסדות ההשכלה גבוהה להביא סטודנטים בינלאומיים, ואין ספק כי בישראל יש מוסדות אקדמיים ואנשי סגל אקדמיים ברמה גבוהה עולמית. נשאלת השאלה אם כן מדוע עד כה אנו עדים למספרים קטנים מאוד של סטודנטים כאלו שמגיעים לישראל (בהשוואה למדינות מפותחות אחרות)? היכן השוק דורש רגולציה והיכן הוא דורש פתיחת צווארי בקבוק – בתוך ומחוץ לעולם האקדמי? ומתוך אלו – כיצד אנו רואים את תפקידיהן של מל"ג וות"ת בנושא?

מבחינת הקשיים והגורמים המעכבים ניתן למנות את הרשימה העיקרית הבאה:

קשיים אוביקטיביים:

- מצב ביטחוני
- ריחוק גיאוגרפי
- יוקר מחיה גבוה יחסית
- מחסום שפה
- הבדלי גיל וניסיון חיים, בעיקר בתואר ראשון (ולכן גם שוני בחוויה הסטודנטאית)
- לעיתים - עמדות פוליטיות ודימוי בינלאומי

קשיים מחוץ לעולם האקדמי:

- קשיים במתן אשרות עבודה לבני זוג; במתן אשרות להתמחויות (INTERNSHIPS) בזמן או אחרי הלימודים בישראל; במתן אפשרויות לניסיון עבודה מקצועי לאחר הלימודים
- קושי במתן ביטוח בריאות במחיר סביר לסטודנטים הבינלאומיים

קשיים וגורמים מעכבים בתוך העולם האקדמי

- חוסר במדיניות מוסדית סדורה בנושא - חזון לגבי בינלאומיות בכלל וסטודנטים בינלאומיים בפרט, המוטיבציה למהלכים ויעדים קונקרטיים (ובכלל זה גם לעיתים רבות אין מדיניות סדורה לגבי לימודים אקדמיים באנגלית לסטודנטים הישראלים)
- תהליכי עבודה ומבנה ארגוני לטיפול בנושא - לא תמיד מובנים וסדורים במוסדות
- בעיקר באוניברסיטאות – קושי להנהלות לכוון את היחידות במוסד להקים תכניות או לבנות קורסים לסטודנטים בינלאומיים
- חוסר במקורות תקציביים לבניית תשתיות מתאימות בתוך המוסד (פתיחת תכניות באנגלית וטיפול בסטודנט הבינלאומי) ושל מלגות למצטיינים (במקרים רבים המוסדות עדיין לא מרגישים שהם יכולים להביא סטודנטים משלמים ברמה גבוהה)

- **מגבלת שכר הלימוד** לסטודנטים בנ"ל בתכניות מתוקצבות (שקבעה ועדת מלץ) לא תמיד מאפשרת למוסדות להפוך את התכניות לכדאיות כלכלית
- לעיתים חוסר **במעונות או פתרונות דיור** לסטודנטים בינלאומיים
- למוסדות לעיתים חסר **מידע** והיכרות עם השוק, ידע כיצד לבצע מיון אקדמי ממדינות שונות וכיו"ב
- מחסור ב**שיווק ומיתוג** מתאימים ברמה לאומית
- לעיתים קרובות ישנם מרצים שאינם מרגישים נוח ללמד ב**אנגלית**

לאור זאת אנו מציעים כי מל"ג וות"ת תיקחנה על עצמן (ובכלל זה דרך רכישת שירותים, מיקור חוץ או שותפות עם גורמים אחרים) את התפקידים הבאים:

- קביעת מדיניות ותכנון לאומי – קביעת חזון ויעדים למערכת בנושא סטודנטים בינלאומיים (כלליים, ופרטניים לפי הצורך) ותיאום בין המוסדות השונים; המשך מעקב אחר הנתונים וניתוח מגמות מול המוסדות:
- הסדרה רגולטורית של אספקטים שונים – תקצוביים וכלכליים (כולל גובה שכר לימוד, ותגמול מרצים), תכנוניים ואקדמיים
- התנעה של תהליכים במוסדות לגיבוש חזון, אסטרטגיות ויעדים בנושא בינלאומיות
- התנעה של תהליכים לבניית תשתיות מתאימות במוסדות⁸, מתוך הכוונה שהתמיכות תהיינה מוגבלות בזמן עד שהמוסדות יוכלו להמשיך ללא התמיכות
- ייעוץ למוסדות בבניית תכניות בינלאומיות ואסטרטגית שיווק מול הסטודנטים הבינלאומיים
- מאמצי שיווק ומיתוג מרוכזים לאקדמיה הישראלית
- הפעלת תכנית מלגות למצטיינים
- סיוע לסטודנטים הבינלאומיים במידע, ותוך הדברות עם משרדים אחרים – גם בנושאי אשרות, ביטוחי בריאות, בנקים וכיו"ב

⁸ כולל נושאים כמו פיתוח קורסים באנגלית והכשרת הסגל המלמד, הכרה של לימודים בחו"ל, תרגום נקודות הזכות מהלימודים בישראל ל-ECTS וכיו"ב

בפרק זה אנו מציעים אחד-עשר קוים עקרוניים למדיניות מל"ג/ות"ת בנושא, שכמובן יש בהמשך לפרוט אותם למדיניות ממש ובהמשך לתכניות עבודה. חשוב להדגיש כבר בשלב זה כי גם במסגרת קביעת המדיניות והתכנון הלאומי, אנו רואים מקום לתת לכל מוסד לבחור את יעדיו ולהתפתח בנושא.

1. מאחר שהמטרה העיקרית שלנו בבינלאומיות נבחרה להיות שיפור האיכות והתחרותיות האקדמית, לטובת הסטודנטים הישראלים אנו ממליצים
- להתמקד בהבאת סטודנטים ברמה אקדמית גבוהה לישראל
- לשלב ככל הניתן את הסטודנטים הבינלאומיים באותן כיתות עם הסטודנטים הישראלים

אף על פי שהצעת תכניות נפרדות לסטודנטים בינלאומיים מאפשרת התאמה מלאה לקהל היעד הספציפי כמו גם דרכי ניהול ומימון נפרדות, נראה כי כיתות משולבות מהוות עבור הרבה מדינות ומוסדות מסגרת להטמעת הבינלאומיות במערכת ההשכלה הגבוהה המקומית באופן רחב, אשר אמורה לשרת לא רק את הסטודנט הבינלאומי אלא גם את הסטודנט המקומי. פירוט לגבי היחס לסוגיה זו במדינות שונות באירופה מופיע בנספח 6. לפיכך אנו מציעים לחתור למודלים בהם הסטודנטים הבינלאומיים משולבים ככל הניתן בכיתות הרגילות.⁹

2. עם זאת אנו רוצים לתת אפשרות למוסדות להביא סטודנטים משלמים, ולבנות תכניות אשר בסופו של דבר יחזיקו את עצמן כלכלית, ואולי אף יהיו מקור רווח למוסד. לכן הגבלות שכר הלימוד על סטודנטים בינלאומיים, שכר ושעות מרצים ומדיניות סבסוד ות"ת של אותם סטודנטים צריכות להקבע בהתאם

במדינות רבות בעולם, גם כאשר הסטודנטים הבינלאומיים משתלבים בכיתות הרגילות, ניתן לגבות מהם שכר לימוד גבוה יותר (במדינות אירופה עם מדיניות כזו, הדבר נכון לסטודנטים שאינם אירופאים). בבריטניה למשל, כפי שהוזכר קודם, מעדכנים כרגע את החקיקה על מנת לאפשר לאוניברסיטאות להגדיל עוד את שכר הלימוד מסטודנטים בינלאומיים ולאפשר בידול בשכ"ל בין אוניברסיטאות¹⁰.
אנו מציעים לגבש הנחיות מעודכנות לנושא גביית שכר לימוד מסטודנטים בינלאומיים בתכניות מתוקצבות (ובהתאם לפעול לעדכון הנחיות ועדת מלץ) וכן בתכניות חוץ תקציביות (שישלימו את המלצות ועדת גרונאו), להחליט האם ות"ת רוצה להמשיך לסבסד סטודנטים בינלאומיים בתכניות מתוקצבות דרך מודל התקצוב, ולקבוע הנחיות באשר למגבלות שכר מרצים ושעות הוראה שלהם, כך שכל אלו יאפשרו למוסדות לבנות מודלים מאוזנים כלכלית, ואולי אף שיניבו רווח למוסד.

⁹ חשוב לזכור שבטכניון, באוניברסיטת תל אביב, באוניברסיטה העברית ובתכנית ה-IMBA בבר אילן ישנן כבר מסגרות של בתי ספר בינלאומיים נפרדים לסטודנטים הבינלאומיים, ולכן יש לגבש עמדה לגבי היחס למסגרות הנפרדות הקיימות.

¹⁰ התייעצויות הממשלה הבריטית בנושא (Green paper) והניירות המקדימים לחקיקה (White paper) נמצאים ב- <https://www.gov.uk/government/consultations/higher-education-teaching-excellence-social-mobility-and-student-choice>

3. מיקוד בתארים:

בתארים מתקדמים:

- דוקטורט, פוסטדוקטורט – חשיבות רבה למחקר הישראלי
- תואר שני (בעיקר לא מחקרי) – כחלק משיפור האיכות האקדמית, וכמקור הכנסה פוטנציאלי של סטודנטים משלמים
(תואר ראשון – אנו לא מציעים כמוקד עיקרי, אלא כתכניות שיש לפתח לאט יותר ובצורה פרטנית)

בקורסי קיץ ובתכניות לתקופות קצרות – בעיקר כאמצעי שיווק לתארים המלאים

אנו מציעים להתמקד בתארים המתקדמים ולא בתואר הראשון ככלל, בעיקר בשל הקלות היחסית של פתיחת תכניות לתואר שני באנגלית לעומת הקושי היחסי בפתיחת תכניות כאלו לתואר ראשון – בתואר ראשון מדובר בתכניות ארוכות הרבה יותר ובמספר רב של קורסים שעל המוסד להציע באנגלית, קשה יותר לסטודנטים הישראלים להשתלב בתכנית באנגלית, קשה למוסד יותר למיין ולשפוט את איכות המועמדים הבינלאומיים, פערי הגיל בין הסטודנטים הבינלאומיים לישראלים משמעותיים יותר, ואורך הלימודים מרתיע יותר מאשר תכניות של שנה או שנתיים לתואר שני; יש לציין כי גם בעולם במדינות שאינן דוברות אנגלית אנו רואים שיעור גבוה הרבה יותר של סטודנטים בינלאומיים לתארים מתקדמים מאשר לתואר ראשון. במדינות אלו (ששפת ההוראה הראשית שלהן אינן אנגלית) הסטודנטים לתואר שני גם מהווים את עיקר הסטודנטים המשלמים.

עם זאת כמובן שאם ישנן כבר תכניות בינלאומיות לתואר ראשון חשוב שימשיכו לפעול בצורה טובה. כמו כן אנו רואים טעם לפתוח תכניות בינלאומיות לתואר ראשון בתחומים בהם יש מיעוט סטודנטים ישראלים ושחשוב למוסדות לשמר אותם.

לגבי התכניות לתקופות קצרות וקורסי קיץ, מתוך משוברים שערכנו עם סטודנטים מסין והודו שבאלו ללמוד בישראל ומתוך סקר שנערך על-ידי חברת המחקר הבינלאומית The Knowledge Partnership¹¹ נראה באופן ברור כי לרוב הסטודנטים היה לפחות קשר אחד לישראל לפני הגעתם ללימודים פה (ברוב המקרים הם ביקרו קודם בישראל, היו להם חברים בישראל או משפחה בישראל) וחלק ניכר מהסטודנטים שהגיעו לתואר מלא היו קודם בקורס קיץ בישראל או בתכנית קצרה אחרת. לכן מבחינה אקדמית נראה לנו נכון להשקיע בהבאת סטודנטים לתכניות כאלו כ"אמצעי שיווק" לתארים המלאים.

בנוסף התכניות הקצרות יכולות גם להוות מקור הכנסה למוסדות, דרך להתנסות בטיפול בסטודנטים הבינלאומיים לפני בניית התשתיות המלאות לטיפול בסטודנטים לתארים שלמים, ויש להן כמובן גם תועלות רבות ברמה המדינית, בהיותן אמצעי יעיל לחשיפה של מספרי סטודנטים רבים למדינת ישראל.

4. אסטרטגיה שיווקית - קבוצות יעד מרכזיות:

- בקרב סטודנטים לתואר שני וראשון (לתארים מלאים או לתקופות קצרות) – אנו רואים שתי קבוצות יעד מרכזיות:

(א) סטודנטים מצטיינים מאסיה – ובפרט מסין והודו

(ב) סטודנטים יהודיים מצטיינים – בעיקר מארה"ב וקנדה

- בדוקטורט ובפוסט-דוקטורט יש לשים דגש על מצוינות בלי צורך במיקוד גיאוגרפי או אחר

¹¹ הסקר נערך במסגרת עבודה אסטרטגית בנושא שעשו TKP לאוניברסיטה העברית ולעיריית ירושלים, וכלל 288 סטודנטים בינלאומיים שלומדים באוני' העברית מ-55 לאומים)

הגדרת קבוצת היעד רלוונטית בעיקר לסטודנטים לתארים שני וראשון (מלאים או לתקופות קצרות), מאחר שבדוקטורט ובפוסט-דוקטורט או צופים שהחוקרים עצמם יהיו מעורבים הרבה יותר בבחירה, מתוך הכרות אישית עם המועמד או עם ממליצים שלו, ולכן ניתן יהיה לערוך אותה על בסיס מצוינות אקדמית בלבד. לכן בדוקטורט ובפוסט-דוקטורט או ממליצים להמשיך לקיים תכניות תמיכה למצטיינים מול מדינות יעד שונות המכסות יחד את אסיה, צפון אמריקה ואירופה.

בתארים שני (בעיקר כזה ללא תיזה) וראשון או מדברים על שיווק יותר רחב של המערכת כולה לסטודנטים פרוספקטיביים, אשר לרוב אין הכרות אישית איתם או עם ממליצים שלהם, ולכן שם יש צורך לבנות אסטרטגיה הממקדת מאמצים בקבוצות יעד ספציפיות. הגדרתן נובעת הן מהתבוננות בשוק הגלובלי של הסטודנטים הבינלאומיים והמגמות בו, והן מתוך ניתוח היתרונות היחסיים של ישראל כשוק להשכלה גבוהה (ובהתאם לכך תוכלו להשתנות גם עם השתנות המיצוב התחרותי של ישראל).

מבחינת השוק הגלובלי, הנתונים מראים כי מזרח אסיה היא היצואנית הגדולה ביותר של סטודנטים בינלאומיים¹²: בשנת 2013 53% מהסטודנטים הבינלאומיים היו מאסיה ומתוכם כמחצית מסין ומהודו (מתוך 53% של אסיה: 21% מסין, 5% מהודו, 3% מקוריאה, 2% מערב הסעודית, 1% מאינדונזיה), ואחריה אירופה עם רק 25%. במדינות כמו ארה"ב, קנדה, אוסטרליה, בריטניה, הולנד, גרמניה שהן יעדים מרכזיים לסטודנטים בינלאומיים (מחוץ לאסיה), ארצות המוצא המובילות במספרי סטודנטים הן סין ולפעמים גם הודו (פרט לסטודנטים גרמנים בהולנד – מה שמוסבר בכך שאלו מדינות שכנות וקרובות בשפה, ולסטודנטים תורכים בגרמניה – מה שמוסבר בהגירה הרבה מתורכיה לגרמניה).

כבר היום בישראל יש מספר גדול של סטודנטים לתואר שני וראשון מסין ומהודו (וכן מספר גדול של דוקטורנטים ופוסט-דוקטורנטים מהודו ומסין¹³) – מגמה שצמחה מאוד בשנים האחרונות בזכות תכניות מל"ג/ות"ת לקידום הקשרים האקדמיים בין המדינות.

חשוב גם לציין שבאסיה, ובפרט בסין ובהודו, לישראל יש דימוי חיובי ביותר, והיא מזוהה עם ערכים של חדשנות ומצוינות. לסטודנטים מהודו גם קל יותר ללמוד באנגלית בישראל.

מכל הסיבות שהנ"ל נראה לנו כי יש טעם למקד מאמצים בהבאת סטודנטים מצטיינים לתואר שני וראשון מאסיה ובפרט מסין ומהודו.

קהל יעד נוסף מולו יש לישראל יתרון יחסי לעומת מדינות אחרות הוא קהל היעד היהודי בעולם, אשר יש סיכוי רב יותר שיחשוב על ישראל כאחד מיעדי הלימודים האקדמיים בעולם. בצפון אמריקה גרים כ-72% מיהודי העולם שאינם בישראל (ראה נספח 6ה), ויש בה תרבות מובנית של עשיית חלק מההכשרה האקדמית במדינות אחרות – לכן המיקוד המוצע בה. עם זאת כמובן שאם יהיו הזדמנויות ספציפיות כדאי לקדם גם מהלכים מול מדינות כמו צרפת, או בריטניה, בהן גם מספרים גדולים יחסית של יהודים (6.1% מיהדות העולם שאינה בישראל, ו-3.7% בהתאמה).

יש לציין כי כבר היום מתוך הנתונים שאספנו מהמוסדות, 84% מהסטודנטים הבנ"ל לתואר ראשון מלא בישראל הם יהודים, ו-70% מהסטודנטים לתואר שני מלא ללא תיזה. יש גם מוסדות כמו המרכז הבינתחומי שמרכז את המאמצים מול סטודנטים יהודים בנ"ל, וכיום כ-95% מהסטודנטים הבנ"ל שלו הם יהודים. גם בבר אילן מדובר על כ-85% יהודים מסך הבינלאומיים.

לצד מיקודים אלו, כמובן שיש להמשיך את הפעילויות לניידות סטודנטים מול אירופה דרך ארסמוס+ (דרכה מגיעים כל שנה מאות סטודנטים מאירופה לישראל) ומול קבוצות ספציפיות אחרות.

5. קידום ההוראה באנגלית ופיתוח קורסים באנגלית (לתואר ראשון ושני) בתוך המוסדות להשכלה גבוהה גם בעבור הסטודנטים הישראלים, כך שעם הזמן יהיה היצע רחב של קורסים כאלו גם בעבור הסטודנטים הבינלאומיים. במקביל המשך פיתוח תכניות שלמות באנגלית עם דגש על תואר שני

¹² נתוני OECD AT A GLANCE – ראו בנספח למסמך "תמונת המצב".
¹³ מעניין לציין שמתוך הדוקטורנטים לתואר מלא (לפי נתוני הלמ"ס תשע"ד), הודו היא המדינה ממנה יש הכי הרבה דוקטורנטים – 49 מתוך 384, וזאת ללא שיש תכנית מיוחדת של ות"ת לתמיכה בהבאת דוקטורנטים מהודו. מסין היו באותה שנה 17 דוקטורנטים, בדירוג רביעי אחרי גרמניה ואיטליה. לגבי פוסט-דוקטורנטים, לפי נתוני תשע"ו, 51% מהבינלאומיים הם מהודו ומסין.

אין ספק, וגם רואים זאת בנתונים, כי יש קשר ישיר בין ההיצע של ETP (English Taught Programs) לבין האטרקטיביות לסטודנטים בינלאומיים. כמובן שפתיחתה של תכנית שלמה באנגלית היא מהלך מורכב (יותר כן לתארים ראשונים ופחות כן לתארים מתקדמים בפרט במדעים), ולכן אנו מציעים להתחיל כבר מקידום ההוראה באנגלית ופתיחת קורסים באנגלית גם לסטודנטים הישראליים. קורסים כאלו ניתן יהיה להציע כבר לסטודנטים בינלאומיים לתקופות קצרות, ועם הזמן יוכלו להצטבר לכדי תכניות מלאות באנגלית.

כמו כן יש ערך נפרד וחשוב בהקניית היכולות ללמידה אקדמית באנגלית לסטודנטים הישראליים וזאת מתוך התפיסה שאנו רוצים לייצר בוגרים עם יותר כישורים רלוונטיים לשוק העבודה הגלובלי או להמשך קריירה אקדמית שהיא גלובלית מטבעה.

6. פיתוח תכניות לסטודנטים לתואר שני וראשון (תואר מלא או לתקופות קצרות) המבוססות על תחומי היתרונות היחסיים של ישראל:

- תחומי ה-STEM (מדע, טכנולוגיה, הנדסה ומתמטיקה),

- יזמות וחדשנות,

- יהדות וישראליות,

- מזרח תיכון

וביסוס האסטרטגיה השיווקית על תחומים אלו, תוך התייחסות לגורמי ההחלטה המרכזיים של סטודנטים בינלאומיים

ע"פ הניסיון שלנו ושל המוסדות עם סטודנטים בינלאומיים וכן על פי הסקר של חברת השיווק הבינלאומית TKP,¹⁴ נראה שהתחומים שצוינו לעיל הם התחומים בהם ישראל נתפסת כבעלת יתרון תחרותי, ועל כן נראה שבתחומים אלו יהיה קל יותר להביא סטודנטים מצטיינים ואולי גם סטודנטים משלמים. נראה גם כי יש הלימה בין התחומים הנ"ל לבין קהלי היעד שזיהינו.

בנוסף אנו ממליצים לנסות לשלב כמרכיב במהלך או אחרי הלימודים התנסות מעשית (internship) – גורם שזוהה כשיקול חשוב לסטודנטים בינלאומיים בבואם לבחור תכנית לימודים.

7. על מל"ג וות"ת להפעיל שיקולי תכנון בבואן לאשר פתיחה של תכניות עם קהל יעד בינלאומי

לשיקולי תכנון יש משמעות רבה גם בהקשר של סטודנטים בינלאומיים – הן כאשר ישנם תחומים אשר רוצים לעבוד באופן כללי או להעלות את יוקרתם, הן כאשר יש מגבלות משאבים ויש לתעדף בין סטודנטים

¹⁴ יש לציין כי TKP הבליטה יותר את נושאי ה-STEM והחדשנות ופחות את כל הקשור ליהדות, ישראל ומזרח תיכון. עם זאת וכן לאור קהל יעד מרכזי של יהודי צפון אמריקה, אנו רואים לנכון להוסיף גם את הנושאים הללו לרשימה.

ישראלים בינלאומיים, הן כאשר יש חשש לפגיעה משמעותית ביחס סגל/סטודנט, והן כאשר נכנסים שיקולי מחסור או עודף בכח עבודה במשק הישראלי בתחומים מסויימים.

להלן כמה דוגמאות:

- ועדות ההערכה הבינלאומית שביצעה הערכת איכות לתחום לשון עברית (אוקטובר 2012), וסוציולוגיה-אנתרופולוגיה (יולי 2011) המליצו לפעול להגדלת מספר הסטודנטים הבינלאומיים לתארים מתקדמים בתחומים אלה, על מנת לעבות את התחום ולהעלות את יוקרתו
- מקצועות בריאות אקדמיים רבים מאופיינים במחסור בתשתיות הוראה קליניות בשלב ההתנסות. תשתיות אלה הינן משאב לאומי אשר יש להקצות בהתאם לסדר עדיפויות לטובת המשק והחברה בישראל. ועדת אנדרון, שהמלצותיה אומצו על ידי ות"ת באוגוסט 2012, הגדירו את השימוש בשדות קליניים להוראה ברפואה כמשאב מוגבל הדורש הקצאה על פי סדר עדיפויות לאומי ביחס להגעתם של סטודנטים מחו"ל, ויצרו תעודף בו מובהר כי ניתנת עדיפות לשדות קליניים לסטודנטים ישראלים הלומדים בבתי הספר בישראל, לאחר מכן לסטודנטים ישראלים אשר למדו באוניברסיטאות בחו"ל, ולבסוף לסטודנטים זרים אשר התקבלו לתכנית בישראל לקראת תואר של אוניברסיטה מחו"ל.
- לצד זאת, ישנם תחומי לימוד אשר בהם מספר גדול של סטודנטים ישראלים, למשל מדעי החיים, שם זוהו עודף גדול בהיצע כוח אדם מיומן על ידי הצוות הבינמשרדי שבחן את הנושא (המלצות הצוות הבינמשרדי בעניין הגדלת היצע כוח אדם מיומן, 2012). לגבי תחומים כגון אלה יש לבחון האם העודף מייצר קרקע פוריה לתכניות עבור סטודנטים מחו"ל, שאינם צפויים להשפיע על כוח האדם במשק הישראלי. (

8. התאמת הכלים למיצוב התחרותי של המוסדות:

- למוסדות שיש להם מוניטין אקדמי בינ"ל – לסייע בפתיחת תכניות ושיווקן לסטודנטים פרוספקטיביים בעולם וביצירת מסה קריטית של סטודנטים בינלאומיים במוסד

- למוסדות אשר אין להם מוניטין אקדמי בינלאומי כללי (או אולי רק בתחומים מסויימים) ומעוניינים להביא סטודנטים בינלאומיים – לסייע בפיתוח שתופי פעולה ממוקדים מול מוסדות בחו"ל או מול אנשי סגל בחו"ל (faculty-led) שיצרו מסות קריטיות של סטודנטים בינלאומיים במוסד. יש לדאוג שגם במקרים אלו תהיה אינטראקציה אקדמית בין הסטודנטים הבינלאומיים לישראלים.

בכל סוגי המוסדות אפשר לשקול גם קידום פתיחתם של תארים משותפים/כפולים או תכניות משותפות וכמובן גם מהלכים אחרים לקידום הבינלאומיות או הרב-תרבותיות מעבר להבאת סטודנטים בינלאומיים.

מאחר שמטרת קידום הבינלאומיות בהשכלה גבוהה (והרב-תרבותיות בכלל) המוצעת היא בראש ובראשונה שיפור האיכות האקדמית, חשוב שכל מוסד אשר יכול לראות ערך מוסף כזה מפעילות בינלאומית/רב-תרבותית ימצא את המקום המתאים לפתח אותה. עם זאת, חשוב שמוסדות ישקלו היטב מהלכים לקידום הבינלאומיות במוסדם ויבחנו האם הם באמת תורמים לאיכות האקדמית של הלימודים במוסד ולא מסיטים מדי את המיקוד של המוסד ממטרתו הראשית ומליבת הפעילות שלו.

בהתאם לכך נצפה לראות כמה קבוצות של מוסדות: (א) כאלו אשר יבחרו להתמקד ברב תרבותיות

הקיימת כבר בקרב החברה הישראלית ולשלב בצורה מיטבית בתוך גוף הסטודנטים והסגל שלהם יותר מקרב - חרדים, ערבים, בדווים, דרוזים וצ'רקסים, יוצאי אתיופיה או יוצאי מדינות אחרות וכיו"ב;

(ב) כאלו אשר יבחרו להתמקד ביוזמות שונות של בינלאומיות אך לאו דוקא בהבאה של סטודנטים

בינלאומיים – יוזמות כמו חברות בפרויקטים בינלאומיים של בניית יכולות בהשכלה גבוהה (capacity building), נידות סגל אקדמי ומנהלי, הכשרות לסגל בינלאומי ועוד. הבחירה ביוזמות תצטרך להיות כאמור בהתאמה לליבת הפעילות של המוסד ולחזונו; (ג) מוסדות אשר יבחרו להביא סטודנטים בינלאומיים אל בין כתליהם (בנוסף ליוזמות כמו שפורטו בקבוצה ב'); כעת נשאלת השאלה אילו כלים מתאימים ביותר למוסדות מקבוצה (ג). יש לזכור כי ישראל היום לא נמצאת כשחקן משמעותי על המפה העולמית של יעדי לימודים אקדמיים, וזאת על אף מוסדות אקדמיים מעולים שיש בה. רק במאמצי שיווק ומיתוג משמעותיים מחד ומאמצי בניית תשתיות הולמות בישראל מאידך, ניתן יהיה למצב את המוסדות המובילים בישראל כיעדים מהשורה בזירה הבינלאומית ולהביא אליהם מסה קריטית של סטודנטים בינלאומיים. לכן נראה לנו כי מוסדות אשר אין להם מוניטין אקדמי בינלאומי כללי ורוצים להביא סטודנטים בינלאומיים, יעשו בחכמה אם יבנו על קשרים 1-1 מול מוסדות או חוקרים בחו"ל ויביאו קבוצות שלמות של סטודנטים אליהם. רצוי כי מל"ג/ות"ת תתמרץ כיוונים אלו.

9. יש לדאוג לקיומו של גוף משמעותי לנושאי שיווק, מיתוג וטיפול בסטודנט הבינלאומי, אשר יפעל לפי קווי המדיניות של מל"ג/ות"ת ויהיה אמון על:

- שיווק ומיתוג המערכת האקדמית הישראלית (כולל תפעול אתר אינטרנט עם מידע מקיף ואמין, השתתפות בירידים בינלאומיים, פעילות בקמפוסים נבחרים וכיו"ב)
 - הפעלת תכניות מלגות
 - סיוע לסטודנט הבינלאומי במידע ושאלות בנושאים כלליים ואקדמיים (כגון הכרה בתארים, נקודות זכות, ...)
 - פעולה מול גורמים רלוונטיים בארץ לפתיחת צווארי בקבוק בנושאי אשרות, ביטוח בריאות, בנקים וכו'
 - ייעוץ למוסדות להשכלה גבוהה בבניית תכניות ואסטרטגיות שיווק
 - הקמת מערך הכשרות והדרכות למוסדות בנושאים כגון פיתוח קורסים באנגלית והכשרת הסגל המלמד, הכרה של לימודים בחו"ל, תרגום הלימודים בישראל ל-ECTS וכיו"ב
 - שימור קשר עם בוגרים בינלאומיים (alumni)
 - איסוף נתונים לגבי הסטודנטים הבינלאומיים המגיעים לישראל
- לעומת זאת מל"ג/ות"ת תמשיך להיות אמונה in-house לנושאי:
- מדיניות ותכנון
 - תמיכה תקציבית במוסדות לבניית תשתיות לבינלאומיות
 - מחקר תומך וניתוח מגמות
 - תיאום מול המוסדות להשכלה גבוהה וביניהם

ברוב מדינות היעד לסטודנטים בינלאומיים, הוקם כחלק ממדיניות הבינלאומיות גוף מטה לאומי, אשר תפקידו לפעול כסוכנות לאומית לקידום בינלאומיות בהשכלה הגבוהה. המנדט של גופים אלו כולל לרוב ניהול

אסטרטגית שיווק מרוכזת, הפעלת תכניות בינלאומיות (לדוגמה ארסמוס+) הפעלת תכניות מלגות, מתן שירות ומידע על אפשרויות לימודים הן לסטודנטים בינלאומיים והן לסטודנטים מקומיים המעוניינים ללמוד בחו"ל. בנוסף לכך מרכזים גופים אלו את כלל המידע הנוגע לפעילויות אלו, אוספים נתונים ועוקבים אחרי מגמות בעולם ובאותה מדינה.

המבנה הארגוני של אותם גופים וסמכויותיהם שונה ממקרה למקרה אך ניתן לסכם כי לרוב הם מתוקצבים על ידי מספר משרדי ממשלה ולכן כפופים להם ולמדיניותם במידה רבה, אך פועלים באוטונומיה ביישום המנדט שלהם. בפועל גופים אלו ממלאים תפקיד משמעותי בקידום הבינלאומיות בהשכלה גבוהה כמו גם בהעצמת הנראות של המוסדות ומציאת שותפים ואפשרויות לשיתופי פעולה בינלאומיים¹⁵. בנספח 6 מצויה סקירה של גופים כאלו במספר מדינות באירופה.

כוונתנו היא כי גוף כזה בישראל יתמוך בסטודנטים בינלאומיים המתעניינים / מגיעים לכל אחד מהמוסדות האקדמיים בישראל ויסייע להם ביעוץ, ולעומתו ות"ת תסייע בתקצוב לנושא למוסדות המתוקצבים (הפירוט המלא של תפקידי הגוף הנ"ל לעומת ות"ת הופיע למעלה). ברור כי למוסדות הלא מתוקצבים יתכן תפקיד משמעותי בנושא של סטודנטים בינלאומיים, ויש לשקול בהמשך מה מקומם בהגברת התחרותיות שבשוק.

אין לנו ספק כי קיומו של גוף משמעותי כזה בישראל יהווה מהלך מכונן לקידום הגעתם של סטודנטים בינלאומיים לישראל.

10. התמיכה התקציבית של ות"ת תתמקד בפיתוח התשתיות הנדרשות במוסדות המתוקצבים – תשומת לב ניהולית וטיפול ארגוני נכון, פתיחת תכניות באנגלית, קיום אתר ומערכת מיילים באנגלית, מעטפת טיפול בסטודנט הבינלאומי, בניית יכולות שיווק ונוכחות בינלאומית, מעקב פנימי אחר נתוני המוסד - פילוחים ומגמות וכיו"ב.

זאת מתוך הכוונה כי לתואר שני (ללא תיזה) וראשון המוסדות יצליחו להביא סטודנטים משלמים ברמה אקדמית גבוהה ו/או תורמים למימון הפעילות; וכי לשם מימון מרבית הדוקטורנטים והפוסט-דוקטורנטים בינלאומיים יעשה שימוש בעיקר בתקציבי מחקר.

במקביל ות"ת תתמוך תקציבית בתכניות מצטיינים מצומצמות יחסית – הן לתואר שני והן לדוקטורט ולפוסט-דוקטורט, על מנת ליצור תמריץ לסטודנטים או החוקרים הצעירים המעולים, אשר יש עליהם תחרות גלובלית, להגיע לישראל

לאור ניתוח המצב במוסדות להשכלה גבוהה בארץ היום, והשוואה למדינות אחרות, נראה כי במידה שיפוחו במוסדות המובילים תשתיות מתאימות, הרי שהמוסדות יצליחו לקיים תכניות שיקיימו את עצמן כלכלית ברמה אקדמית גבוהה. לכן אנו מציעים תמיכת ות"ת בשני אפיקים משלימים – בניית התשתיות במוסדות והפעלת תכניות מצטיינים מצומצמות יחסית.

אנו ממליצים גם למשרד החוץ או משרדים אחרים לשקול תמיכה בתכניות אקדמיות ל"מנהיגי עתיד" ממדינות אחרות. דוגמה לתכנית מוצלחת כזו בבריטניה – מלגות Chevening נמצאת בנספח 6.

¹⁵ מידע ודוגמאות על תפקידם של סוכנויות לאומיות ניתן למצוא בדוח יישום תהליך בולוניה 2015 עמ' 214-212 http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/182EN.pdf

11. יש להתייחס לטווחי זמן שונים:

- בטווח זמן הקצר (1-2 שנים) יש להתמקד בהסדרת נושאי הרגולציה, בבניית התשתיות במוסדות, ובבניית יכולות הגוף לנושאי שיווק, מיתוג וטיפול בסטודנט הבינלאומי. בזמן זה אפשר להתמקד בקבוצות יעד שדורשות טיפול פשוט יותר (כמו בני ישראלים; סטודנטים לדוקטורט ופוסטדוקטורט וכיו"ב)

- רק בטווח זמן הבינוני (עד 5 שנים) והארוך (עשור) נצפה לראות גידול משמעותי במספרי הסטודנטים הבינלאומיים במוסדות בעלי המוניטין הבינלאומי, ובגידול במספר שיתופי הפעולה הבינלאומיים של כלל המוסדות

הסיבה לדירוג בזמן היא ששוק ההשכלה הגבוהה הבינלאומי הוא שוק שנשען במידה רבה על חוויות שעוברות מפה לאוזן, באופן ישיר, דרך רשתות חברתיות, בלוגים וכיו"ב. לכן אם מתחילים במהלכים נרחבים להבאת סטודנטים בינלאומיים, לפני שהבסיס המפורט לעיל קיים, יתכן שנעשה יותר נזק מתועלת.

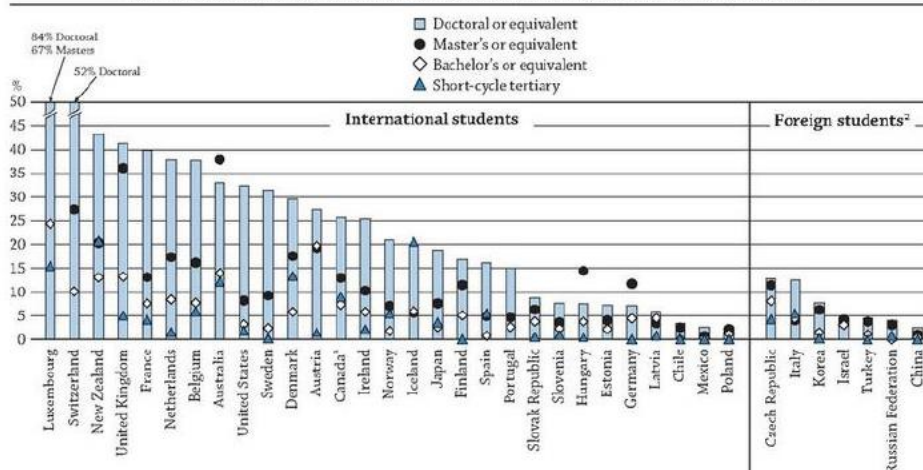
כפי שתואר בדוח תמונת המצב, להלן מצבה של ישראל ביחד לממוצע ה-OECD לגבי שיעור הסטודנטים הבינלאומיים מתוך סך הסטודנטים לתואר מלא לפי תואר:

ממוצע ה-OECD ¹⁶	ישראל	
6%	170.7%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בתואר ראשון מלא
14%	182.9%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בתואר שני מלא
24%	196.1%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בדוקטורט
9%	1.3%	סה"כ אחוז הסטודנטים הבנ"ל מכלל הסטודנטים לתואר מלא

הנה גרף הנתונים לגבי מדינות שונות:

Chart C4.2. Student mobility in tertiary education, by ISCED level (2013)

International or foreign student enrolments as a percentage of total tertiary education

* ב-6 המדינות שבצעד ימין של הגרף הנתונים הם לסטודנטים זרים (foreign students) - לפי ארץ האזרחות שלהם, ולכן אינם ברי השוואה לנתונים של שאר המדינות המתייחסים לסטודנטים בינלאומיים.

נזכיר עוד כי לפי הסקר שבצענו בישראל יש היום כ-12,000 סטודנטים בינלאומיים, מתוכם כ-40% לתקופות קצרות, 40% ללימודים מלאים (תואר ראשון או שני ללא תיזה) ו-20% למטרות מחקר (דוקטורט ופוסט-דוקטורט וכן תואר שני עם תיזה).

¹⁶ נתונים של OECD – EDUCATION AT A GLANCE משנת 2013

¹⁷ 1825 סטודנטים בנ"ל מתוך סה"כ 260,570 סטודנטים לתואר ראשון

¹⁸ 1420 סטודנטים בנ"ל לתואר שני ללא תיזה ועוד 330 סטודנטים בנ"ל לתואר שני עם תיזה מתוך 59,700 סטודנטים לתואר שני

¹⁹ 665 דוקטורנטים בנ"ל מתוך 10,880 דוקטורנטים בישראל. בישראל בתוך ה-665 ספרנו גם דוקטורנטים לתקופות קצרות ולכן השיעור להשוואה צריך להיות נמוך יותר

לאור עקרון מדיניות מס' (11) המדבר על דירוג הטיפול בנושא בשנים הקרובות, היינו רוצים להציע את **היעדים הבאים לתקופה של עשור:**

הגעה לממוצעי ה-OECD (של היום) לגבי תואר שני מלא ודוקטורט, בהם אנו כאמור רוצים להתמקד:

יעד לעשור	
14%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בתואר שני מלא
24%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בדוקטורט

על מנת להגיע ליעדים אלו, ובהמשך להמלצות על דירוג המהלכים, נרצה להגיע כאבן דרך בתוך חמש שנים מיום יישום מדיניות מל"ג/ות"ת בנושא, ל:

- גידול ב-150% של מס' הסטודנטים לתקופות קצרות (הגעה לכ- 15,000 בשנה)
- גידול בקצב שנתי ממוצע (AAGR) של 13% בשנה במס' הסטודנטים לתארים מלאים I או II ללא תיזה (מ-3,300 היום : הגעה לכ-5,500 - מתוכם גידול מתון יותר לתואר ראשון לכ-2,500, וגידול מהיר יותר בתואר שני ללא תיזה לכ-3,000)
- גידול בקצב שנתי ממוצע של 15% בשנה במס' הסטודנטים והפוסטדוקים למחקר (הגעה לכ-3,300, מתוכם כ-1,000 דוקטורנטים וכ-2,300 פוסטדוקים בינלאומיים)

מבחינת תארים מלאים זה יציב אותנו תוך חמש שנים (בהנחת אי-גידול במס' הסטודנטים הישראלי לפי תואר ואי גידול משמעותי במס' הסטודנטים הבנ"ל לתואר שני עם תיזה) ב:

ישראל – יעדי 5 שנים	
1.0%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בתואר ראשון מלא
6.5%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בתואר שני מלא
10%	אחוז הסטודנטים הבנ"ל בדוקטורט
2.1%	סה"כ אחוז הסטודנטים הבנ"ל מכלל הסטודנטים לתואר מלא

ובמדדים החשובים לנו יותר מדובר (תואר שני ודוקטורט) בכמעט הכפלת השיעורים על פני חמש שנים.

כאשר בונים את תכנית הפעולה, יש להתאים את מהלכי מל"ג/ות"ת להשגת יעדים אלו.

6. נספחים

6.א. סקירת יעדים ומגמות של מדיניות הניידות של מדינות אירופה

Irina Ferencz and Bernd Wächter, *European and national policies for academic mobility*.¹ (ע"פ 1)
(Linking rhetoric, practice and mobility trends, Bonn: Lemmens 2012.)

הבאת סטודנטים	שליחת סטודנטים	
<ul style="list-style-type: none"> העלאת האיכות והתחרותיות של המערכת הלאומית שיפור הבינלאומיות בבית ייבוא ידע ועידוד יצירת ידע חדש תקציבים נוספים (פחות רלוונטי) 	<ul style="list-style-type: none"> הכשרת הסטודנט לשוק עבודה עם צרכים בינלאומיים שיפור איכות ההשכלה הגבוהה עבור הסטודנטים ייבוא ידע ועידוד יצירת ידע חדש 	רציונליזציה
<ul style="list-style-type: none"> שיווק המערכת באופן מרוכז תמיכה בהוראה בשפה האנגלית מוכוון בעיקר לסטודנטים ברמה גבוהה בתואר שני ושלישי 	<ul style="list-style-type: none"> ניידות והכשרה קצרה בעיקר בתואר ראשון נתפס לרוב כתופעת לוואי של גיוס סטודנטים בינלאומיים (נורבגיה, גרמניה ואוסטריה מהוות דוגמה לתפיסה הפוכה) 	מה מאפיין את הפעילות
<ul style="list-style-type: none"> הקמת ארגון/סוכנות הממונה על הקשרים הבינלאומיים כולל אתרי "study in..." הקלה בהכרה של הני"ז ובבניית תארים משותפים מלגות והלוואות (מוכוון תואר שני ושלישי) השתתפות התכניות כמו ארסמוס הקלה בקבלת ויזה ושיפור השירותים לסטודנטים בינלאומיים 	<ul style="list-style-type: none"> הקלה בתהליך ההכרה של הני"ז ובבניית תארים קידום תכניות משותפות הלוואות, מענקים ומלגות סטודנטים (נורבגיה) השתתפות בתכניות כמו ארסמוס שיווק (לדוגמה שוודיה והולנד) 	דרכי יישום

סוגית שילובם של סטודנטים בינלאומיים בתכניות הלימוד הרגילות לעומת בתכניות נפרדות ייעודיות לקהל בינלאומי, קשורה ישירות הן למטרת הבינלאומיות אותה המוסד מבקש לקדם והן לנושא שפת ההוראה. סוגית ההוראה באנגלית הינה שונה מהותית כאשר בוחנים ניידות הסטודנטים למדינות בהן שפת ההוראה הינה אנגלית וכך גם כאשר מדובר בניידות למדינה עם שפת הוראה זהה (לדוגמה מגרמניה לאוסטריה). משיכת סטודנטים דוברי שפה זרה דורשת התייחסות למדיניות קידום ההוראה באנגלית ולשאלה כיצד לבנות ולהתאים את יכולותיהם של אנשי הסגל, של הסטודנטים המקומיים ושל הסטודנטים הבינלאומיים ללמידה ולהוראה בשפה זו. מעבר למיומנויות השפה דורשת הוראת כיתה בינלאומית ובין-תרבותית מודעות ומיומנויות רבות מצד אנשי הסגל המאפשרות התאמה של צורת ההוראה ותכניה להרכב הסטודנטים.

ברחבי אירופה, המגמה הרווחת הינה כי הסטודנטים הבינלאומיים לומדים יחד עם הסטודנטים המקומיים הן אם מדובר בקורס הנלמד בשפה המקומית והן אם מדובר בקורס או תכנית לימודים באנגלית.²⁰ מגמה זו קשורה בין היתר לתפיסה כי המפגש בין הסטודנטים המקומיים והבינלאומיים הינו חלק משמעותי מחוויית הלימודים (בעיקר נכון לניידות למען נ"ז) וכי ההוראה באנגלית יחד עם הסטודנטים הבינלאומיים מאפשרת גם לסטודנטים המקומיים חשיפה להוראה באנגלית ולחוויית למידה בינלאומית.

פינלנד: פיתוח התכניות הבינלאומיות עבור סטודנטים ממדינות אחרות הינו חלק אינטגרלי מפיתוח הבינלאומיות של הסטודנטים המקומיים.

"The aim is to ensure that the well-being of the citizens increases, the competitiveness of our economy improves and the status of culture, creativity and education is improved."

במרכז מדיניות הבינלאומיות של פינלנד עומד היעד להבטיח את רווחתם של אזרחיה, העלאת התחרותיות של המערכת האקדמית והכלכלה.

היעד הראשון של היוזמת משרד החינוך הפיני לקידום הבינלאומיות לשנים 2009-2015 הינה להטמיע את הבינלאומיות במערכת להשכלה כולה. במטרה להשיג זאת, המדינה מעודדת את כל המעורבים במערכת, כלומר סטודנטים, חוקרים צעירים חברי סגל להשתתף בפעילות בינלאומית. תכניות לאומיות ליישום מטרה זו כוללת בין היתר הנחיה לכל המוסדות להשכלה גבוהה להטמיע בכל תואר מודול בינלאומי אחד, כלומר תקופת ניידות לצורך לימודים או השתתפות בקורסים בינלאומיים בתוך מוסד האם. יתרה מזאת, מעודדת התכנית את המוסדות להשכלה גבוהה לפתח את ההוראה הבינלאומית, כלומר הוראה בשפות זרות כמו גם פיתוח כישורי הוראה והמודעות הפדגוגית בינלאומיים. במסגרת זו, פיתוח התכניות הבינלאומיות עבור סטודנטים ממדינות אחרות הינו חלק אינטגרלי מפיתוח הבינלאומיות של הסטודנטים המקומיים.

²⁰ התייעצות עם BERND WAECHTER, Director of the Academic Cooperation Association

אסטוניה: קידום נייזות סטודנטים וגיוס סטודנטים בינלאומיים הינם כלים להעלאת האיכות והתחרותיות של המערכת האקדמית.²¹

"Participation in international academic life is vitally important to Estonian students, professors and researchers, because it guarantees the quality and sustainability of Estonia's research and higher education, stimulates cultural, political and economic contacts with societies and cultures that are important to us..."

מדיניות הבינלאומיות של אסטוניה כוללת ראשית, יצירת מערכת משפטית תומכת בינלאומיות כגון הורדת חסמים באקרדיטציה ובפיתוח של תארים משותפים; שנית, פיתוח הבינלאומיות בהוראה ושלישית, פיתוח של מערכת תמיכה ותשתיות לבינלאומיות.

בנוגע לפיתוח הבינלאומיות בהוראה, מסמך המידיות של משרד החינוך והמחקר מציין את חשיבותה של פתיחות תכניות הלימוד עבור סטודנטים בינלאומיים בין היתר כי אופייהם הבינלאומי של לימודים נהיה שיקול יותר ויותר משמעותי עבור סטודנטים. יתרה מזאת, אחוז הסטודנטים הבינלאומיים עתיד להיות מדד לרמה אקדמית מוסדית. יישום המדיניות צפויה בדרך זו להעלות את התחרותיות של המערכת האקדמית האסטונית בראיה בינלאומית.

על מנת לוודא את התאמת הרמה האקדמית של הסטודנטים הבינלאומיים והמקומיים, ייעזרו במבחנים בינלאומיים לקביעת רמות השפה ויוגדרו תנאי סף מינימאליים ברמה הלאומית. יחד עם זאת חשוב למדינה לוודא טיפול שוויוני בכל הנוגע לקבט סטודנטים בינלאומיים לתכניות הלימוד.

אוסטריה

על מנת להבין את יישום הבינלאומיות באוסטריה, חשוב לציין ראשית כי עקרונות תהליך בולוניה עיצבו את פעילות המוסדות באופן משמעותי, כולל כל הנוגע להכרה בנקודות זכות והנפקת מסמך לדיפלומה, עידוד תארים משותפים ועמידה בתקנים בינלאומיים. שנית, הרגולציה של מערכת ההשכלה הגבוהה מבוססת על מתן אוטונומיה רחבה מאוד לכל המוסדות, כך שרוב ההחלטות מתקבלות על ידם ולא על ידי משרד החינוך והמדע.

❖ בניית תכניות לימוד והכרה הדדית הינן באוטונומיה מלאה של המוסדות עצמם

הולנד: נייזות סטודנטים תורמת לפיתוח חוויה בינלאומית לסטודנטים המקומיים בכך שנוצר מרחב למידה בינלאומי.

²¹ מבוסס של מסמך המדיניות של משרד החינוך והמחקר האסטוני לשנים 2006-2015
<https://www.tlu.ee/UserFiles/Arendusosakond/Alusdokumendid/Estonian%20Higher%20Education%20Internationalisation%20Strategy.pdf>

"EP-Nuffic's ambition to ensure that all pupils and students have the opportunity to develop a strong basis in internationalization by 2020. To us, this means being able to show that they have gained international experience, knowledge and skills.. EP-Nuffic firmly believes that internationalization further strengthens the quality of education and research. Internationalization is essential for an ambitious, alert and future-oriented society, sociocultural growth and economic development."

להולנד מספר מטרות בנוגע לפיתוח הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה. אחת המטרות המרכזיות היא הגברת הידע הבינלאומי והרב תרבותיות במערכת להשכלה גבוהה ההולנדית. ארגון EP-Nuffic, האחראי מטעם הממשלה על קידום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה, שואף לאפשר לכל סטודנט לחוות חוויות בינלאומיות, לצבור ידע בינלאומי, ומיומנויות בינלאומיות, מתוך אמונה שאלו יחזקו את המערכת וישפרו את רמת הלימוד והמחקר. הולנד משקיעה מאמצים בתוכנית INTERNATIONALIZATION AT HOME, תכנית להגברת החוויה הבינלאומית לסטודנטים שאין באפשרותם ללמוד מחוץ למדינה. אחת הדרכים ליצירת מרחב לימודים בינלאומי בתוך המדינה הוא באמצעות לימוד קורסים באנגלית לסטודנטים מקומיים, ושילוב סטודנטים בינלאומיים בשיעורים אלו.²²

EP- Nuffic Official Website, Internationalization, internationalization at Home: ²²
<https://www.epnuffic.nl/en/internationalisation/internationalisation-at-home>

Chevening היא תכנית מענקים של ממשלת בריטניה המיועדת למנהיגים עתידיים מרחבי העולם. התוכנית היא במימון משרד החוץ וחבר העמים הבריטי (Foreign & commonwealth office) וארגונים שותפים. *Chevening* מציעה שני סוגי תכניות- מלגות *Chevening*, תכנית ההכשרה של *Chevening*.

- **תכנית המלגות של *Chevening***: המלגות מוענקות למנהיגים צעירים מבטיחים בתחילת דרכם. המלגה היא ללימודי תואר שני במגוון תחומים ולמימוש במוסדות הלימוד המובילים באנגליה לפי בחירת הסטודנט הנבחר.
- **תכנית ההכשרה של *Chevening***: תכנית זו מוצעת לבעלי מקצועות הנמצאים באמצע הקריירה ושהגיעו לעמדות השפעה ומבקשים להרחיב אופקים וליצור קשרים. התכנית מציעה תכניות קצרות באוניברסיטאות באנגליה.

חברי התוכנית נבחרים על ידי השגרירויות וועדות שיפוט הבריטיות ברחבי העולם. התוכנית מעניקה הזדמנות ייחודית לצעירים מבטיחים, מובילי דעת קהל ומקבלי החלטות מרחבי העולם, להתפתח מבינה מקצועית ואקדמית, ליצור רשת קשרים, וליצור קשר חיובי עם בריטניה.

התוכנית פועלת ביותר מ-160 מדינות ואזורים שונים, ותומכת ביותר מ-1500 סטודנטים ובעלי מקצועות בשנה.

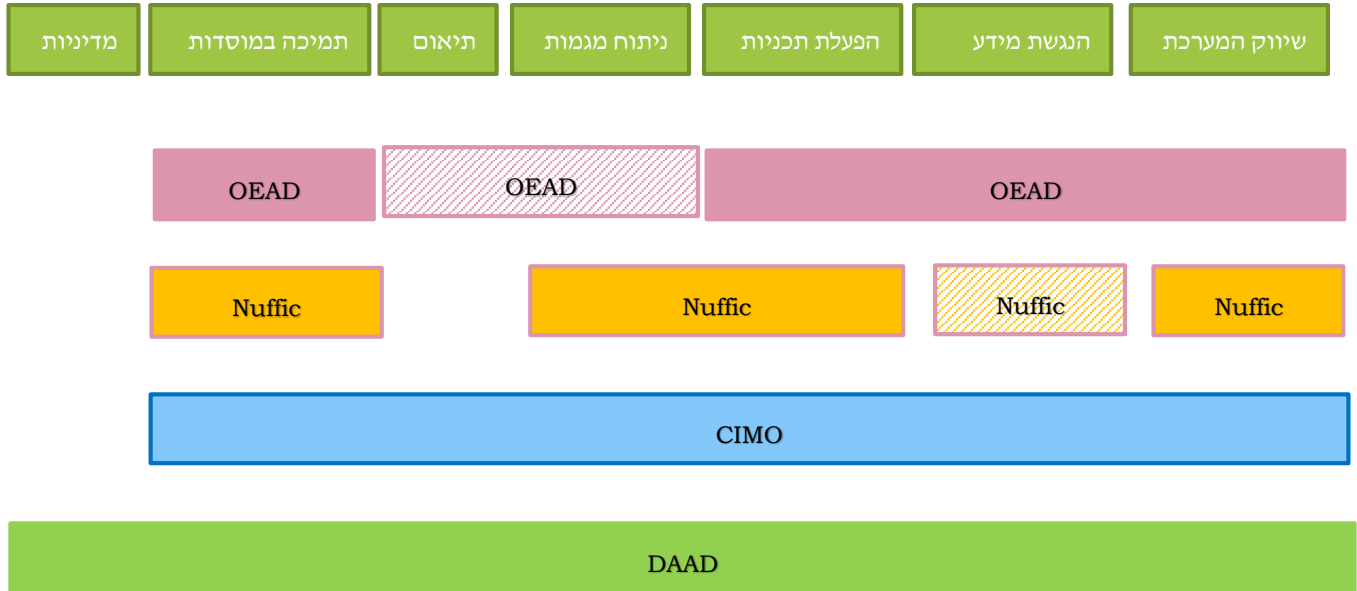
מובילי התוכנית מאמינים שהזמן הקצר שבו המלגאים ישהו באנגליה יהיה משמעותי ביותר בעבורם, והדבר יתרום רבות לקשרים הטובים של אנגליה עם מדינות העולם בעתיד.²³

²³ <http://chevening-live-files.s3-eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/Chevening-30th-anniversary-yearbook.pdf>

ד.6. גופי מטה לאומיים לקידום בינלאומיות בהשכלה גבוהה במדינות אירופה שונות

להלן יוצגו כמה דוגמאות למדינות שבחרו להקים ארגונים שכאלו – אוסטריה, הולנד, פינלנד וגרמניה, עם תיאור פעילותן במטרה להראות כיצד פעילות שיווקית מרוכזת תורמת לקידום הבינלאומיות ולהבאת סטודנטים בינלאומיים.

התיאור הסכמטי הבא ממחיש את תחומי האחריות של הגופים במדינות השונות:

אוסטריה – OEAD²⁴

מועצת הרקטורים (REKTORENKONFERENZ) האוסטרית הקימה כבר בשנת 1961 ארגון בשם OEAD הממונה על נושא קידום הבינלאומיות בהשכלה גבוהה בכלל ומשיכת סטודנטים בינלאומיים בפרט. ארגון זה הוקם כאגודה, אך הפך בשנת 2008 לחברה בבעלות מלאה של המדינה.

מנדט הארגון כולל היום ייעוץ, הפעלת תכניות ומתן תמיכה בנושא נייודות בינלאומית בחינוך, השכלה ומחקר. ה-OEAD תומך בפיתוח אסטרטגיות מוסדיות ומלווה תכניות יישום של מדיניות בינלאומיות. בנוסף לכך, הארגון גם אחראי על ניתוח מגמות ונתונים לשם גיבוש המלצות לפעולה. כ- "Full Service Provider" הארגון אחראי על יישום כל השלבים של תכניות כולל בניית הקונספט, יישום והפעלה.

הארגון במספרים:	
208 (2014)	מספר עובדים:

²⁴ פרטים באתר https://www.oead.at/oead_infos_services/ueber_uns/leitbild_aufgaben

50 מיליון יורו (2014)	תקציב שנתי כולל:
מתוך זה תקציב לתכניות 36 מיליון יורו	
2-3	מספר מרכזים ברחבי העולם:

תחום האחריות של הארגון במדינה:

- ✓ **שיווק המערכת:** פעולות השיווק של ה-OEAD כוללות פעילות אינטרנטית- הפעלת האתר STUDY IN AUSTRIA, השתתפות בירידים באירופה, ארה"ב ואסיה (EIAE, NAFSA, APAIE, EHEF) השתתפות באירועים לאומיים ואירועים של המוסדות להשכלה גבוהה.
- ✓ **הנגשת מידע:**
- **אתר OeAD** - במקביל לאתר STUDY IN AUSTRIA, שהוא אתר שיווקי, הארגון מפעיל את האתר של הארגון שבו מידע שימושי לסטודנטים ומוסדות.
- **מרכז מידע טלפוני**- הארגון מציע ליווי טלפוני אישי לכל סטודנט בינלאומי המתעניין בלימודים באוסטריה.²⁵
- **משרדי OeAD בחו"ל**- הארגון מפעיל שני משרדים בינלאומיים בשנגחאי ובלביב (אוקראינה). אחד מתפקידי המשרדים הוא להנגיש מידע למתעניינים בלימודים באוסטריה, ולמוסדות המתעניינים בשיתופי פעולה עם מוסדות באוסטריה.
- ✓ **הפעלת תכניות:**
 - תכניות אירופאיות-
 - Erasmus+
 - Euraxess - תכנית אירופית לקידום בינלאומיות במחקר האקדמי המסייעת במלגות ותמיכה טכנית לסטודנטים מחקריים על מנת להגביר את מוביליות הסטודנטים בעולם המחקר.
 - תכניות מחקר-
 - KEF - תכנית לקידום שיתופי פעולה מחקריים בין מוסדות להשכלה גבוהה באוסטריה לבין מוסדות להשכלה גבוהה במדינות אחרות. התוכנית מציעה יעוץ וסיוע למוסדות האוסטרים ביצירת שיתופי הפעולה, וכן מציעה מלגות מחקר.
 - תכניות שת"פ אקדמיים-
 - Evaluation Centre Asia - ניהול הקשרים האקדמיים בין אוסטריה לאסיה. יצירת קשרים בין מוסדות אוסטרים למוסדות באסיה. תמיכה בסטודנטים מאסיה המבקשים ללמוד באוסטריה, ובסטודנטים אוסטרים המבקשים ללמוד באסיה.
 - ASEA Uninet - תכנית מלגות לסטודנטים ממזרח אירופה ואסיה המבקשים ללמוד באוסטריה.
 - International Cooperation.at
 - תכניות Capacity Building-
 - Higher KOS - פרויקט השואף לתרום לשיפור ההשכלה הגבוהה בקוסובו, ולביסוס ערכים אירופאיים במערכת זו.

²⁵ פרטים באתר

https://www.oead.at/oead_infos_services/communication/oead_infoline/EN

✓ **ניתוח מגמות:** הארגון אוסף מידע על מגמות הקשורות בבינלאומיות בהשכלה²⁶, אך בניגוד לארגונים דומים במדינות אחרות, נראה שנושא המחקר פחות מרכזי בארגון, ולא מוזכר כאחד מהיעדים של הארגון.

✓ **תיאום:** ההנהלה כוללת נציגים מגופים שונים)

✓ **תמיכה במוסדות:** המנדט של הארגון כולל הפעלה של תכניות לאומיות, תכניות בליטרליות, ותכניות של האיחוד האירופי במוסדות להשכלה גבוהה באוסטריה. הארגון שואף לתמוך בכל מוסד בקידום בינלאומיות על פי צרכיו ושאיפותיו באמצעות מגוון התוכניות הרחב אותן מציע הארגון. כמו כן, הארגון תומך במוסדות להשכלה גבוהה ביצירת מדיניות בינלאומיות שתתאים למוסד ועל פיה המוסד יפעל.

מקורות המימון של הארגון:

✓ EU (מעל 50%)

✓ משרד המדע והחינוך

✓ משרד ENTWICKLUNG & ZUSAMMENARBEIT

✓ אחר

גופים המעורבים בניהול הארגון:

הארגון מוגדר כ- **Limited Liability Company**, בבעלות מלאה של ממשלת אוסטריה, והממשלה מיוצגת בהנהלת החברה.

הנהלת הארגון כוללת בנוסף למנכ"ל הארגון שלוש ועדות:

1. **SUPERVISORY BOARD**: היו"ר ממונה על ידי משרד המדע והחינוך והחברים האחרים מוצעים על ידי משרדי ממשלה שונים וממועצת הרקטורים.

2. **BOARD OF TRUSTEES**: כולל נציגים ממשרדי ממשלה, מהמחוזות, מהאקדמיה, מהתאחדות הסטודנטים ומהתעשייה.

3. ועדת היגוי לבניית מדיניות: כולל נציגים ממשרדי ממשלה, ומהאקדמיה.

< [מבנה ארגוני](#)

הולנד - NUFFIC

²⁶ OEAD Official Website, Documentary, Mobility Statistics: https://www.oead.at/oead_infos_services/documentation/mobility_statistics/EN

ארגון NUFFIC היינו ארגון התומך בינלאומיות במערכת להשכלה הגבוהה ההולנדית הפועל משנת 1952. הארגון מתפקד כמרכז מידע ושירות בכל הנוגע לבינלאומיות בהשכלה הגבוהה. שאיפת הארגון היינה להבטיח שלכל סטודנט במערכת תהיה האפשרות לפתח בסיס בינלאומי במהלך לימודיו. מטרת הארגון הינן:

- א. הגברת הידע הבינלאומי והרב תרבותיות במערכת להשכלה גבוהה.
- ב. הגברת ההיכרות, הנגישות והיוקרה של מערכת ההשכלה הגבוהה ההולנדית בקרב מדינות זרות.
- ג. יצירת שיתופי פעולה אקדמיים בין הולנד למדינות שונות.²⁷

הארגון במספרים:	
מספר עובדים:	נכון ל-31.12.2010 הועסקו ב- NUFFIC 219 עובדים במטה NUFFIC בהאג (כולל רכזי תוכנית NESO), בנוסף, ישנם עוד 49 עובדים מקומיים במרכזי NESO ברחבי העולם. מתוך 219 עובדי NUFFIC 192 עובדים בהיקף של 32 שעות בשבוע. ²⁸
תקציב שנתי כולל:	151 מיליון יורו לתכניות 24.9 מיליון יורו להפעלת הארגון ²⁹
מספר מרכזים ברחבי העולם:	³⁰ 11

תחום האחריות של הארגון במדינה:

✓ **שיווק המערכת:** חלק נכבד מהפעילות של נופיק מתרכזת בשיווק המערכת להשכלה הגבוהה של הולנד ברחבי העולם.

- ארגון נופיק מחזיק משרדים בינלאומיים בכ-12 מדינות שונות: **The Netherlands**

Education Support Offices (Nesos) תפקידם של משרדים אלו הוא לשווק את

מערכת ההשכלה הגבוהה ההולנדית במדינה הזרה ולגייס תלמידים בינלאומיים שיבואו

²⁷ מונר Strategic Agenda 2016-2020; <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/nuffic-annual-overview-2010.pdf>

²⁸ NUFFIC Annual Overview, 2010. Pp. 44. <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/nuffic-annual-overview-2010.pdf>

²⁹ NUFFIC Annual Overview, 2010. Pp. 4. <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/nuffic-annual-overview-2010.pdf>

³⁰ NUFFIC Official Website, "NESO Offices". <https://www.epnuffic.nl/en/about-ep-nuffic/location-of-nuffic-nesos>

- ללמוד בהולנד. המשרדים משיגים מטרות אלו באמצעות פעילות אינטרנטית, השתתפות בירידים, והפעלת מערכת בוגרים.³¹
- הארגון מפעיל **מערכת מידע שיווקי**, ובה מידע רלוונטי אודות המגמות השונות בנושא לימודים בינלאומיים במדינות שונות (בעיקר מדינות קיימות מרכזי NESO, אך לא רק). המערכת כוללת מידע אודות סוכנים, בוגרים, תלמידים בינלאומיים, הוריהם של תלמידים בינלאומיים, דירוג מוסדות, ודוחות נוספים.³²
 - ארגון NUFFIC משקיע רבות ב**פעילות אינטרנטית** מתוך הבנה שכיום סטודנט מחפש את רוב המידע אותו הוא מבקש קודם כל ברשת. הארגון מפעיל אתר אינטרנט בשם **Study in Holland**, אתר המשווק את המערכת להשכלה גבוהה ההולנדית. כמו כן הארגון משקיע בפרסום ברשת, תוך בקרה על יעילות הפרסומים, ומספר הסטודנטים אותם פרסומים אלו מביאים להולנד. הארגון פועל ליצירת לינקים משותפים עם אתרי אינטרנט נוספים על מנת להגדיל את מספר הכניסות לאתר. מעבר לאתר האינטרנט, ולפרסומות האינטרנטיות, הארגון פעיל גם ברשתות החברתיות, והוא מפעיל דף Facebook הנקרא **Study in Holland**, ערוץ Youtube, וחשבון Twitter.³³

✓ הנגשת מידע :

- **אתר Nuffic**: לארגון NUFFIC אתר אינטרנט אינפורמטיבי ובו מידע רב לקהלי יעד שונים: סטודנטים בינלאומיים המתעניינים בלימודים בהולנד, סטודנטים הולנדים המתעניינים בלימודים בחו"ל, וכן מוסדות המעוניינים לשפר את אלמנט הבינלאומיות במוסדם. האתר מספק מידע אודות השירותים השונים אותם הארגון מציע: מלגות, ייעוץ, מחקר, והפעלת תוכניות בינלאומיות.³⁴
- **אתר Study in Holland**: אינטרנט נוסף אותו מפעיל ארגון NUFFIC הוא אתר **Study in Holland**, הנועד לסטודנטים בינלאומיים המתעניינים בלימודים בהולנד, ובו מידע אקדמי, בירוקרטי, ותיירותי על לימודים וחיים בהולנד.³⁵ בנוסף לאתרי האינטרנט, מרכזי NESO אותם מפעיל ארגון NUFFIC ב-11 מדינות זרות משמים כמרכזי מידע לכל הסטודנטים ממדינות אלו המתעניינים בלימודים בהולנד.³⁶
- **סיוע בירוקרטי בקבלת הכרה בתארים קודמים**: NUFFIC מקדישה מאמץ ניכר לתת מידע ושירות לסטודנטים המעוניינים בהכרה בתארים קודמים ממדינות שונות. הארגון מסייע לסטודנטים הולנדים המבקשים הכרה בתואר שלהם במדינות שונות, וכן מטפלת בסטודנטים בעלי תארים המבקשים הכרה בתואר שהשלימו במוסד מחוץ להולנד.³⁷

³¹ "Knowledge & Innovation", A World of Difference, pp 30.

<https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/a-world-of-difference.pdf>

³² "Market Information", EP-Nuffic Website (1.5.2016)

<https://www.epnuffic.nl/en/internationalisation/market-information>

³³ NUFFIC Official Website, Online Promotion: <https://www.epnuffic.nl/en/study-and-work-in-holland/branding-of-dutch-higher-education/online-promotion>

³⁴ NUFFIC Official Website: <https://www.epnuffic.nl/en>

³⁵ "Study in Holland" Website: <https://www.studyinholland.nl>

³⁶ NUFFIC Official Website, "NESO Activities":

<https://www.epnuffic.nl/en/internationalisation/neso-activities>

³⁷ NUFFIC Official Website, Diploma Recognition: <https://www.epnuffic.nl/en/diploma-recognition>

- ✓ **הפעלת תכניות:** ארגון NUFFIC מפעיל תכניות שונות המקדמות את הבינלאומיות במערכת להשכלה גבוהה במדינה.
- **Capacity Building Programs** (TDECB, NICHE, NFP, NSP, OPEN)³⁸, (CALLS
- **כ-11 תכניות מלגות:** הארגון מציע מספר מלגות המיועדות לסטודנטים ממדינות ספציפיות שבהן יש להולנד אינטרס לאומי (אינדונזיה, סין, קנדה, ברזיל. קיימת מלגה המיועדת לסטודנטים ממדינות בהן יש מרכז NESO). הארגון מציע מלגות לסטודנטים הולנדים המבקשים ללמוד בחו"ל, ומלגות לסטודנטים מצטיינים.³⁹
- **תכנית ארסמוס + פועלת בתוך ארגון NUFFIC**⁴⁰.
- **Internationalization at Home**: תכנית הפועלת להתאים את מערכת הלימודים של הסטודנט ההולנדי כך שיווה חוויה של לימודים בינלאומיים גם אם אינו נוסע ללימודים מחוץ לגבולות המדינה.⁴¹
- **'Make it in the Netherlands!'**: תכנית המיועדת לסטודנטים בינלאומיים הלומדים בהולנד. מטרת התוכנית הוא לשפר את סיכוייהם של סטודנטים בינלאומיים בוגרים להשתלב בעולם התעסוקה ההולנדי. התוכנית מקשרת בין סטודנטים לבין מעסיקים פוטנציאליים, ומתגברת סטודנטים בינלאומיים בלימודי השפה⁴²
- ✓ **ניתוח מגמות:** הארגון יוצר דוחות מחקר ובהם נתונים אודות בינלאומיות בהשכלה הגבוהה בהולנד וברחבי העולם. הארגון מפרסם דוחות אלו על בסיס קבוע לשימוש המדינה והמוסדות. בהתאם לדוחות, מפרסם הארגון המלצות לדרכי פעולה לגורמים השונים. כמו כן, הארגון מעביר הכשרות מקצועיות בנושא קידום הבינלאומיות לגורמים שונים במוסדות להשכלה גבוהה.⁴³
- ✓ **תמיכה במוסדות:** הארגון תומך במוסדות להשכלה גבוהה בדרכים שונות במטרה לקדם את הבינלאומיות בכל אחד מהמוסדות.
- **סיוע ביצירת תארים משותפים:** אחד מדרכי הסיוע המרכזיות הוא בעזרה ביצירת תארים משותפים בין מוסדות הולנדים לבין מוסדות בינלאומיים. משרדי NESO של הארגון הם המסייעים בנושא זה, על ידי עזרה ביצירת קשר בין המוסדות, ועזרה במתן מידע על

³⁸ NUFFIC Official Website, Capacity Building: <https://www.epnuffic.nl/en/capacity-building>

³⁹ NUFFIC Official Website, Scholarships: <https://www.epnuffic.nl/en>

⁴⁰ NUFFIC Official Website, Scholarships: <https://www.epnuffic.nl/en/scholarships>

⁴¹ NUFFIC Official Website, Internationalization at Home:

<https://www.epnuffic.nl/en/internationalisation/internationalisation-at-home>

⁴² מנמר, 2014, A WORLD OF DIFFERENCE, <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/a-world-of-difference.pdf>

⁴³ "Knowledge & Innovation", A World of Difference, pp 12.

<https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/a-world-of-difference.pdf>

המוסדות הבינלאומיים איתם מעוניינים המוסדות ההולנדים ליצור את הקשר האקדמי.⁴⁴
הארגון אף יצר את ה-JDaz guide, עלון הדרכה ליצירת תואר משותף הנועד למוסדות להשכלה גבוהה.⁴⁵

- **סיוע במידע והכשרה למוסדות:** כפי שהזכרנו בסעיפים הקודמים, הארגון מפרסם דוחות מחקר ובהם נתונים אודות בינלאומיות בהשכלה הגבוהה בהולנד וברחבי העולם, כמו גם המלצות שיוקיות לשימוש והמוסדות. הארגון מעביר הכשרות מקצועיות בנושא קידום הבינלאומיות לגורמים שונים במוסדות להשכלה גבוהה.⁴⁶

מקורות המימון של הארגון:

- ✓ משרד החוץ ההולנדי (107 מיליון יורו)
- ✓ European Commission (28 מיליון יורו)
- ✓ משרד החינוך, התרבות והמדע ההולנדי (13 מיליון יורו)
- ✓ אחר (3 מיליון יורו)⁴⁷

גופים המעורבים בניהול הארגון:

פינלנד - CIMO

NUFFIC Official Website, Institutional Cooperation: ⁴⁴

<https://www.epnuffic.nl/en/internationalisation/institutional-cooperation>

NUFFIC Official Website, JDaz Guide: ⁴⁵

<https://www.epnuffic.nl/en/internationalisation/jdaz-guide>

"Knowledge & Innovation", A World of Difference, pp 12. ⁴⁶

<https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/a-world-of-difference.pdf>

NUFFIC 2010 Annual Overview ⁴⁷

<https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/nuffic-annual-overview-2010.pdf>

CIMO היינו ארגון המתמחה בניוד סטודנטים, ושיתוף פעולה בינלאומי בהשכלה הגבוהה אשר נוסד בשנת 1991. הארגון מספק מידע עדכני אודות מגמות מתפתחות בתחום הגלובליזציה בהשכלה הגבוהה וההזדמנויות שאלו מביאות למערכת ההשכלה הפינית. מטרתו המרכזית של הארגון הוא "להגביר את הבינלאומיות בחברה הפינית".⁴⁸

הארגון במספרים:	
106	מספר עובדים:
45 מילי אירו ⁴⁹	תקציב שנתי כולל:
לארגון יש משרד בסין. ⁵⁰ (לא נמצא מידע על משרדים נוספים.)	מספר מרכזים ברחבי העולם:

תחום האחריות של הארגון במדינה:

- ✓ שיווק המערכת:
- שירותים אינטרנטים:
- אתר אינטרנט STUDY IN FINLAND
- הפעלת דף פייסבוק
- אינסטגרם
- יוטיוב
- טוויטר.⁵¹
- משרדים בחו"ל
- לארגון משרד בסין שמטרתו לקדם את הקשרים האקדמיים בין סין לפינלנד, לשווק את המערכת להשכלה גבוהה ולהגדיל את מספר הסטודנטים הסינים המגיעים ללמוד בפינלנד.⁵²
- ✓ הנגשת מידע: אתר האינטרנט של CIMO מנגיש מידע לכל בעלי העניין של הארגון (מוסדות, סטודנטים וארגונים נוספים). בנוסף, הארגון מפעיל את האתר Study in Finland מנגיש מידע לסטודנטים בינ"ל המתעניינים בלימודים בפינלנד. מעבר לכך,⁵³
- ✓ הפעלת תכניות:
- ארסמוס+
- תכניות לאומיות
- הפעלת תכניות מלגות
- תכניות לעידוד לימודי השפה הפינית באוניברסיטאות בחו"ל.⁵⁴

CIMO Official Website, CIMO in Brief: http://www.cimo.fi/cimo_in_brief ⁴⁸

CIMO Official Website, CIMO in Brief: http://www.cimo.fi/cimo_in_brief ⁴⁹

CIMO Official Website, Services, CIMO in China: ⁵⁰

http://www.cimo.fi/services/services_by_sectors/cimo_in_china

CIMO Official Website, Services, CIMO's Information Services: ⁵¹

http://www.cimo.fi/services/information_services

CIMO Official Website, Services, CIMO in China: ⁵²

http://www.cimo.fi/services/services_by_sectors/cimo_in_china

CIMO Official Website, Services, CIMO's Information Services: ⁵³

http://www.cimo.fi/services/information_services

CIMO Official Website, Programs: <http://www.cimo.fi/programmes> ⁵⁴

✓ **ניתוח מגמות:** לארגון CIMO צוות מחקר שתפקידו לאסוף מידע ונתונים אודות מגמות בתחום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה בפינלנד ובחול"ל. הצוות אוסף מידע אודות סטודנטים וסגל כאחד.⁵⁵

✓ **תמיכה במוסדות:** CIMO מסייעת למוסדות ביצירת קשרים עם מוסדות בחול"ל ליצירת שיתופי פעולה ותוכניות בינ"ל משותפות. הארגון מציע שירותי ייעוץ למוסדות בנושא בינלאומיות. כמו כן, דוחות המחקר של ארגון CIMO בנושא בינלאומיות הם לשימוש המוסדות. בנוסף, התוכניות אותן הארגון מפעיל באות לסייע למוסדות בקידום בינ"ל במוסד להשכלה גבוהה Erasmus, Nordplus, FIRST, Erasmus Mundus, Tempus, north2north, North-South-South Higher Education Institution Network Programme and Higher Education Institutions' Institutional Cooperation Instrument (HEI ICI).⁵⁶

מקורות המימון של הארגון:

✓ EU – 68%

✓ ועד השרים הנורדי (the Nordic Council of Ministers) - 12%

✓ משרד החינוך והתרבות - 14%

✓ משרד החוץ ומשרד העבודה - 6%

כ-70% מתקציב הארגון מוקדש לפעילות של קידום ההשכלה הגבוהה במדינה, ו-30% לפעילות חינוכיות אחרות.⁵⁷

גופים המעורבים בניהול הארגון:

ארגון CIMO הוא סוכנות ממשלתית (Governmental agency (public authority))

הכפופה למשרד החינוך והתרבות הפיני. הארגון משתייך למזכירות לקשרים בינלאומיים במשרד, כאשר מנהל CIMO מדווח למנהל המזכירות לקשרים בינלאומיים.

הקשר בין CIMO לממשלה מבוסס על משא ומתן המתנהל כל שנה שבסופו נחתם הסכם המגדיר את המטרות והיעדים של CIMO לאותה שנה. מכיוון שהארגון מקבל תקציבים ממשרדי ממשלה שונים, תהליך המשא ומתן השנתי מתנהל מול כל המשרדים המעורבים במימון הארגון.

בוועד המנהל של הארגון לא חברים נציגים ממשרדי הממשלה. במקרים מסוימים נציגי הממשלה יהיו חברים בוועדות היגוי של תכניות מסוימות אותם מפעיל הארגון.⁵⁸

- יש לציין שבקרוב ארגון CIMO יאוחד עם המועצה להשכלה גבוהה הפינית. מהלך זה מגיע בעקבות אי היציבות של הכלכלה הפינית, ולחץ ציבורי הקורא לקצץ בתקני המשרדים הממשלתיים. מהלכים דומים נעשו עם מספר ארגונים ממשלתיים מתחומים שונים בשנים האחרונות. המהלך יעשה למורת רוחם של המוסדות להשכלה, המרוצים מהמצב הקיים שבו ארגון CIMO מרכז את הפעילות הבינלאומית. המוסדות להשכלה גבוהה חוששים שמיזוג הארגונים יביא להזנחת רעיון הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה.

CIMO Official Website, Services, Statistics on Internationalization: ⁵⁵

<http://www.cimo.fi/services/statistics>

CIMO Official Website, Services, Services and Programs by Sector, Higher Education ⁵⁶

Institutions: http://www.cimo.fi/services/services_by_sector/higher_education

Maija Airas, Head of the Higher Education Cooperation Unit, Centre for International ⁵⁷
Mobility CIMO.

Maija Airas, Head of the Higher Education Cooperation Unit, Centre for International ⁵⁸
Mobility CIMO.

גרמניה- DAAD

השירות לשיתופי פעולה אקדמיים הגרמני (DAAD) הינו ארגון של מוסדות להשכלה גבוהה גרמניים ושל אגודות סטודנטים ותפקידו לקדם את הבינלאומיות במערכת ההשכלה הגבוהה ובמחקר. ל-DAAD שלושה יעדים מרכזיים שמהם נגזרים דרכי הפעולה של הארגון. שלשת היעדים הם:

- **Scholarships for the Best**: מתן מלגות לסטודנטים מצטיינים, גרמנים ובינלאומיים, ללימודים בינלאומיים.
- **Structures for internationalization**: תמיכה ביצירת מסגרות מתאימות לקידום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה, במטרה לשפר את רמת הלימוד והמחקר. (תארים משותפים, הסכמים בליטרליים להקמה של מוסדות, יצירת קשרים אקדמיים בין גופים שונים)
- **Expertise for internationalization**: הארגון שואף להוות הגורם המקצועי בכל הקשור לבינלאומיות בהשכלה הגבוהה, באמצעות מחקר ויעוץ. זאת על מנת להביא את מקבלי ההחלטות לקבוע מדיניות מתוך הכרת המציאות הקיימת בכל הנוגע לבינלאומיות בהשכלה הגבוהה.⁵⁹

הארגון במספרים:	
מספר עובדים:	סה"כ יותר מ-900 עובדים
תקציב שנתי כולל:	תקציב פרויקטים: 441 מיליון יורו (2014) תקציב אדמיניסטרטיבי: 22.5 מיליון יורו
מספר מרכזים ברחבי העולם:	71 משרדים ברחבי העולם ⁶⁰

תחום האחריות של הארגון במדינה:

✓ **שיווק המערכת והנגשת מידע**- לארגון מחלקת תקשורת שתפקידה לדאוג לשיווק והנגשת מידע אודות תכניות לימוד בינלאומיות לסטודנטים גרמנים ובינלאומיים. האגף מחולק למחלקת יח"צ ולמחלקת מיתוג, כאשר שני המחלקות עוסקות גם בשיווק וגם בהנגשת מידע.

- **יח"צ**- מחלקת יחסי הציבור מפעילה את השירותים הבאים:

- מרכז מידע
- תקשורת פנים מדינתית
- תקשורת חוץ מדינתית
- אירועים בינ"ל- ירידים בינ"ל, כנסים וכו'.

- **מיתוג**

- מיתוג התוכניות לימוד הבינלאומיות בגרמניה
- מיתוג אפשרויות המחקר הבינלאומי בגרמניה
- מידע כללי על לימודים בגרמניה (Study in Germany)

⁵⁹ Strategy DAAD 2020.

<https://www.daad.de/medien/der-daad/medien-publikationen/publikationen-pdfs/daad-strategie-2020.pdf>

⁶⁰ DAAD Official Website, About the DAAD, the DAAD Network- Regional Offices & Information Centers- <https://www.daad.de/der-daad/das-daad-netzwerk/en/29886-the-daad-network-regional-offices-information-centres/>

- מידע לסטודנטים גרמנים על לימודים בחו"ל
 - **הפעלת מרכזי שיווק ומידע ברחבי העולם** - לארגון 71 משרדים ברחבי העולם. תפקידם של משרדים אלו הוא לשווק את המערכת להשכלה גבוהה הגרמנית, ולגייס סטודנטים בינלאומיים שיבואו ללמוד בגרמניה.
- ✓ הפעלת תכניות -

- ❖ **הפעלת תכניות מלגות :**
 - לארגון אגף מלגות המנהל את כל תכניות המלגות שבאחריות הארגון. האגף מחולק ל-4 תתי אגפים והם:
 - אגף מדיניות מלגות : אגף זה עוסק ביצירת מדיניות לכל הקשור לחלוקת המלגות השונות, כמו גם בחינה ואישור של תכניות מלגות חדשות לסטודנטים בינלאומיים וגרמנים.
 - אגף תכניות מלגות המיועדות להמיספרה הצפונית : אגף זה מפעיל את כל תכניות המלגות האזורית, לפי חלוקה לתתי אזורים הבאים:
 - תכניות מלגות למערב מרכז ודרום מזרח אירופה
 - מזרח אירופה, מרכז אסיה והקווקז
 - צפון אמריקה
 - אגף תכניות מלגות המיועדות להמיספרה הדרומית : אגף זה מפעיל את כל תכניות המלגות האזורית, לפי חלוקה לתתי אזורים הבאים:
 - אמריקה הלטינית
 - אפריקה
 - המזרח התיכון וצפון אפריקה
 - אסיה והפסיפיק
 - אגף תכניות מלגות לא אזוריות
 - אחריות על הפעלת תכניות מלגות לבתי ספר גרמניים מחוץ לגרמניה
 - הפעלת תכניות מלגות לתכניות התמחות
 - הפעלת תכניות מלגות לתכניות קיץ
 - הפעלת תכניות מלגות לשיתופי פעולה מחקריים
 - הפעלת תכניות מלגות לקידום שיתופי פעולה עם מדינות מתפתחות
- ❖ **הפעלת פרויקטים :**
 - לארגון אגף פרויקטים שתפקידו לפקח על תכניות שיתופי הפעולה האקדמיים, תכניות לפיתוח תשתיות אקדמיות, ותכניות בליטרליות. האגף מתנהל בצורה של חלוקה לאזורים, כאשר כל אגף מפעיל את התכניות באזורים עליו הוא אמון:
 - אגף שיתוף פעולה בין אוניברסיטאות גרמניות-ויטנאמיות
 - אגף שיתוף פעולה מול אירופה ומרכז אסיה
 - אגף שיתופי פעולה מול המזרח התיכון, אסיה, אפריקה ואמריקה הלטינית⁶¹

Strategy DAAD 2020. ⁶¹

<https://www.daad.de/medien/der-daad/medien-publikationen/publikationen-pdfs/daad-strategie-2020.pdf>

✓ **ניתוח מגמות** - ארגון ה-DAAD בשיתוף עם ארגון נוסף (DZHW) מפעיל את אתר "Wissenschaft weltoffen". באתר זה מתפרסם מדי שנה דוח ובו נתונים סטטיסטיים על מגמות מתפתחות בתחום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה.⁶²

✓ **מדיניות** - לארגון אגף אסטרטגיה שתפקידו פיתוח מתמיד של אסטרטגיה עבור ארגון ה-DAAD.

✓ **תמיכה במוסדות**

- **תכניות מימון פרויקטים**
- **פרויקט חינוך חוצה גבולות**
- **תכניות אזור ספציפי**
- **סיוע ביצירת תשתיות ותוכניות מתאימות לקליטת יותר סטודנטים בינלאומיים**
- **מיתוג וגיוס סטודנטים**

✓ **תיאום** - ההנהלה הארגון כוללת נציגים מגופים שונים.

63

מקורות המימון של הארגון:

- ✓ משרד החוץ - 40%
- ✓ משרד החינוך והמחקר - 23%
- ✓ משרד הכלכלה והפיתוח - 9%
- ✓ EU - 15%
- ✓ אחר (מדינות אחרות, חברות וקרנות) - 13%

גופים המעורבים בניהול הארגון:

ארגון של מוסדות להשכלה גבוהה גרמניים ושל אגודות סטודנטים

הארגון כולל:

- אגף המלגות
- אגף הפרויקטים
- אגף מדיניות
- אגף תקשורת ופרסום
- סוכנות לאומית לפרויקטים של EU
- אגף מנהל

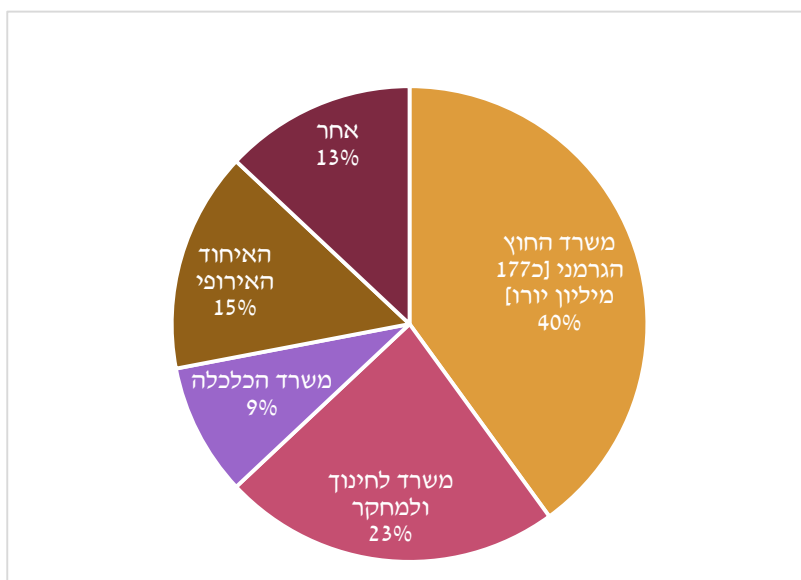
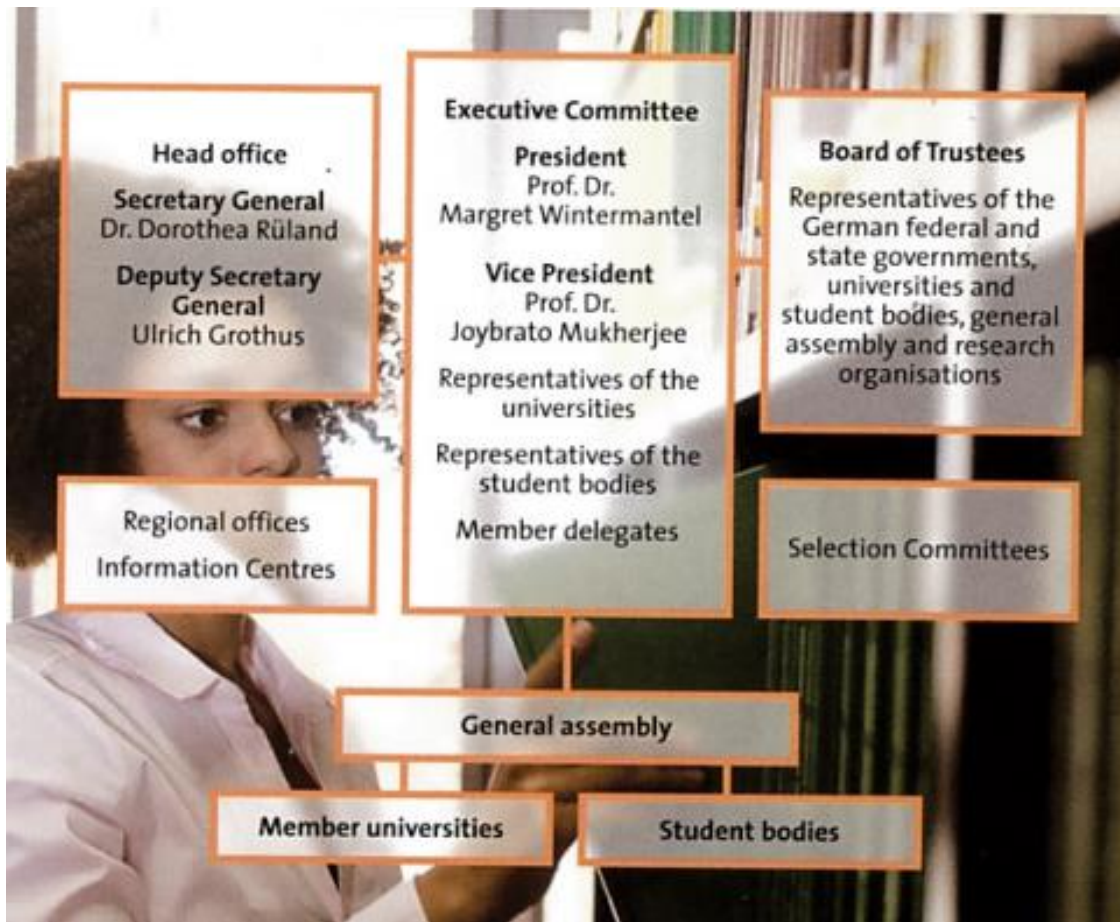
< [מבנה ארגוני](#)

Wissenschaft weltoffen: ⁶²

<http://www.wissenschaftweltoffen.de/daten/index.html?lang=en>

Strategy DAAD 2020. ⁶³

<https://www.daad.de/medien/der-daad/medien-publikationen/publikationen-pdfs/daad-strategie-2020.pdf>

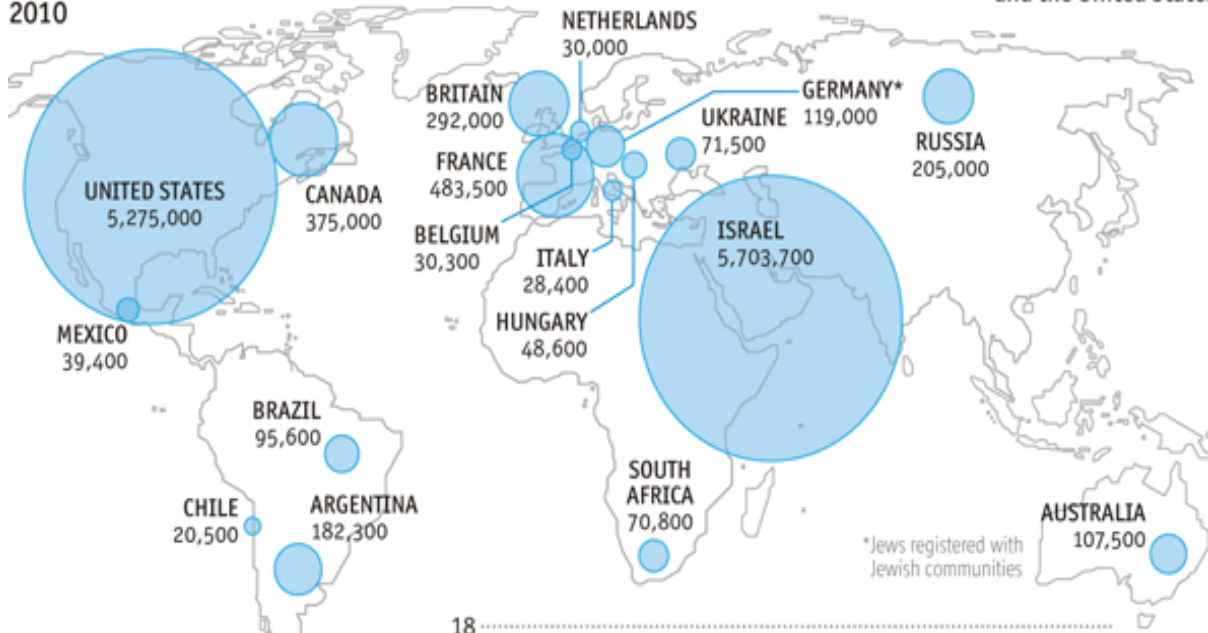

Jewish population

By country
2010

13,580,000
World total

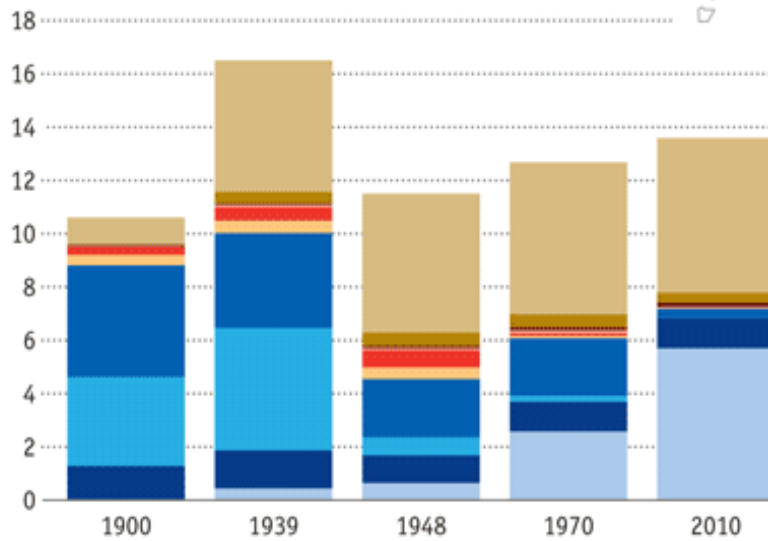
81%
of whom live in Israel
and the United States

By country or region, m

- Israel (Palestine before 1948)
- Western Europe
- Eastern Europe and Balkans
- Former USSR
- Asia
- North Africa
- South Africa
- Oceania
- Latin America
- North America

Source: "Jewish Demographic Policies", by Sergio DellaPergola, The Jewish People Policy Institute

6.1. דוח "תמונת מצב של סטודנטים בינלאומיים בישראל" שהוצג לות"ת
ב-30.3.16

הוועדה לתכנון ותקצוב | Planning & Budgeting Committee

מסמך רקע – תמונת מצב של סטודנטים בינלאומיים בישראל

תוכן העניינים

עמ'	
2	1. רקע – סטודנטים בינלאומיים כחלק מ"בינלאומיות בהשכלה גבוהה"
2	2. תמונת מצב כמותית
2	א. היצע התכניות האקדמיות באנגלית לסטודנטים בינלאומיים
3	ב. מספרי הסטודנטים הבינלאומיים בישראל וסגמנטציה
7	3. תמונת מצב איכותית – אינדיקציות
8	4. הטיפול בנושא במוסדות
10	5. התייחסות ופעולות מל"ג וות"ת עד כה
10	א. רגולצית שכר לימוד
11	ב. הסדרת אישור תכניות לימוד באנגלית ותארים משותפים או כפולים עם מוסדות בחו"ל
12	ג. תכניות מול סין והודו
13	ד. שותפות בתכניות ארסמוס מונדוס / ארסמוס +
14	ה. הקמת אתר Study-in-Israel
14	6. פעולות גורמים משמעותיים נוספים ברמה הלאומית / האיזורית
15	7. השוואות בינלאומיות
16	8. נספח I - תכניות בינלאומיות בישראל
19	9. נספח II – נתוני סטודנטים ישראל
19	9.א. נתוני הלמ"ס תשע"ד- סטודנטים זרים בתכנית אקדמיות
26	9.ב. נתוני תמונת המצב כפי שדיווחו המוסדות הרלוונטיים בישראל
30	9.ג. נתוני סטודנטים שהגיעו מסין ומהודו דרך תכנית ות"ת
31	9.ד. נתוני ניידות ארסמוס מונדוס וארסמוס +
33	9.ה. נתוני סטודנטים אקדמיים המגיעים לישראל דרך מסע
34	10. נספח III – תמונת מצב בעולם
34	10.א. נתונים בינ"ל של PROJECT ATLAS 2015
36	10.ב. נתונים של OECD – EDUCATION AT A GLANCE

1. רקע – סטודנטים בינלאומיים כחלק מ"בינלאומיות בהשכלה גבוהה"

הנושא של סטודנטים בינלאומיים הוא רק אחד מרשימה של נושאים אשר נמצאים תחת "בינלאומיות בהשכלה גבוהה".

מוסד גלובלי להשכלה גבוהה ניכר במספר מאפיינים – גיוון הרכב גוף הסטודנטים, גיוון הרכב גוף הסגל האקדמי, התאמת הכישורים שהוא מעניק לסטודנטים לעולם הגלובלי – האקדמי ושוק העבודה (כלומר התאמת הסילבוסים, שפת ההוראה, השימוש בטכנולוגיות וכיו"ב), התאמת השירותים שהוא נותן לסטודנטים למדינות המוצא שלהם, שתופי הפעולה שלו בהוראה עם מוסדות אחרים בעולם (הסכמי חילופי סטודנטים, תארים משותפים וכפולים, חילופי מרצים, שותפות בפרויקטים בני"ל לקידום איכות ההוראה, ...) ואם הוא מוסד מחקרי – גם שתופי הפעולה שלו במחקר (מחקרים משותפים, שיתוף בתשתיות מחקר, חברות בפרויקטי מחקר בני"ל וכיו"ב) עם חוקרים ומוסדות נוספים בעולם.

אין ספק כי על מנת להביא בהצלחה ובעקביות סטודנטים בינלאומיים אל בין כתליו, על מוסד יהיה להעמיד משאבים (כולל כח אדם ייעודי) לטובת הטיפול בנושא וקידומו, לגעת בכלל האספקטים המתוארים לעיל ולאמץ גישה הוליסטית ועקבית לנושא, תוך הגדרה מותאמת של זהותו ומשימתו.

הערה מקדימה: במסמך זה נתייחס ב"סטודנטים בינלאומיים" – אלא אם מצוין במפורש אחרת- לסטודנטים אקדמיים לתארים ראשון שני ושלישי, לתכניות קצרות ולפוסט-דוקטורנטים (אף על פי שהאחרונים מתאימים יותר להגדרה של חוקרים מאשר סטודנטים)

2. תמונת מצב כמותית

א. היצע התכניות האקדמיות באנגלית לסטודנטים בינלאומיים

מתוך סקירת אתרי המוסדות השונים ושיחות עם גורמים רלוונטיים במוסדות, עולה כי בישראל היום קיימות:

- **13 תכניות פעילות לתואר ראשון מלא באנגלית**, מתוכן 7 במכללות (6 במרכז הבינתחומי ואחת במכון לב) ו-6 בשלוש אוניברסיטאות: 2 בטכניון, 2 בתל-אביב ו-2 בבן-גוריון. בשנה הקרובה אמורה להפתח תכנית נוספת בטכניון (אשר נפתחה לה כבר ההרשמה), וכן האוניברסיטה העברית קבלה אישור (במסגרת שנת הגישור לחומש הבא) לפתוח תכנית לתואר ראשון בינלאומי;
- **65 תכניות פעילות לתואר שני מלא באנגלית**- רובן תכניות של תואר שני של שנה ולפעמים שנתיים ללא תיזה, ומיעוטן תואר שני עם תיזה. תכניות כאלו מציעות כל האוניברסיטאות וכן המרכז הבינתחומי. יש לציין כי ספירה זו היא מעט בעייתית שכן יש תחומים במוסדות בהם כל תכנית לתואר שני מוסבת לאנגלית כאשר נרשם אליה סטודנט בינלאומי ולכן יש מוסדות המכניסים אותם לרשימה זו (למשל אוני-בן-גוריון);
- **עשרות קורסי קיץ ותכניות קצרות**- כל האוניברסיטאות וכן מכללות רבות מציעות קורסי קיץ או תכניות קצרות המיועדים לסטודנטים בינלאומיים (באנגלית וגם בעברית). אלו משתנים ברמתם (לתואר ראשון או לתארים מתקדמים) ובאוכלוסיית היעד שלהם. גם כאן יש אי-בהירות מסוימת מאחר שמוסדות רבים מזמינים סטודנטים

לבחור ללמוד קורסים באנגלית מתוך מגוון הקורסים באנגלית שהמוסד מציע וכך בעצם לבנות לעצמם תכנית אישית.

יש לציין בנוסף כי ישנם סטודנטים בינלאומיים הלומדים בתוך תכניות רגילות של המוסדות המתקיימות בעברית ; וכן שיש מוסדות בהם יש קורסים בתכניות לתואר ראשון המוסבים לאנגלית כאשר מגיע סטודנט בינלאומי, ושאינן נספרות פה (למשל בבר-אילן).

כמו כן יש לציין כי במכון ויצמן כל התכניות לתואר שני ודוקטורט הן באנגלית ומיועדות לסטודנטים ישראלים ובינלאומיים כאחת. לפיכך תכניות אלו אינן נספרות כאן.

רשימת התכניות המפורטת לתואר ראשון ושני מופיעה בנספח א'

מבחינת מגוון התחומים של התכניות, ניתן לראות מספר קבוצות משמעותיות מובחנות :

- (א) מנהל עסקים, כלכלה ויזמות, ממשל ודיפלומטיה
- (ב) הנדסות, ו-STEM בכלל (מדע, טכנולוגיה הנדסה ומתמטיקה), וסביבה/חקלאות
- (ג) רפואה ומקצועות הרפואה (דגש על רפואת חירום)
- (ד) שפות – בעיקר עברית וערבית
- (ה) לימודים מקומיים – יהדות, ישראל, שואה, מזרח-תיכון, פתרון סכסוכים וכיו"ב
- (ו) מדעי הרוח והחברה האחרים (ספרות, פסיכולוגיה, תקשורת, liberal arts)

ב. מספרי הסטודנטים הבינלאומיים בישראל וסגמנטציה

על מנת לאמוד את מספרי הסטודנטים הבינלאומיים בישראל ואת פילוחם לפי מאפיינים שונים, עשינו שתי בדיקות משלימות :

- **שימוש בנתוני הלמ"ס** משנת תשע"ד. הלמ"ס סופר סטודנטים אקדמיים לתארים ראשון שני ושלישי, שאין להם אזרחות ישראלית, ושהיו בארץ ביום מסויים בו נעשתה הספירה (בתחילת סמסטר ב'). בספירה זו לכן **לא נכללים כל הסטודנטים המגיעים לתקופות הקצרות משנה, שלא היו בארץ באותו יום**. הנתונים הם 4,500 סטודנטים בינלאומיים בשנת תשע"ד, וקיימים פילוחים שלהם לפי מוסד, תואר וארץ מוצא.

מספר זה מהווה כ-1.7% מסך הסטודנטים בישראל להוציא האוני' הפתוחה.

- **שיחות עם גורמים מתאימים במוסדות העיקריים הרלוונטיים** : 7 אוניברסיטאות המחקר והמרכז הבינתחומי (לפי נתוני הלמ"ס ב-8 מוסדות אלו נמצאו 84% מהסטודנטים הבנ"ל בתשע"ד)⁶⁴. מטבע הדברים הנתונים אלו אמינים עד כדי צורת הספירה של כל מוסד, ומגבלות איסוף הנתונים שלו (ובכלל זה בעיה חוזרת היא הספירה של יהודים שעושים עליה ואז הופכים לאזרחים). בנתונים אלו בקשנו

⁶⁴ כדאי לשים לב לכמה מוסדות נוספים המעניינים בהקשר הבינלאומי: מכון לב אשר מגיעים אליו סטודנטים בנ"ל בעיקר יהודים מצרפת ולומדים בתכניות השונות בעברית (רובם עוברים אולפן) או בתואר הראשון שהוא מציע באנגלית (מנהל עסקים); בצלאל אשר מגיעים אליה בשנה כ 80-70 סטודנטים בינלאומיים ממגוון מדינות בעיקר מאירופה וארה"ב; שנקר אשר מגיעים אליה כמה עשרות סטודנטים בינלאומיים בשנה בעיקר לסמסטר בתואר הראשון ; אוניברסיטת אריאל אשר מציעה תכנית בהנדסה לסטודנטים בנ"ל כאשר השנה הראשונה כוללת לימודים באנגלית ואולפן אינטנסיבי לעברית ובהמשך הסטודנטים מצטרפים לתכנית הרגילה בעברית.

לכלול סטודנטים לתארים מלאים, אך גם סטודנטים לתקופות קצרות וגם פוסטדוקים. במקרים שונים לא היו למוסדות נתונים מדוייקים לגבי מספר הסטודנטים הבינלאומיים (ללא אזרחות ישראלית) מתוך כלל הסטודנטים הרשומים בתכניות בינלאומיות ולכן נעשו הערכות. הנתונים מצביעים על סך של כ- 10,000 סטודנטים ופוסטדוקים בינלאומיים בשנה האחרונה במוסדות אלו – מתוכם כ-9,000 סטודנטים ו-1,000 פוסטדוקים .

אם נניח שאלו הם כ-84% מכלל הסטודנטים הבינלאומיים בישראל (כפי שעלה מנתוני הלמ"ס), הרי שנקבל כי בישראל כולה יש כ-12,000 סטודנטים בינלאומיים, המהווים כ- 4.6% מסך הסטודנטים בישראל להוציא האוני' הפתוחה.

סגמנטציה של הסטודנטים הבינלאומיים בישראל:

על מנת להבין מיהם הסטודנטים הבינלאומיים המגיעים לישראל היום, מה מניעיהם ומה חסמיהם המרכזיים, בקשנו לפלח אותם מצד אחד לפי מטרתם העיקרית בהגעתם לארץ: (א) "חוויה אקדמית" – סטודנטים לתקופות קצרות (study abroad), קורסי קיץ, ארסמוס+ וחילופי סטודנטים ותכניות קצרות אחרות); (ב) לימודים אקדמיים מלאים – סטודנטים לתואר ראשון מלא, שני מלא ללא תיזה או מכינה אקדמית; (ג) מחקר – סטודנטים למאסטר עם תיזה, דוקטורנטים ופוסטדוקים.

בנוסף בקשנו לפלח את הסטודנטים המגיעים לשתי קבוצות – יהודים וכלליים – שוב מאחר ששתי הקבוצות שונות מאוד במוטיבציה שלהם להגיע לישראל, בחסמים ובהמשך – בהערכת הפוטנציאל של כל קבוצה. יש לציין כי כאן לרוב המוסדות אין נתונים מדוייקים ולכן במקרים רבים נעשו הערכות גסות. על כן יש להתייחס לנתונים אלו בזהירות הראויה.

התמונה המצטיירת בסכימה על כלל 8 המוסדות הנ"ל היא (מספרים מעוגלים לעשרות)

אחוזים	סה"כ	כלליים	יהודים	מחקר	מטרה עיקרית
22%	2,210	1,710	500	לימודים מלאים	
40%	4,010	1,030	2,980	חוויה אקדמית	
38%	3,850	1,960	1,890	סה"כ	
	10,070	4,700	5,370	אחוזים	
		47%	53%		

יש לציין כאן מספר אבחנות מעניינות (חלקן משתקפות מהמספרים בטבלה, וחלקן מהמספרים שמאחוריה ומופיעים בנספח):

(א) יש מספר גדול מאוד של סטודנטים המגיעים לשם "חוויה אקדמית". מתוכם, כ- 40% מגיעים לקורסי קיץ.

(ב) מתוך הסטודנטים המגיעים ללימודים מלאים, יותר מ-35% מגיעים לתואר שני מלא ללא תיזה, וכ-50% לתואר ראשון מלא; אולם תמונה זו נוצרת מצירוף של שני מרכיבים שונים מאוד – בעוד שבאוניברסיטאות יש יחסית מעט סטודנטים לתואר ראשון מלא (רק 30%) והרבה לתואר שני ללא תיזה (כ-45%) ולמכינות (כ-25%), הרי שבבינתחומי יש מספר גדול מאוד של סטודנטים בינלאומיים לתואר ראשון (57% מכלל אלו שב-8 המוסדות שנבדקו).

(ג) יהודים מהווים בערך מחצית מכלל הסטודנטים הבינלאומיים בישראל; אולם בקרב אלו המגיעים למטרות לימודים מלאים, יש רוב יהודי בולט (כ-75%) ובקרב אלו המגיעים למטרות מחקר יש מיעוט יהודי (פחות מ-25%).

מתוך נתוני הלמ"ס ניתן גם לעשות אקסטרפולציה ולומר כי רוב הסטודנטים הבנ"ל מגיעים מארה"ב (מעל 40%), ומאירופה (כ-30%), במיוחד מצרפת, גרמניה, איטליה ובריטניה. אולם דוקא אלו המגיעים למטרות מחקר בישראל מגיעים יותר מאסיה ומאירופה.

כמו כן מתוך נתוני הלמ"ס של תשע"ב לגבי תחומי לימוד של סטודנטים בנ"ל (תארים I,II,III) המגיעים לישראל ניתן ללמוד כי:

- בתואר ראשון התחום המבוקש ביותר הוא מדעי החברה (קצת יותר משליש מהסטודנטים) והוא נלמד כמעט לגמרי במכללות (חלק גדול ממנו הוא מנהל עסקים); אחריו מדעי הטבע ומתמטיקה (קצת פחות משליש מהסטודנטים) – בעיקר המדעים הפיזיקליים הנלמדים רק באוניברסיטאות ואחריהם מדעי הרוח (כ-17%) והנדסות (כ-13%)
- בתואר שני התחום המוביל הוא רפואה ומקצועות עזר רפואיים (כ-30%) הנלמדים כמובן באוניברסיטאות, אחריהם מדעי הרוח (כ-30%) שנלמדים גם הם בעיקר באוניברסיטאות ואחריהם מדעי החברה (כ-25%) שנלמדים גם באוניברסיטאות וגם במכללות (יותר באוניברסיטאות)
- בדוקטורט, התחום המוביל הוא מדעי הטבע (כ-45%) ובעיקר הביולוגיים (כ-30%), ואחריו מדעי הרוח (כ-32%).

יש לזכור כי יתכן מאוד שתמונה זו השתנתה מאז תשע"ב.

מעניין גם להסתכל על השונויות בין המוסדות שנבדקו:

רמת הבינלאומיות – הנמדדת כאחוז הסטודנטים הבינ"ל מתוך כלל הסטודנטים במוסד שונה מאוד בין המוסדות. נשתמש פה בשני מדדים שונים בשל אופי הנתונים שיש לנו:

מדד א': מס' הסטודנטים הבנ"ל במוסד ע"פ הלמ"ס (תארים ראשון שני ושלישי שנספרו ביום מסוים בסמסטר ב') מתוך סך הסטודנטים במוסד (תארים ראשון שני ושלישי שנספרו ביום מסוים בסמסטר ב');

מדד ב': סך הסטודנטים הבנ"ל שהמוסד דיווח לשנה (כולל תארים ראשון שני ושלישי, פוסטדוקטורט ותקופות קצרות) מתוך סך הסטודנטים במוסד (לפי הלמ"ס) והפוסטדוקים (לפי דיווח המוסד)

ממד (ב)	ממד (א)	אחוז הסטודנטים הבנ"ל במוסד
24%	10%	המרכז הבינתחומי
27%	6%	מכון ויצמן
12%	5%	האוני העברית
8%	3%	אוני תל-אביב
8%	3%	הטכניון
5%	2%	אוני חיפה
4%	2%	אוני בן-גוריון
3%	1%	אוני בר-אילן

התרומה היחסית לסטודנטים הבנ"ל בישראל, לפי הפילוחים השונים (כל טור מסתכם ל-100%):

מכלליים	מיהודים	מ"מחקר"	מ"לימודים מלאים"	מ"חוויה אקדמית"	אחוז מסה"כ	
33%	18%	26%	17%	33%	25%	העברית
6%	2%	17%	0%	0%	4%	ויצמן
17%	25%	11%	22%	25%	21%	ת"א
20%	3%	17%	7%	12%	11%	טכניון
3%	12%	9%	12%	3%	8%	בר אילן
9%	5%	14%	3%	7%	7%	בן גוריון
9%	7%	6%	3%	15%	8%	חיפה
2%	28%	0%	35%	5%	16%	הבינתחומי

ניתן לראות כי

- המרכז הבינתחומי הוא גם המוסד הבינלאומי ביותר בישראל וגם תורם את מס' הסטודנטים הבנ"ל הגדול ביותר ל"לימודים מלאים" ולקבוצת הסטודנטים היהודים.
- האוני העברית ואוני ת"א הן המוסדות עם מס' הסטודנטים הבנ"ל הגדולים ביותר, כשהעברית מובילה בנושא ה"חוויה האקדמית" והמחקר, וכן מובילה במס' הסטודנטים שהיא תורמת לקבוצת הכלליים (וכאמור יש מתאם בין אלו לבין קבוצת ה"מחקר")

מאפייני הסטודנטים לפי מוסד

מעניין גם לראות את סגמנטצית הסטודנטים הבנ"ל בכל מוסד בפני עצמו. הנתונים מופיעים בנספח II פרק 9.ב.. נציין כאן את התובנות המעניינות העולות לגבי כל מוסד:

- באוניברסיטת ת"א יש דגש על תואר שני בינלאומי ללא תיזה (חוץ תקציבי) אשר חלק גדול ממנו הוא סטודנטים יהודים ברפואה (תכנית סאקלר). כן יש דגש נוסף על קורסי קיץ. יחסית הרבה מהסטודנטים הבינלאומיים הם יהודים.
- באוניברסיטה העברית אין בכלל תואר ראשון מלא בינלאומי או תואר שני עם תיזה בינלאומי. יש כ-100 סטודנטים לתואר ראשון מלא אשר נמצאים בתכניות הרגילות וכ-42 למאסטר עם תזה מלא בתכניות הרגילות. בעברית יש מספר גדול של פוסטדוקים בינלאומיים (כרבע מסך אלו שבארץ), מתוכם כשליש מהודו וסין, ודגש על מכינה קדם אקדמית (בעיקר סטודנטים יהודים) ועל תכניות קצרות לסטודנטים כלליים.
- בטכניון יש דגש מיוחד על הפעילויות המצויות תחת ביה"ס הבינלאומי בו – בפרט תואר ראשון מלא וקורסי קיץ (כולם חוץ תקציביים). מתוך הסטודנטים הבינלאומיים אין פוקוס מיוחד על יהודים.
- מכון ויצמן הוא בינלאומי במהותו וכל הסטודנטים בו הם למטרות מחקר. בפרט יש בו מספר גדול של פוסטדוקים בינלאומיים (כרבע מסך אלו שבארץ), מתוכם כ-45% מהודו וסין. אין במכון פוקוס מיוחד על סטודנטים יהודים.
- באוניברסיטת חיפה יש מסי' גדול של סטודנטים המגיעים לקורסי קיץ (גם ליהודים וגם לכלליים) – אלו גם כנראה התכניות הרווחיות יותר למוסד
- באוניברסיטת בן גוריון יש מיקוד של הסטודנטים הבינלאומיים בכאלו שמגיעים למטרות מחקר (בכל הרמות) ובתואר 4-שנתי ברפואה לאמריקאים (תכנית חוץ תקציבית).
- באוניברסיטת בר-אילן רוב הסטודנטים הבינלאומיים הם יהודים (סדר גודל 85%), כאשר חלק גדול מהם, כמו גם רוב הסטודנטים הכלליים מגיעים ללמוד בפקולטה ליהדות. רובם משולבים בתכניות הרגילות ואין הרבה פעילות ייעודית לסטודנטים בינלאומיים לתואר מלא או לתקופות קצרות
- במרכז הבינתחומי יש פוקוס רב על סטודנטים יהודים (המגיעים כבודדים ממגוון מדינות) ועל תואר ראשון מלא.

3. תמונת מצב איכותית – אינדיקציות

אמנם אין לנו נתוני סקר מייצג של סטודנטים בינלאומיים שלמדו או לומדים בישראל, אולם מתוך שיחות שנערכו עם סטודנטים כאלו, מתוך משובים שבקשנו מהסטודנטים מהודו וסין שבישראל למלא⁶⁵, ומתוך סקר רחב שנערך בקרב סטודנטים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית השנה⁶⁶, ניתן להסיק את המאפיינים הרכים הבאים:

⁶⁵ המשובים נערכו ע"י אמה אפטרמן מנהלת קשרי ישראל-אסיה במל"ג/ות"ת

⁶⁶ הסקר נערך על-ידי חברת המחקר הבינלאומית The Knowledge Partnership במסגרת עבודה אסטרטגית בנושא שעשו לאוניברסיטה העברית ולעיריית ירושלים, וכלל 288 סטודנטים בינלאומיים שלומדים באוני' העברית מ-55 לאומים

- לרוב הסטודנטים היה לפחות **קשר אחד לישראל לפני הגעתם** ללימודים פה: ברוב המקרים הם ביקרו קודם בישראל, היו להם חברים בישראל או משפחה בישראל. התופעה חזקה עוד יותר בקרב הסטודנטים היהודים ובקרב הסטודנטים לתקופות קצרות. חלק ניכר מהסטודנטים שהגיעו תואר מלא היו קודם בקורס קיץ בישראל או בתכנית קצרה אחרת.
 - **המשיכה העיקרית ללמוד בישראל ובמוסד** הספציפי היתה בעיקר הרצון לחויה בינלאומית, מוניטין המוסד, עניין ספציפי בישראל (דת, שפה, הסטוריה וכיו"ב) – בקרב סטודנטים לתקופות קצרות ואיכות ההוראה והמחקר – בקרב תלמידי תארים מתקדמים/פוסטדוקים.
 - הדרך בה הסטודנטים **שמעו על המוסד הישראלי** אליו הגיעו היתה בדרך כלל לפי המלצה אישית (של חבר, משפחה, מורה וכיו"ב). רבים גם המשיכו ללמוד על המוסד מתוך בלוגים של סטודנטים שלמדו בישראל ושיחות איתם. זה נכון לכל רמות הלימודים אך במיוחד לתואר שני.
 - ברוב המקרים **ההחלטה ללמוד בישראל** לא לוותה בהתנגדויות מצד המשפחה וחברים. תגובות שליליות היו קשורות בדרך כלל לנושא של בטיחות/בטחון והיו נפוצות יותר בקרב תלמידי מחקר ופוסטדוקים.
 - סטודנטים **ציינו לטובה** את הבטיחות בקמפוס ובאזור, את היחסים עם המרצים והסגל ובדרך כלל גם את איכות התכנית.
 - סטודנטים **ציינו כנקודות לשיפור** את רמת החשיפה לסטודנטים הישראלים (במקרים בהם למדו בתכניות נפרדות); סוגיות כלכליות - בעיית התרי העבודה בזמן הלימודים ולבני זוג, צורך במלגות מחייה, קושי מול בנקים בארצות המוצא שלא נותנים הלוואות ללימודים בישראל; את הגישה לשירותי בריאות; היכולת לעשות התמחות או לקבל ניסיון עבודה בתחום בישראל. חלק מהסטודנטים הסינים ציינו קשיי שפה בלימודים באנגלית; סטודנטים סינים והודים ציינו לעיתים את הקושי בפערי תרבות; סטודנטים לתקופות קצרות ציינו לעיתים כי התכניות היו אינטנסיביות מדי.
- עוד ציינו מנהלי בתי ספר בינלאומיים בישראל מספר מגמות שהבחינו בהם:
- קיטון במספר הסטודנטים שבאים מארה"ב ל **study abroad** ארוך – של שנה או אפילו סמסטר; תחת זאת נראה כי יש העדפה חזקה להגיע לתקופות אקדמיות קצרות יותר (ובפרט קורסי קיץ) או לחוויות לא אקדמיות בישראל (כגון תגלית), וכי יש ביקוש רב לתכניות אשר מציעות **Internships**.
 - גידול במודעות של סטודנטים סיניים לאפשרות של לימודים בישראל ובעניין של סטודנטים טובים מסין בכך
 - גידול בעניין של מוסדות מסין ומהודו לקיים מיזמים משותפים עם מוסדות ישראלים, מה שיכול להשפיע על האפשרות להביא יותר סטודנטים טובים ממדינות אלו

4. הטיפול בנושא במוסדות

כפי שניתן להסיק כבר מהנתונים, ישנה שונות רבה בין המוסדות בארץ ברמת ההתייחסות לנושא והטיפול בו.

7 אוניברסיטאות המחקר והמרכז הבינתחומי קולטים סטודנטים בינלאומיים רבים יחסית מזה לא מעט שנים, מקיימים תוכניות שונות ייעודיות לסטודנטים בינלאומיים, ובכולם ישנו משרד בינלאומי או בית ספר בינלאומי ואיזושהי התייחסות לנושא ברמת הנהלת המוסד. חלקם גם מנסים לעודד בשנים האחרונות פתיחת קורסים באנגלית גם לסטודנטים הישראליים - כמובן בעיקר ממוטיבציות אקדמיות- אולם אחת ההשלכות של כך היא העובדה שהיצע הקורסים באנגלית של המוסד הולך ומתרחב ומאפשר לסטודנטים בינלאומיים לבוא יותר ויותר לתקופות קצרות, ועם הזמן לבנות תכניות שלמות באנגלית. 8 מוסדות אלו פועלים במגוון ערוצים (אם כי לעיתים בצורה אופורטוניסטית) – שיווק המוסד מול סטודנטים בודדים בעולם; שיווק ממוקד מול קבוצות סטודנטים בהתאם לתרומה זו או אחרת; עבודה מול מוסדות ספציפיים בעולם להבאת קבוצות דרך תכניות כמו *study abroad* לחילופי סטודנטים, תכנית ארסמוס+, תכניות מול חברי סגל ספציפיים בעולם (*faculty-led*), פתיחת תכניות משותפות או תארים משותפים מול מוסד שותף בעולם⁶⁷ ועוד. המוסדות גם פועלים בדרך כלל לגיוס מלגות לחלק מהסטודנטים הבינלאומיים. בין האוניברסיטאות יש כאלו בהם רוב הסטודנטים הבינלאומיים משתלבים בתכניות המתקצבות של המוסד (אוני' חיפה, אוני' בן-גוריון, אוני' בר-אילן ומכון ויצמן) וכאלו בהן רובם בתכניות ייעודיות חוץ תקציביות (האוני' העברית, אוני' ת"א והטכניון)

לעומתם, רוב שאר המכללות בישראל וגם אוניברסיטת אריאל אינן עוסקות באופן משמעותי בנושא הבינלאומיות, ואלו שכן החלו רק בשנים האחרונות לחשוב על בינלאומיות בצורה משמעותית ולהקים מנגנונים לקידום הקשרים הבינלאומיים. מדובר בעיקר במוסדות שלהם נשיא או רקטור אשר רואים חשיבות רבה בנושא ומקדמים אותו. כך למשל, במסגרת תכנית טמפוס, זכה בשנת 2012 פרויקט IRIS אשר מטרתו קידום הבינלאומיות במכללות המתקצבות בישראל. בפרויקט שותפים המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה, המכללה האקדמית ספיר, אלקאסמי- מכללה אקדמית לחינוך, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי, המכללה האקדמית בית ברל, שנקר- בית ספר גבוה להנדסה ולעיצוב, המכללה האקדמית עמק יזרעאל ע"ש מקס שטרן ואוניברסיטת תל אביב. הפרויקט מימן הקמת משרד בינלאומי בכל אחת מהמכללות והדרכות על פיתוח תכניות אסטרטגיות לבינלאומיות. למרות התקדמות המכללות בנושא, הפעילות הבינלאומית עוד חדשה ועל מנת לחזק את הקשרים הבינלאומיים הגישו חלק מהמוסדות השותפים הצעה למימון פרויקט נוסף להמשך פיתוח וקידום הקשרים הבינלאומיים שלהם - הצעה אשר זכתה למימון במסגרת תכנית ארסמוס+⁶⁸.

יש גם כמה מכללות שלא לקחו חלק בפרויקטים הנ"ל, אך להן הנהלה אשר דוחפת לבינלאומיות המוסדות, והקימו גם הן משרדים בינלאומיים ופועלות לקידום היחסים הבינלאומיים שלהן על-ידי הגשות למימון ניידות ופרויקטים במסגרת ארסמוס+ וגם על-ידי תרגום קורסים לאנגלית.

⁶⁷ כמה דוגמאות לכך הן אוני' בר אילן וישיבה יוניברסיטי בארה"ב (תכנית קיץ), אוני' ת"א וניו יורק – תכנית סאקלר לרפואה, אוניברסיטת חיפה שפועלת בנושא מול אוניברסיטת ורשה
⁶⁸ המידע הנ"ל – ממשרד ארסמוס+ בישראל

מתוך השיחות עם גורמים רלוונטיים באוניברסיטאות אשר בהן עיסוק משמעותי בסטודנטים בינלאומיים בישראל, עולה כי גם בהן העיסוק בנושא והטיפול בסטודנטים הבינלאומיים לוקה בחסר:

- **מדיניות מוסדית**: במרבית המוסדות הנ"ל לא קיימת מדיניות סדורה של הנהלת המוסד לגבי החזון שלה לגבי בינלאומיות בכלל וסטודנטים בינלאומיים בפרט, המוטיבציה והיעדים הקונקרטיים אליהם היא שואפת להגיע;

- בהמשך לכך – במוסדות רבים אין גם **מחויבות חזקה ברמת הנהלת המוסד** לפיתוח הנושא ובמקרים רבים פונקציות בארגון כגון ראשי ביי"ס בינלאומיים משקיעים אנרגיות רבות רק בניסיונות שכנוע ורתימה של גורמים במוסד לעניין (הן גורמי הנהלה והן הגורמים בפקולטאות או בחוגים והמרצים הבודדים)

- **תהליכי העבודה והמבנה הארגוני** לטיפול בנושא לא תמיד מובנים וסדורים במוסדות. לעיתים מובילים את הנושא במקביל ראש בית-ספר בינלאומי, הרקטור ומשרדו ו/או סגן נשיא רלוונטי, ואלו לא תמיד מסונכרנים או משתפים פעולה. כך יוצא לעיתים שסטודנטים בינלאומיים מטופלים חלקם על-ידי גורם אחד וחלקם על ידי גורם שני (אין נהלים ברורים וסטנדרטים לטיפול בסטודנט), או אף שלגורמים השונים במוסד יש אינטרסים כלכליים שונים והם מתחרים זה בזה (קניבליזציה של סטודנטים).

- ישנם מוסדות אשר בהם **להנהלה אין כיום מספיק כלים** לכוון את היחידות במוסד להקים תכניות או לבנות קורסים לסטודנטים בינלאומיים, ושהחוגים או הפקולטות מאוד אוטונומיים. בהרבה מקרים הדבר בא יד ביד עם כך שהאינטרס הכלכלי להבאת סטודנטים בינלאומיים הוא בדרגי החוגים או הפקולטות או שאינטרס כלכלי כזה בכלל לא קיים.

- מספר לא מבוטל של מוסדות **לא התאימו עצמם בצורה מסודרת לטיפול בסטודנטים הבינלאומיים** – למשל מערכת הרשמה למוסד שאינה מאפשרת הרשמה או טיפול באנגלית, טפסים מכתבים ומיילים היוצאים רק בעברית, מחסור במתן מידע ותמיכה מסודרים לסטודנט לפני הגעתו, חוסר במתן שירותים מרכזיים משותפים לסטודנטים (למשל פתיחת חשבונות בנק או סיוע עם ביטוח בריאות), מחסור בתכניות אוריינטציה עם ההגעה ובארועים חברתיים או אקדמיים לסטודנטים הבינלאומיים במהלך שהותם, ולפעמים מחסור באפשרויות חשיפה לסטודנטים הישראלים (כשמדובר בתכניות נפרדות).
- במוסדות רבים, גם אם ניתן לשלוף נתונים בדרישה לגבי סטודנטים בינלאומיים, **אין מעקב מסודר** אחרי הנתונים הכוללים של המוסד ופילוחים מתאימים שלהם.

5. התייחסות ופעולות מל"ג וות"ת עד כה

אמנם מל"ג/ות"ת לא נדרשו עד כה לגיבוש מדיניות מכוונת בנושא סטודנטים בינלאומיים, אולם נושאים נקודתיים נדונו וטופלו במהלך השנים. להלן סקירה קצרה של החלטות ופעולות משמעותיות:

5.א. רגולצית שכר לימוד

סטודנטים בינלאומיים לומדים כיום במוסדות להשכלה גבוהה או בתוך תכניות מתוקצבות (במוסדות המתוקצבים) או בתכניות במסגרת חוץ-תקציבית (במוסדות המתוקצבים או החוץ-תקציביים).

במקרה הראשון ות"ת לא מבדילה בפועל בינם לבין הסטודנטים הישראלים ומסבדת אותם במסגרת מודל התקצוב. מגבלות ות"ת על גביית שכר לימוד נקבעו עוד ב-1996 ע"י ועדת מלץ אשר עסקה בקביעת גובה שכר לימוד ומפעלי הסיוע לסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה. הועדה הגדירה כי "סטודנטים אזרחי חו"ל... ישלמו שכר לימוד הגבוה ב-25% מהאמור בסעיף ג" (סעיף ב'4). המגבלות לא נקבעו מתוך הסתכלות כוללת על יעדים בנושא זה ובכל מקרה אינם בהכרח רלוונטיים למחירי השוק של היום.

הועדה לבחינת תכניות חוץ תקציביות (ועדת גרונאו, 2015) אשר הגישה מסקנותיה לות"ת ביום 10.6.15, לא עסקה במכוון בנושא תכניות המיועדות לתלמידי חו"ל, מאחר שמגוון השיקולים שם הוא אחר מבתכניות חוץ תקציביות המיועדות לקהל הישראלי.

בפועל שכר הלימוד הנגבה בתכניות כאלו על-ידי המוסדות הוא בדרך כלל קרוב לתקרה המותרת.

במקרה השני של תכניות חוץ תקציביות אין כמובן הסדרה, וקיים שוני רב בגובה שכר הלימוד בין המוסדות המקיימים תכניות בינלאומיות.

יש לציין שמשווחות עם מנהלי בתי ספר בינלאומיים במוסדות, ישנה לעיתים אי בהירות אצל המוסדות באשר לשכר הלימוד המותר לגביה בתכניות בינלאומיות בהתאם לנהלי מל"ג-ות"ת, ובאשר למדיניות מל"ג/ות"ת בנושא זה קדימה (ובכלל זה המשך סבסוד סטודנטים בינלאומיים בתכניות מתוקצבות), והדבר מהווה קושי בעיקר עבור מוסדות חדשים יותר בפיתוח התחום. בנוסף בחלק מהמוסדות לא ברורה המדיניות הפנימית של המוסד באשר ליחידה האמורה "להנות" מהרווחים, אם ישנם, מפעילויות לסטודנטים בינלאומיים – האם הם חוזרים למחלקה או לחוג, או האם נכנסים לסל המקורות הכללי של המוסד.

5.2. הסדרת אישור תכניות לימוד באנגלית ותארים משותפים או כפולים עם מוסדות בחו"ל

מל"ג קבלה מספר החלטות בהקשר זה שנועדו להסדיר את הנושאים ובכך לסייע למוסדות לפתח תכניות באנגלית ותארים משותפים / כפולים:

(i) **תארים משותפים או כפולים - מתווים לתוכניות משותפות של מוסדות להשכלה גבוהה בארץ ומוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל** (ועדת צנג) - החלטת המועצה 5.3.2013: בישיבתה ביום כ"ג באדר תשע"ג (5.3.2013), קבלה המל"ג החלטה המסדירה הגשת בקשות חדשות ואישור תכניות קיימות

ואימצה את המלצות הוועדה בדבר מתווים אקדמיים לתוכניות לשיתופי פעולה בין מוסדות להשכלה גבוהה מהארץ ומחו"ל, בשינויים מסויימים.

(ii) החלטה מס' 534/12 מיום 10/9/2013 בדבר **הסבת תוכניות לימודים לשפה זרה** – למעשה בהחלטה זו עוגן נוהל אישור פתיחה וקיום תוכניות לימודים חדשות או קיימות בשפה זרה (הגשת הבקשה, כללים מנחים לבדיקת הבקשה, והוראת מעבר)

(iii) החלטת המועצה להשכלה גבוהה (מס' 1214/12) מיום 30/6/2015 - **הבהרות לגבי הנוהל לאישור פתיחה וקיום של תוכנית לימודים חדשה או קיימת בשפה זרה** (החלטת מ"ג מיום 10.9.2013), בה התקבלו ההבהרות הבאות לנוהל:

- מוסד יוכל להגיש בקשה לקיים תוכנית לימודים בשפה זרה המהווה תרגום או הסבה של תוכנית לימודים מקבילה בשפה העברית שאושרה לו ע"י המועצה להשכלה גבוהה, ובלבד שתוכנית הלימודים הקיימת בעברית הנה בעלת הסמכה זמנית לפחות.
- תקופת ההסמכה בתוכנית הלימודים בשפה זרה תהיה בהתאם לתקופת ההסמכה בתוכנית הלימודים הקיימת בעברית.
- הארכת ההסמכה בתוכנית הלימודים בשפה זרה תיבדק ביחד עם תוכנית הלימודים הקיימת בעברית.
- לחזור על העמדה כי התוכנית בשפה הזרה לא תבוא על חשבון התוכנית הקיימת בעברית, ולא תפגע בה

5.ג. תוכניות מול סין והודו

בשנה"ל תשע"ג (2012/13) החלה ות"ת, בתיאום עם משרד האוצר, ביישום תכנית תלת שנתית מקיפה לפיתוח הקשרים האקדמיים עם סין והודו וחיזוק מעמדה האקדמי של מדינת ישראל בעולם. התכנית הוקמה כחלק מהמאמצים הממשלתיים להידוק היחסים הבינלאומיים בין סין והודו לבין ישראל. תכנית זו פועלת לחזק שיתופי פעולה אקדמיים בינלאומיים בכלל ואת העמקת הקשרים האקדמיים עם סין והודו בפרט. כעת, ועם סיומן של שלוש שנות פעילות מוצלחות, ות"ת ומשרד האוצר נמצאים בהערכת התכנית לשם קביעת אופי המשכה בשלוש שנים הבאות.

התכנית מקדמת כיום שני ערוצי פעולה במקביל:

1. **מענקי מחקר משותף**: טיפוח שיתוף פעולה מחקרי בין מדענים מסין, הודו וישראל על ידי חלוקה של מענקי מחקר משותפים בין הקרן הלאומית למדע בישראל (ISF) לבין הקרן המקבילה בסין (NSFC) ובין ה-ISF לבין הקרן המקבילה בהודו (UGC).
2. **תוכניות לעידוד קליטת סטודנטים ופוסט-דוקים מצטיינים:**

(א) **מלגות לבתר-דוקטורנטים מצטיינים מסין ומהודו באוניברסיטאות בישראל**: 100 מלגות תלת-שנתיות לבתר-דוקטורנטים מצטיינים מסין ומהודו חולקו בין השנים תשע"ג-תשע"ה. בשנה"ל תשע"ו, בשל קיצוצים, מספר המלגות ירד ל-40 במספר.

(ב) תכנית לקליטת סטודנטים מצטיינים מסיני ללימודי תואר ראשון ושני: עד 40 מלגות לתואר ראשון ו-60 מלגות לתואר שני חולקו לסטודנטים סינים בין השנים תשע"ג-תשע"ו ולסטודנטים הודים החל מתשע"ה (לאור ביקוש נמוך של סטודנטים סינים). בין שנים אלו הוקמו 8 תכניות לתואר ראשון ושני באמצעות מתן מענק למוסדות הזוכים לשם הקמת תכניות, קליטת הסטודנטים וכן לשם שיווקן ופרסומן בסין.

(ג) תכנית לקליטת סטודנטים מצטיינים מסיני ומהודו ללימוד קורסי קיץ במדינת ישראל: בין השנים תשע"ג-תשע"ו הוענקו עד 250 מלגות מדי שנה לסטודנטים סינים והודים שמתתפים בקורסי קיץ של חודש עד חודשיים בארץ במגוון תחומים. השנה יגדל המספר ל-500.

הנתונים המלאים לגבי מספרי הסטודנטים מסיני ומהודו שהגיעו לישראל במסגרת התכנית מופיעים בנספח II סעיף 9.ג.

בנוסף, הצוות המקצועי במל"ג/ות"ת מקיים פעילויות משלימות למינוף ערוצי שיתופי הפעולה האקדמיים בין המדינות השונות כדוגמת השתתפות בירידי לימודים בסין, קידום שת"פ מול קרן המלגות הסינית (CSC) ומול משרד המדע ההודי ועוד.

ד.5. שותפות בתכניות ארסמוס מונדוס / ארסמוס+

ישראל היא מדינה שותפה בתכניות האיחוד האירופי המתייחסות גם לניידות סטודנטים וסגל. בשנים 2007-2013 התכנית נקראה ארסמוס מונדוס והחל מ-2015 התכנית נקראת ארסמוס+.

מטרתה הכוללת של תכנית ארסמוס מונדוס הייתה הגברת הניידות ושיתוף הפעולה בתחום ההשכלה הגבוהה בתוך אירופה ועם מדינות מחוץ לאירופה, תוך דגש על איכות אקדמית. ישראל היתה מדינה שותפה בתכנית. התכנית הסתיימה בסוף שנת 2013, אך פרויקטים רבים של ארסמוס מונדוס עדיין פעילים. התכנית התבססה על שלוש פעולות:

פעולה 1 – תכניות משותפות לתואר שני ושלישי הכוללות מספר מוסדות להשכלה גבוהה מאירופה ומחוץ לאירופה, כאשר התואר המוענק בסיום הלימודים הוא תואר כפול/משותף. האיחוד האירופי מעניק תמיכה כספית למוסדות שמתתפים בתכניות לצורך כיסוי ההוצאות הכרוכות בכך וכמו-כן מלגות לסטודנטים מכל העולם שלומדים בתכניות הללו.

פעולה 2 – שותפויות בין מוסדות להשכלה גבוהה מאירופה ומחוץ לאירופה התומכות בניידות סטודנטים (בכל הרמות), סגל וחוקרים בתחומי לימוד שונים. במסגרת פעולה 2 ניתנת תמיכה כספית למוסדות שמתתפים בתכנית לצורך כיסוי ההוצאות שכרוכות ביישומה וכמו-כן ניתנות מלגות לסטודנטים, לסגל ולחוקרים. פרויקטים פעילים בישראל: EDEN ו EMAIL

פעולה 3 – פרויקטים לקידום ההשכלה הגבוהה האירופאית והגברת האטרקטיביות של אירופה כמרכז של מצוינות אקדמית.

במסגרת תכנית ארסמוס מונדוס הגיעו לישראל מאירופה 127 סטודנטים ואנשי סגל בשנים 2007-2013. הנתונים המפורטים מצויים בנספח II סעיף 79.

החל מ-2015 ישראל שותפה כאמור בתכנית ארסמוס+ אשר מאגדת ומחליפה שבע תכניות של האיחוד האירופי (בין היתר תכנית טמפוס וארסמוס מונדוס) בתחומי השכלה, הדרכה ונוער. התכנית בנויה על 3 פעולות מרכזיות שמטרתן קידום שיתופי פעולה בינלאומיים בכלל, ועם מדינות שותפות בפרט, בתחומי ההשכלה הגבוהה והצעירים. אחת הפעולות במסגרת התכנית היא פעולה 1- Learning Mobility of Individuals אשר מאפשרת: (א) Credit Mobility - ניידות סטודנטים וסגל בתחומי לימוד שונים; (ב) Joint Masters Degrees - פיתוח תכניות משותפות לתואר שני בין מוסדות להשכלה גבוהה מאירופה ובעולם, כאשר התואר המוענק בסיום הלימודים הוא תואר כפול / משותף.

נתונים לגבי מספרי הסטודנטים והסגל לניידות בהם זכו המוסדות הישראלים ליישום בשנתיים מיוני 2015 ועד 1.6.17 מופיעים בנספח II סעיף 79.

במסגרת תכנית ארסמוס+ הוקם גם פורום מומחים להשכלה גבוהה בישראל (HERE (Higher Education Reform Experts) אשר עוסק בין היתר בקידום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה בישראל תוך דגש על לימוד ויישום פרקטיקות מאירופה.

יש עוד לציין כי במסגרת תכניות האיחוד האירופי, ישנו גם מימון לפרויקטים משותפים לקידום ההשכלה הגבוהה במדינות השותפות, ברוח עקרונות תכנית בולוניה. אחד הנושאים אשר קודם גם בפרויקטים שונים בישראל במסגרת זו הוא תאימות של נקודות זכות אל מול המערכת האירופית המשתמשת ב- ECTS (European Credit Transfer System) והמבוססת על תוצאות למידה (Learning outcomes). עדיין יש לציין שרק מוסדות מעטים אימצו את הנושא בצורה משמעותית.

5.ה. הקמת אתר Study-in-Israel

הצוות המקצועי של מל"ג/ות"ת מקדם מזה תקופה את הקמתו של אתר אינטרנט אשר יאגד בעבור הסטודנט הבינלאומי הפרוספקטיבי מידע שימושי לגבי הלימודים האקדמיים בישראל. באתר יהיה מידע לגבי מגוון התכניות האקדמיות המוצעות בישראל, לגבי מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל וכן לגבי החיים בישראל, תהליך ההרשמה וההגעה לישראל וכיו"ב.

6. פעולות גורמים משמעותיים נוספים ברמה הלאומית / האיזורית

מעבר למוסדות עצמם ולמל"ג/ות"ת, ישנם גורמים נוספים לאומיים ואזוריים אשר פועלים לקידום הבאת סטודנטים בינלאומיים לישראל. בין אלו יש לציין את:

- משרד החוץ אשר פועל לקידום קשרים בינלאומיים אקדמיים, יוזם הבאת משלחות אקדמיות לישראל, מעניק מלגות לסטודנטים בינלאומיים המגיעים לישראל ומסייע למל"ג/ות"ת ולמוסדות בשאלות של מיתוג ושיווק;
 - חברת מסע – חברה שהיא פרי יוזמה משותפת לממשלת ישראל והסוכנות היהודית, מרכזת תכניות ארוכות בישראל, סמסטר עד שנה, לצעירי העם היהודי תפוצות, ומעניקה מלגות ומענקים, ע"פ ארצות מוצא ומצב כלכלי למשתתפים בתוכניות. חלק מהתכניות הן אקדמיות. פועלת להבאת סטודנטים יהודים לישראל.
 - TEL AVIV GLOBAL: יוזמה של עירית תל אביב שמטרתה בהקשר הנ"ל קידום המיצוב של מטרופולין תל אביב כמרכז משיכה גלובלי לסטודנטים בינלאומיים. התכנית מסייעת למוסדות במטרופולין וגם מפעילה אתר studyintelaviv.com אשר בו מידע על הלימודים אשר מוצעים במטרופולין ועל החיים בה.
 - Study in Jerusalem: מיזם של עירית ירושלים בשיתוף משרד ירושלים ומורשת והרשות לפיתוח ירושלים למען קידום הגעת סטודנטים בינלאומיים ללימודים בירושלים. המיזם מפעיל אתר אינטרנט studyinjerusalem.org ובו מידע רלוונטי בנושא.
 - Israel Asia Center – מלכ"ר שמטרתו לבנות עתיד משותף לישראל ולאסיה דרך תכניות מנהיגות לסטודנטים אסייתיים מצטיינים בישראל
 - BTC (The National Bologna Training Center) – גוף שמטרתו לקדם את חשיפת המוסדות הישראליים להשכלה גבוהה לתהליך בולוניה ע"י הפצת ידע ועידוד שיח בנושא בזירה האקדמית הישראלית. ה-BTC נמצא תחת חסותה של החטיבה ללימודי פוליטיקה וחברה אירופית באוניברסיטת בן-גוריון.
- ישנם כמובן עוד גורמים המעניקים מלגות לדוקטורנטים או פוסט-דוקטורנטים המגיעים לישראל, אשר לא מנינו לעיל.

7. השוואות בינלאומיות

- בנספח 10 מופיע מקבץ נתונים לגבי סטודנטים בינלאומיים במדינות אחרות בעולם. נצביע כאן על מספר אבחנות מעניינות לגבי המצב האפייני במדינות אחרות ולגבי ההשוואה בינו לבין המצב בישראל:
- ברוב המדינות, המספרים הגדולים ביותר של סטודנטים בינלאומיים מגיעים מסין או ממדינות שכנות (כשמדובר באירופה או בדרום אמריקה)⁶⁹. בישראל המס' הגדול ביותר של סטודנטים מגיע מארה"ב.
 - ממוצע מדינות ה-OECD הוא ש-9% מהסטודנטים במדינה בינלאומיים. שיעור זה גבוה מהרבה מהשיעור בישראל לפי כל מדד.
 - ברוב מדינות ה-OECD שיעור הסטודנטים הבינלאומיים הוא הגבוה ביותר לדוקטורט, נמוך יותר למאסטר והכי נמוך לתואר ראשון. בישראל – באוניברסיטאות יש בדרך כלל הכי הרבה סטודנטים לתואר שני בינלאומיים, אחר כך לדוקטורט ואחר כך לתואר

⁶⁹ יוצאת דופן היא אירלנד אליה מגיעים הכי הרבה סטודנטים מארה"ב ואח"כ מסין

ראשון. כשמסתכלים על הפעילות עם פעילות המרכז הבינתחומי, נראה כי בישראל כולה יש יותר סטודנטים לתואר ראשון, אחר כך לתואר שני ואחר כך לדוקטורט.

8. נספח I – תכניות בינלאומיות בישראל

תואר שני מלא	תואר ראשון מלא	מוסד
<ol style="list-style-type: none"> 1. ChemTech 2. Start-uP MBA 3. Technion American Medical School (TeAMS) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Civil Eng. 2. Chemical Eng. (Mechanical Eng; טרם נפתח; יש הרשמה) 	הטכניון
<ol style="list-style-type: none"> 1. MA Archeology and History in the Land of the Bible 2. MA Conflict Resolution and Mediation 3. MA Environmental Studies 4. MA Middle Eastern Studies 5. MA Global Migration and Policy 6. Msc Plant Biology with Emphasis in Food Safety and Security 7. MA Political Science & Political Communication 8. MA Security and Diplomacy Studies 9. MA Crisis and Trauma Studies 10. MA TESOL (Teaching English to Speakers of Other Languages) 11. Emergency and Disaster Management EMPH 12. International LLM 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Electrical and Electronics Eng. 2. Liberal Arts 	אוני' תל-אביב
<ol style="list-style-type: none"> 1. MBA in Entrepreneurship and Innovation 2. M.A. in The Bible and the Ancient Near East 3. One Year M.A. in Nonprofit Management and Leadership 4. One Year M.A. in Jewish Education 5. One Year M.A. in Islamic and Middle Eastern Studies 6. One Year M.A. in Jewish Studies 7. Religious Studies 8. One Year M.A. in Israel Studies 9. M.A. in Human Rights and Transitional Justice 	אין	האוני' העברית

תואר שני מלא	תואר ראשון מלא	מוסד
10. LL.M. Program in Human Rights and International Law 11. L.L.M. in International Business Law and Intellectual Property 12. 伊斯兰与中东研究硕士项目 (Master of Middle East and Islamic Studies) 13. Brain Science in Jerusalem		
<u>One-year Master Programs</u> 1. Child Development 2. Diplomacy Studies 3. German and European Studies 4. Global Green MBA 5. Global Health Leadership and Administration (MPH) 6. Holocaust Studies 7. Israel Studies 8. Jewish Studies 9. Maritime Civilizations 10. Social Work (Focus on Multiculturalism) 11. National Security Studies 12. Peace and Conflict Management 13. Prehistoric Archaeology <u>Extended Master programs</u> 14. Art Therapy 15. International Relations (Dual degree with Warsaw University) □ 16. Marine Geosciences (MSc) □ 17. International MBA (Focus: Asia)	אין	אוני' חיפה
1. M.Sc. In Information Systems Engineering with focus on Data Mining and Business Intelligence (BI) 2. M.Sc. in Biomedical Engineering 3. M.Sc. in Communication Systems Engineering 4. M.Sc. in Chemical Engineering 5. M.Sc./M.A. Program in Desert Studies 6. M.Sc. in Hydrology & Water Quality	1. BA In Literature 2. BA in Linguistics	אוני' בן-גוריון

תואר ראשון מלא	תואר שני מלא	מוסד
	7. M.Sc. in Mathematics 8. M.Sc. in Chemistry 9. M.Sc. in Physics 10. M.Sc. in Life Sciences 11. M.Sc. in Geological and Environmental Sciences 12. M.A. in Israel Studies 13. M.A. in Linguistics 14. M.A. in Literature 15. The Medical School for International Health	
	IMBA	אוניברסיטת בר-אילן
1) MA Program in Government 2) MA Program in Psychology: Organizational Behavior and Development (OBD). 3) MBA Business Administration 4) MA Financial Economics	1. BA Business Administration 2. BA Business Administration and Economics 3. BA Government 4. BA Communications 5. BA Psychology 6. BA Computer Science	המרכז הבינתחומי
	B.A in Business Administration	מכון לב

* לא כולל את מכון ויצמן בו כל התכניות לתואר שני הן באנגלית ומיועדות לקהל ישראלי ובינלאומי גם יחד.

9. נספח II – נתוני סטודנטים ישראל

9.א. נתוני הלמ"ס תשע"ד - סטודנטים זרים בתכנית אקדמיות

על פי הגדרת הלמ"ס סטודנט זר הוא מי שרשום במוסד להשכלה גבוהה בישראל ואינו בעל תעודת זהות ישראלית.

יש לשים לב כי נתוני הלמ"ס נאספים ביום מסוים במהלך סמסטר ב', ועל כן אינם כוללים את כל הסטודנטים שבאים לקורסי קיץ או לתקופות של פחות משנה;

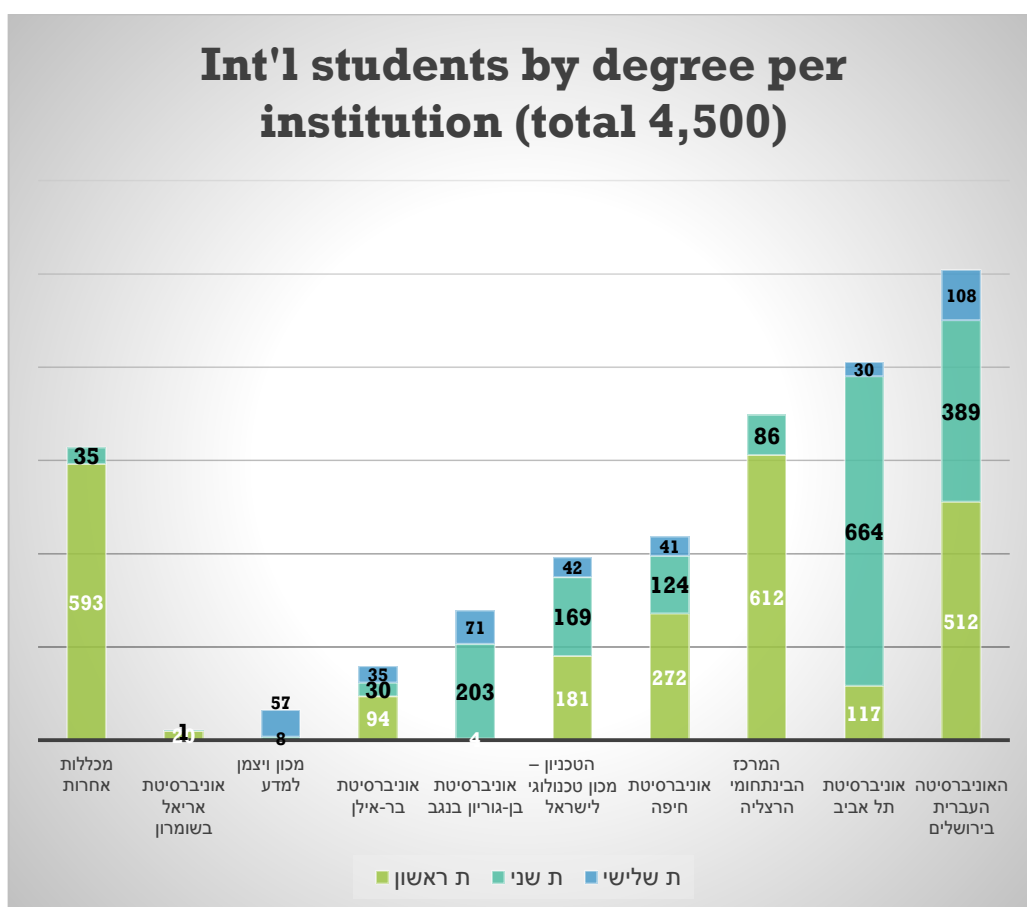
ע"פ הנתונים ולפי ההגדרות לעיל בישראל למדו בתשע"ד כ-4,500 סטודנטים זרים לימודים אקדמיים :

חלוקה מוסדית:

- 3,200 באוניברסיטאות (מתוכם בעברית ובת"א)
- 900 במכללות אקדמיות (מתוכם 700 ב-IDC)
- 400 במכללות אקדמיות לחינוך (מתוכם 100 במכללה האקדמית הערבית לחינוך בישראל-חיפה, 70 באורות ישראל, 40 באמונה והשאר מפוזרים, עד כ-20 במכללה)

חלוקה לפי תארים:

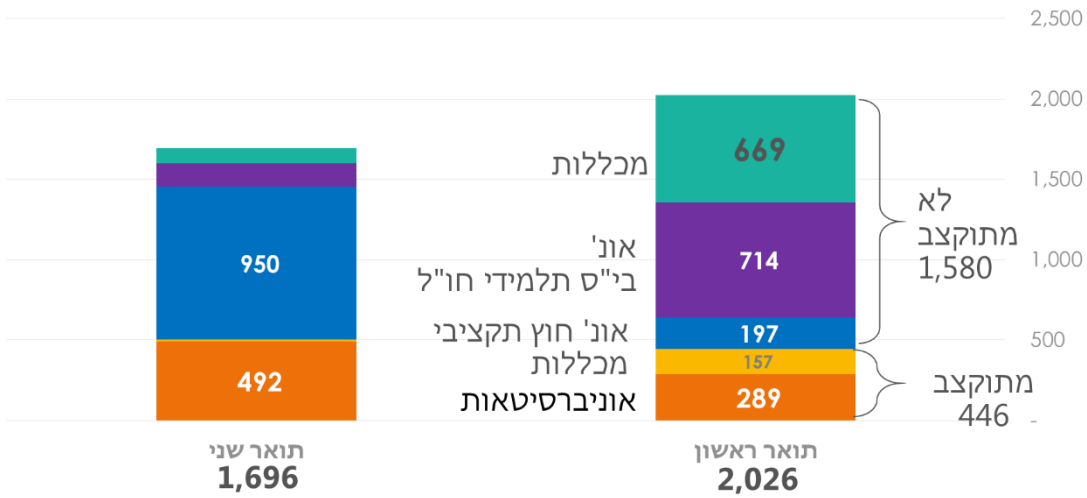
- כ-380 סטודנטים למדו במסגרת תואר שלישי (מתוכם כ-80 מהודו), כ-1700 בתואר שני (מתוכם כמעט 1600 באוניברסיטאות ו-86 ב-IDC) ו-2,500 בתואר ראשון

תעודה	תואר אקדמי:				סך הכל	
	תואר שלישי	תואר שני	תואר ראשון			
			מזה: שנה א	סך הכל		
4	384	1,713	1,226	2,464	4,565	סך הכל
4	384	1,588	847	1,200	3,176	אוניברסיטאות - סך הכל
-	108	389	421	512	1,009	האוניברסיטה העברית ביחשלים
2	42	169	55	181	394	הטכניון – מסן טכנולוגי לישראל
1	30	664	60	117	812	אוניברסיטת תל אביב
-	35	30	46	94	159	אוניברסיטת בר-אילן
1	41	124	258	272	438	אוניברסיטת חיפה
-	71	203	3	4	278	אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
-	57	8	-	-	65	מסן ויצמן למדע
-	-	1	4	20	21	אוניברסיטת אריאל בשומרון
-	-	108	294	826	934	מכללות אקדמיות-סך הכל
-	-	1	8	11	12	שנקר – בית ספר גבוה להנדסה ולעיצוב
-	-	2	5	10	12	בצלאל – אקדמיה לאמנות ועיצוב יחשלים
-	-	9	8	27	36	האקדמיה למוסיקה ולמחול ביחשלים
-	-	-	31	79	79	המרכז האקדמי לב
-	-	-	5	6	6	המסלול האקדמי - המכללה למינהל
-	-	-	1	3	3	מסן טכנולוגי חולון
-	-	-	-	2	2	המכללה האקדמית של תל-אביב יפו
-	-	-	11	14	14	המכללה האקדמית הדסה יחשלים
-	-	1	1	6	7	המכללה האקדמית נתניה
-	-	86	199	612	698	המרכז הבינתחומי הרצליה
-	-	-	1	1	1	המכללה האקדמית תל חי
-	-	1	-	1	2	המכללה האקדמית ספיר
-	-	-	2	2	2	המכללה האקדמית להנדסה סמי שמעון
-	-	-	3	5	5	מכללת שערי משפט – המכללה ללימודי משפט
-	-	-	6	8	8	המרכז האקדמי למשפט ולעסקים
-	-	-	1	5	5	עזריאל- המכללה האקדמית להנדסה יחשלים
-	-	1	6	24	25	הקריה האקדמית אום
-	-	7	-	-	7	מסן שכטר למדעי היהדות
-	-	-	1	1	1	המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן
-	-	-	1	3	3	מסן לנדר מרכז אקדמי יחשלים
-	-	-	-	1	1	המרכז האקדמי פרס
-	-	-	1	1	1	המכללה האקדמית צפת
-	-	-	-	1	1	המרכז האקדמי כרמל
-	-	-	2	2	2	המוסד האקדמי נצרת
-	-	-	1	1	1	המכללה האקדמית לישראל ברמת-גן
-	-	13	53	379	392	מכללות אקדמיות לחינוך-סך הכל
-	-	-	2	14	14	המכללה האקדמית הרצוג מיסודן של מכללת
-	-	-	5	42	42	אמונה - האקדמית להוראת האמנות ולחינוך,
-	-	-	6	15	15	מכללה יחשלים
-	-	1	1	14	15	המכללה האקדמית לחינוך ע"ש חוד ילין
-	-	-	-	5	5	המכללה האקדמית לחינוך ולספורט אוהל
-	-	-	1	17	17	מכללת סכנין להכשרת עובדי הוראה
-	-	-	-	12	12	אלקאסם- מכללה אקדמית לחינוך
-	-	1	1	7	8	המכללה האקדמית הדתית לחינוך שאגן
-	-	1	3	12	13	המכללה האקדמית לחינוך על שם א. ד. גורדון
-	-	6	1	17	23	המכללה האקדמית לחינוך אורנים
-	-	-	-	2	2	המרכז האקדמי לעיצוב ולחינוך יוצא – חיפה
-	-	-	23	103	103	המכללה האקדמית הערבית לחינוך בישראל-
-	-	-	-	9	9	המכללה האקדמית בית ברל
-	-	-	-	2	2	המכללה האקדמית לחינוך גבעת וושינגטון
-	-	1	5	68	69	אורות ישראל, המכללה האקדמית לחינוך
-	-	1	1	7	8	מכללת לוינסקי לחינוך (סלל המדרשה
-	-	1	1	9	10	סמינר הקיבוצים- המכללה לחינוך לטכנולוגיה
-	-	-	-	18	18	המכללה האקדמית לחינוך תלפיות
-	-	1	2	3	4	חמדת הדרום – המכללה התורנית לחינוך
-	-	-	1	3	3	המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי
-	-	4	32	59	63	האוניברסיטה הפתוחה-סך הכל

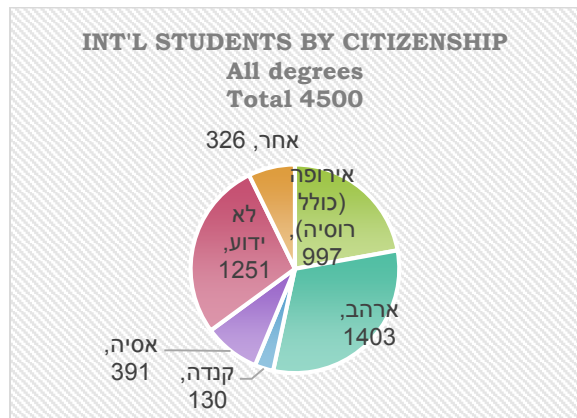
חלוקה לפי תכניות מתוקצבות / לא מתוקצבות: כ 70% - 80% מהסטודנטים אינם מתוקצבים

INT'L STUDENTS BY PROGRAM TYPE

תעודה	תואר אקדמי:				סך הכל	סך הכל
	תואר שלישי	תואר שני	תואר ראשון			
			מזה: שנה א	סך הכל		
4	384	1,713	1,226	2,464	4,565	סך הכל
4	384	1,696	1,141	2,026	4,110	אוניברסיטאות ומכללות אקדמיות - סך הכל
4	384	505	171	446	1,339	תכניות תקציביות/מכללות מתקוצבות
-	-	1,045	321	866	1,911	תכניות חוץ תקציביות/מכללות לא מתקוצבות
-	-	146	649	714	860	בתי ספר לתלמידי חו"ל
4	384	1,588	847	1,200	3,176	אוניברסיטאות - סך הכל
4	384	492	101	289	1,169	תכניות תקציביות
-	-	950	97	197	1,147	תכניות חוץ תקציביות
-	-	146	649	714	860	בתי ספר לתלמידי חו"ל
-	-	108	294	826	934	מכללות אקדמיות - סך הכל
-	-	13	70	157	170	מכללות מתקוצבות
-	-	95	224	669	764	מכללות לא מתקוצבות
-	-	13	53	379	392	מכללות אקדמיות לחינוך
-	-	4	32	59	63	האוניברסיטה הפתוחה

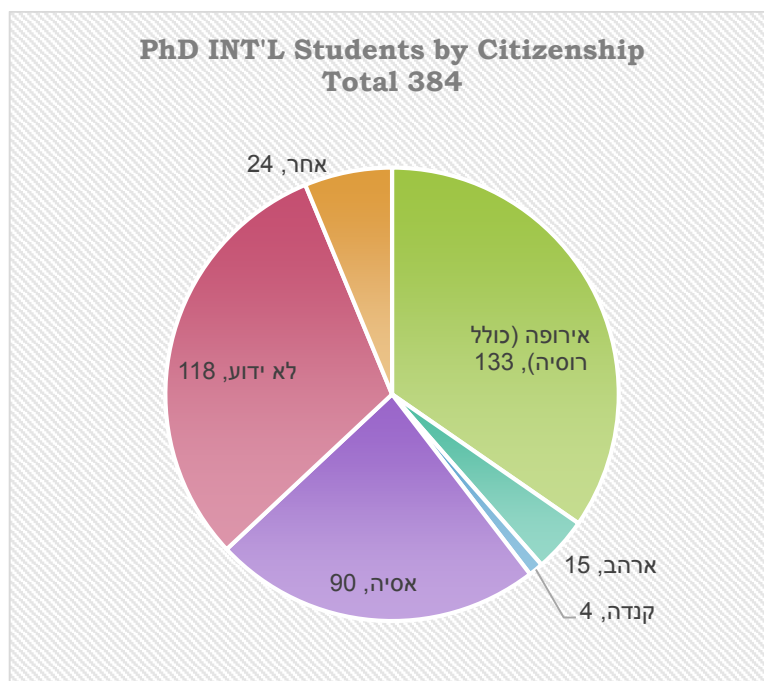
חלוקה לפי ארצות מוצא

כל התארים

בתוך אירופה: 182 מצרפת, 150 מגרמניה, 99 מאיטליה, 77 מבריטניה
 בתוך אסיה: 124 מקוריאה הדר', 105 מסין, 79 מהודו (רובם לדוקטורט)
 ("לא ידוע" – סטודנטים שבחרו לא לדווח על ארץ המוצא שלהם)

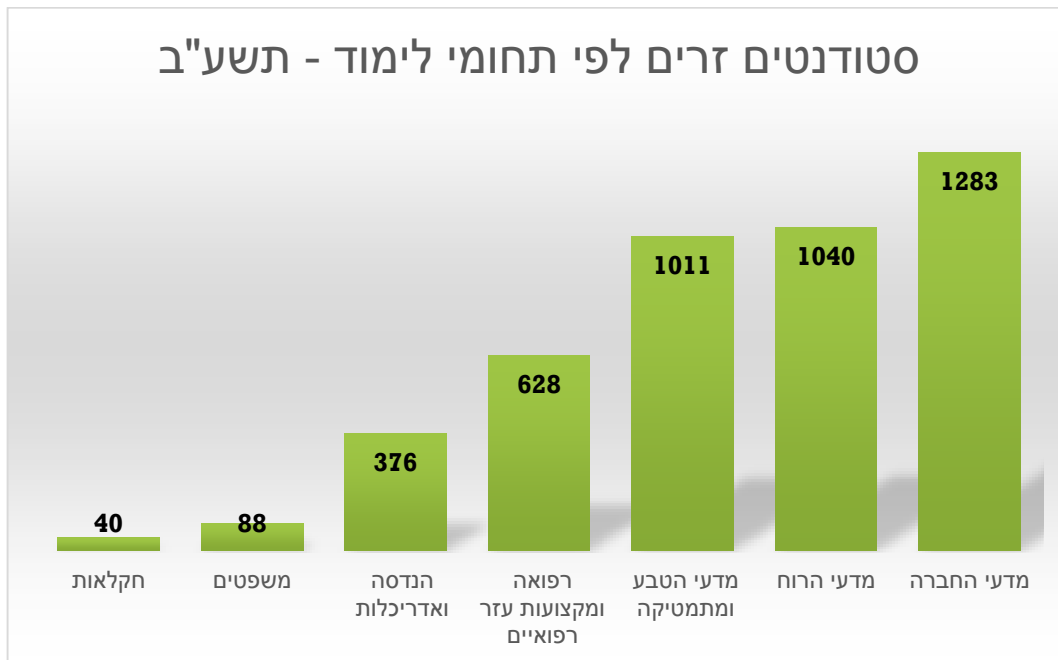
חלוקה לפי ארצות מוצא – תואר שלישי

בתוך אירופה: 32 מגרמניה, 29 מאיטליה
 בתוך אסיה: 49 מהודו

סך הכל	מוג מוסד אקדמי:																											
	מכללת אקדמית לחינוך						האוניברסיטה הפתוחה						מכללת אקדמית						אוניברסיטאות					סך הכל				
	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון	תואר שני	תואר ראשון		
	13	379	392	4	59	63	108	826	934	4	384	1,588	1,200	3,176	4	384	1,713	2,464	4,565									
ארמיה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
קפריסין	-	-	-	2	11	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
תורפה	-	-	-	-	-	-	1	5	6	-	3	6	2	11	-	3	7	7	7	-	-	-	-	-	-	-		
לבנון	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
ירדן	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	3	5	-	-	2	4	6	-	-	-	-	-	-	-		
ערב הסעודית	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-		
הודו	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	49	22	7	78	-	49	22	8	79	-	-	-	-	-	-	-		
נפאל	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
תאילנד	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-		
סינגפור	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	1	1	2	4	-	1	1	5	7	-	-	-	-	-	-	-		
פיליפינים	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	2	2	5	-	1	2	3	6	-	-	-	-	-	-	-		
טאיו	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-		
סין	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	17	36	49	102	-	17	36	52	105	-	-	-	-	-	-	-		
מנגויה	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
קוריאה הדרומית	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	28	87	124	-	9	28	87	124	-	-	-	-	-	-	-		
יפן	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	10	6	18	-	2	10	6	18	-	-	-	-	-	-	-		
שאר ארצות אסיה	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	6	9	2	17	-	6	9	3	18	-	-	-	-	-	-	-		
מחוק	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	1	1	2	4	-	1	4	5	9	-	-	-	-	-	-	-		
ינגו	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
ניגריה	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	6	-	6	-	-	6	-	8	16	-	-	-	-	-	-	-		
גואטמלה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
תאילנד	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
מערב	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
סין	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-		
לאוס	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
אירלנד	-	-	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-		
אתיופיה	1	4	5	-	-	-	1	1	1	-	2	6	1	9	-	2	8	15	24	-	-	-	-	-	-	-		
קניה	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2	2	2	-	2	2	4	4	-	-	-	-	-	-	-		
ענגו	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
זמביאביה	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	2	-	-	-	3	3	6	-	-	-	-	-	-	-		
מלאי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
דרום אפריקה	-	-	-	-	-	-	13	13	-	-	1	2	8	11	-	1	2	21	24	-	-	-	-	-	-	-		
מדגסקר	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
אנגולה	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
שאר ארצות אפריקה	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	17	1	21	-	3	17	2	22	-	-	-	-	-	-	-		
ליטא	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3	-	1	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-		
לטביה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-		
אסטוניה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
בלארוס	-	-	-	-	-	-	1	4	5	-	2	5	4	15	-	2	6	8	20	-	-	-	-	-	-	-		
אוקראינה	-	-	-	-	-	-	3	3	6	-	8	20	14	42	-	8	23	17	48	-	-	-	-	-	-	-		
הסיה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
פולין	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-		
ביארמה	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	6	14	16	36	-	6	15	16	37	-	-	-	-	-	-	-		
פולין	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-		
אזרבייג'אן	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	1	-	2	-	-	1	1	2	4	-	-	-	-	-	-	-		
קזחסטן	-	-	-	-	-	-	1	3	4	-	-	3	6	-	-	4	6	10	10	-	-	-	-	-	-	-		
הונגריה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
סלובניה	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	1	-	1	-	-	1	2	3	6	-	-	-	-	-	-	-		
סרביה	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	3	5	-	2	3	1	6	6	-	-	-	-	-	-	-		
בולגריה	-	-	-	-	-	-	2	2	4	-	7	2	9	-	-	9	4	13	13	-	-	-	-	-	-	-		
יפן	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	7	26	35	-	2	7	27	36	-	-	-	-	-	-	-		
אלבניה	-	-	-	-	-	-	2	28	30	-	32	67	20	119	-	32	69	49	150	-	-	-	-	-	-	-		
רומניה	-	-	-	-	-	-	2	4	6	-	1	10	5	12	-	1	12	9	22	-	-	-	-	-	-	-		
אסטריה	-	-	-	-	-	-	1	14	15	-	2	5	13	20	-	2	8	32	40	-	-	-	-	-	-	-		
שווייץ	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-	-	-	-	-	-		
ליכטנשטיין	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-		
סלובקיה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	8	-	3	3	9	9	-	-	-	-	-	-	-		
הונגריה	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	3	3	2	8	-	3	3	9	9	-	-	-	-	-	-	-		
פיליפין	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	3	2	4	9	-	3	2	7	12	-	-	-	-	-	-	-		
שוודיה	-	-	-	-	-	-	1	9	10	-	-	3	9	12	-	-	4	19	23	-	-	-	-	-	-	-		
טורקיה	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-	1	10	21	32	-	1	10	26	37	-	-	-	-	-	-	-		
גרמניה	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-	3	5	3	11	-	3	5	8	16	-	-	-	-	-	-	-		
דנמרק	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2	2	4	-	2	2	4	7	-	-	-	-	-	-	-		
הממלכה המאוחדת	2	2	-	1	1	1	28	29	-	4	20	21	45	-	4	21	52	77	77	-	-	-	-	-	-	-		
אירלנד	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-		
הולנד	-	-	-	-	-	-	2	12	14	-	4	10	5	19	-	4	12	17	33	-	-	-	-	-	-	-		
בלגיה	-	-	-	2	2	2	23	25	-	3	10	7	20	-	3	12	32	47	47	-	-	-	-	-	-	-		
לוקסמבורג	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
צרפת	4	4	-	1	1	8	83	91	-	10	21	55	86	-	10	29	143	182	182	-	-	-	-	-	-	-		
פורטוגל	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	1	1	2	4	-	-	-	-	-	-	-		
ספרד	-	-	-	-	-	-	7	7	-	1	3	11	15	30	1	3	11	22	37	-	-	-	-	-	-	-		
איטליה	-	-	-	-	-	-	3	22	25	-	4	29	15	30	-	4	18	52	99	-	-	-	-	-	-	-		
שאר ארצות אירופה	2	2	-	4	4	3	24	27	-	4	58	39	101	-	4	3	11	18	18	-	-	-	-	-	-	-		
קניה	2	2	-	-	-	3	36	193	229	-	15	705	443	1,163	-	15	741	1,405	1,405	-	-	-	-	-	-	-		
ארצות הברית	11	11	-	2	2	36	1	2	3	-	1	21	13	35	-	1	22	15	38	-	-	-	-	-	-	-		
מקסיקו	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-	2	1	3	6	-	2	1	8	11</									

חלוקה לפי תחומי לימוד (מתוך נתוני הלמ"ס תשע"ב):

סטודנטים זרים לפי תחום ותואר, תשע"ב					
תואר שלישי	תואר שני	תואר ראשון		סה"כ	
		מהם: שנה א	סה"כ		
266	1,665	1,205	2,529	4,467	סך כולל
85	525	218	423	1,040	מדעי הרוח - סך הכל
59	390	114	184	633	מדעי הרוח הכלליים
22	50	15	32	104	שפות, ספרות ולימודים רגיונליים
4	60	33	115	186	חינוך והכשרה להוראה
-	25	56	92	117	אמנות, אומנויות ואמנות שימושית
-	-	-	-	-	תכניות לימודים מיוחדות ושונות
8	408	405	867	1,283	מדעי החברה - סך הכל
8	294	256	554	856	מדעי החברה
-	114	149	313	427	עסקים ומדעי הניהול
1	32	15	55	88	משפטים
18	546	32	65	629	רפואה ומקצועות עזר רפואיים - סך הכל
12	496	3	3	511	רפואה
6	50	29	62	118	מקצועות עזר רפואיים
122	92	430	797	1,011	מדעי הטבע ומתמטיקה - סך הכל
14	13	25	51	78	מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב
26	20	394	722	768	מדעים פיזיקליים
82	59	11	24	165	מדעים ביולוגיים
9	25	..	6	40	חקלאות
23	37	103	316	376	הנדסה ואדריכלות
266	1,517	670	1,260	3,050	אוניברסיטאות - סך הכל
85	496	135	241	829	מדעי הרוח - סך הכל
59	384	114	182	625	מדעי הרוח הכלליים
22	50	15	32	104	שפות, ספרות ולימודים רגיונליים
4	54	3	11	76	חינוך והכשרה להוראה
-	8	3	16	24	אמנות, אומנויות ואמנות שימושית
-	-	-	-	-	תכניות לימודים מיוחדות ושונות
8	292	43	65	365	מדעי החברה - סך הכל
8	209	41	62	279	מדעי החברה
-	83	..	3	86	עסקים ומדעי הניהול
1	31	3	7	39	משפטים
18	546	6	24	588	רפואה ומקצועות עזר רפואיים - סך הכל
12	496	3	3	511	רפואה
6	50	3	21	77	מקצועות עזר רפואיים
122	92	413	765	979	מדעי הטבע ומתמטיקה - סך הכל
14	13	8	19	46	מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב
26	20	394	722	768	מדעים פיזיקליים
82	59	11	24	165	מדעים ביולוגיים
9	25	..	6	40	חקלאות
23	35	68	152	210	הנדסה ואדריכלות
-	144	505	1,165	1,309	מכללות אקדמיות - סך הכל
-	25	53	78	103	מדעי הרוח - סך הכל
-	6	-	2	8	מדעי הרוח הכלליים
-	..	-	-	..	חינוך והכשרה להוראה
-	17	53	76	93	אמנות, אומנויות ואמנות שימושית
-	116	362	802	918	מדעי החברה - סך הכל
-	85	215	492	577	מדעי החברה
-	31	147	310	341	עסקים ומדעי הניהול
-	1	12	48	49	משפטים
-	-	26	41	41	מקצועות עזר רפואיים
-	-	17	32	32	מדעי הטבע ומתמטיקה - סך הכל
-	-	17	32	32	מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב
-	-	-	-	-	מדעים ביולוגיים
-	2	35	164	166	הנדסה ואדריכלות
-	4	30	104	108	מכללות אקדמיות לחינוך - סך הכל
-	4	30	104	108	מדעי הרוח - סך הכל
-	4	30	104	108	חינוך והכשרה להוראה

9. ב. נתוני תמונת המצב כפי שדיווחו המוסדות הרלוונטיים בישראל

(i) פוסטדוקים – נתוני תשע"ו⁷⁰:

אוניברסיטה	סה"כ פוסט-דוקטורנטים	ישראלים	בינלאומיים (סה"כ)	סין והודו (מתוך סין והודו הבינלאומיים) ⁷¹	% סין והודו מסך הבינלאומיים
תל-אביב	336	223	113	47	42%
טכניון	290	107	183	104	57%
העברית	580	260	268	130	49%
ויצמן	375	200	253	113	45%
בר-אילן	123	75	48	20	42%
בן-גוריון	291	161	130	83	64%
חיפה	132	84	48	14	29%
הפתוחה	13	11	6	4	67%
סה"כ	2140	1121	1019	515	51%

(ii) כלל הסטודנטים הבינלאומיים

אוניברסיטת תל-אביב

המוסד העביר את נתוני סה"כ הסטודנטים לפי סוג תכנית. ההערכות לגבי החלוקה בין יהודים לכללים הינן הערכות גסות שנבנו יחד עם ראש ביה"ס הבינלאומי שם:

הנתונים אינם כוללים סטודנטים בינלאומיים הלומדים בעברית; כמו כן אינם כוללים חוקרים אורחים וסטודנטים לתקופות קצרות שלא במסגרת קורסי קיץ, study abroad או חילופי סטודנטים.

הנתונים הם לתקופה יוני 2015 – יוני 2016

מחקר	יהודים	כלליים	סה"כ	אחוזים
מחקר	88	165	253	12%
לימודים מלאים	655	245	900	42%
חוויה אקדמית	575	391	965	46%
סה"כ	1317	801	2,118	
אחוזים	62%	38%		

מטרה עיקרית

⁷⁰ פרט לאוני' חיפה ות"א שם הנתונים הם מתשע"ה
⁷¹ לא כולם כמובן מלגאי ות"ת

--	--	--	--	--

- בתוך "מחקר": 113 פוסטדוקים, 100 דוקטורנטים ו-40 סטודנטים למאסטר עם תיזה
- בתוך "לימודים מלאים": 260 לתואר ראשון מלא (מתוכם 60 בתכניות מתוקצבות במוזיקה והשאר ב Liberal arts החוץ תקציבית), 560 לתואר שני מלא ללא תיזה (מתוכם 260 לרפואה בתכנית סאקלר), 80 למכינה קדם אקדמית.
- בתוך "חוויה אקדמית": כ-450 לקורסי קיץ

האוניברסיטה העברית

המוסד העביר את נתוני סה"כ הסטודנטים לפי סוג תכנית ונתן – לגבי הסטודנטי מבביה"ס הבנ"ל רוטברג הערכות לגבי החלוקה בין יהודים לכלליים. לגבי הסטודנטים שמחוץ לרוטברג – הערכנו חלוקה בין יהודים לכלליים דומה לקבוצה המקבילה שבתוך רוטברג.

יש לזכור כי המכינה של האוניברסיטה העברית כוללת גם סטודנטים רבים ממזרח ירושלים הנספרים כאן⁷².

מחקר	יהודים	כלליים	סה"כ	אחוזים
מחקר	128	440	568	22%
לימודים מלאים	360	332	692	27%
חוויה אקדמית	503	771	1274	50%
סה"כ	992	1543	2,534	
אחוזים	39%	61%		

מטרה עיקרית

- בתוך "מחקר": 268 פוסטדוקים, 258 דוקטורנטים ו-42 סטודנטים למאסטר עם תיזה (רוב הסטודנטים למחקר נמצאים מחוץ לבי"ס רוטברג)
- בתוך "לימודים מלאים": 97 לתואר ראשון מלא (כולם בתכניות רגילות של האוניברסיטה), 245 לתואר שני מלא ללא תיזה, 350 למכינה קדם אקדמית.
- בתוך "חוויה אקדמית": כ-205 לקורסי קיץ

מכון ויצמן למדע

המוסד העביר את נתוני סה"כ הסטודנטים לפי סוג תכנית והערכות לגבי החלוקה בין יהודים לכלליים נעשו מתוך הנחות סבירות ונתוני ארצות המוצא של הפוסטדוקים.

מחקר	יהודים	כלליים	סה"כ	אחוזים
מחקר	82	297	379	100%
לימודים מלאים			0	
חוויה אקדמית			0	
סה"כ	82	297	379	
אחוזים	22%	78%		

מתוך אלו:

- 253 פוסטדוקים: 83 מהודו, 30 מסין, 109 מאירופה, 10 מארה"ב וקנדה והשאר מאמריקה הלטינית אפריקה ואסיה
- 16 תלמידים לתואר שני (שנה א' + שנה ב') במסלול המחקרי הרגיל (עם תזה)

⁷² היו כ-70 כאלו בשנה"ל 2014/2015.

- 70 תלמידים לתואר שלישי
- 41 תלמידים אורחים

הטכניון

המוסד העביר את נתוני סה"כ הסטודנטים לפי סוג תכנית, וההערכות לגבי החלוקה בין יהודים לכלליים נעשו לפי הערכות ראש ב"הס הבינלאומי

אחוזים	סה"כ	כלליים	יהודים		מטרה עיקרית
34%	372	372	0	מחקר	
24%	264	212	52	לימודים מלאים	
42%	456	362	94	חוויה אקדמית	
	1,092	946	146	סה"כ	
		87%	13%	אחוזים	

- בתוך "מחקר": 183 פוסטדוקים, 109 דוקטורנטים (מהם 35 אורחים) ו-80 סטודנטים למאסטר עם תזה (מתוכם 38 אורחים)
- בתוך "לימודים מלאים": 200 סטודנטים לתואר ראשון מלא ו-54 למכינה קדם אקדמית. יש רק 10 סטודנטים לתואר שני ללא תיזה אשר רשומים בתכניות רגילות של הטכניון ובתכנית ה-Startup MBA.
- בתוך "חוויה אקדמית" יש כ-260 סטודנטים לקורסי קיץ וכמה עשרות המגיעים דרך תכנית NEUBAUER ל study abroad.

אוניברסיטת חיפה

המוסד העביר את נתוני סה"כ הסטודנטים לפי סוג תכנית, וההערכות לגבי החלוקה בין יהודים לכלליים נעשו יחד עם ראשי הבי"ס הבינלאומי – האקדמי והאדמיניסטרטיבי.

אחוזים	סה"כ	כלליים	יהודים		מטרה עיקרית
16%	130	92	38	מחקר	
15%	125	54	71	לימודים מלאים	
69%	578	291	288	חוויה אקדמית	
	833	437	396	סה"כ	
		52%	48%	אחוזים	

- בתוך "מחקר" יש 48 פוסטדוקים, 48 דוקטורנטים ו-34 סטודנטים למאסטר עם תזה
- בתוך "לימודים מלאים" 116 סטודנטים לתואר שני ללא תיזה מלא (מתוכם כ-30 בתכנות בעברית) והשאר לתואר ראשון מלא
- בתוך "חוויה אקדמית", כ-300 בקורסי קיץ

אוניברסיטת בן-גוריון

המוסד העביר את נתוני סה"כ הסטודנטים לפי סוג תכנית, וההערכות לגבי החלוקה בין יהודים לכלליים נעשו יחד עם ראש ב"הס הבינלאומי.

מחקר	יהודים	כלליים	סה"כ	אחוזים
מחקר	74	239	313	44%
לימודים מלאים	67	62	128	18%
חווייה אקדמית	139	139	277	39%
סה"כ	279	439	718	
אחוזים	39%	61%		

מטרה עיקרית

- בתוך "מחקר" יש 130 פוסטדוקים, 96 דוקטורנטים ו-87 סטודנטים למאסטר עם תזה (בתכניות הרגילות המתוקצבות של בן-גוריון)
- בתוך "לימודים מלאים" יש כ-5 לתואר ראשון מלא (בתכניות רגילות), וכמעט כל השאר (כ-120) הם סטודנטים לתואר שני 4-שנתי ברפואה בינלאומית (חוץ תקציבי)
- בתוך "חווייה אקדמית" כמעט מחצית (124 סטודנטים) הם בקורסי קיץ

אוניברסיטת בר-אילן

באוניברסיטת בר-אילן ניתנו הנתונים בפילוח המבוקש, מאחר שיש להם רישום של סטודנטים לפי יהודים וכלליים. להלן הנתונים:

מחקר	יהודים	כלליים	סה"כ	אחוזים
מחקר	87	105	192	24%
לימודים מלאים	464	21	585	61%
חווייה אקדמית	115	0	115	15%
סה"כ	666	126	792	
אחוזים	84%	16%		

מטרה עיקרית

- בתוך "מחקר" יש 48 פוסטדוקים (בעיקר במדעי החיים), 69 דוקטורנטים (בעיקר ביהדות) ו-75 סטודנטים למאסטר עם תזה (גם בעיקר בפקולטה ליהדות)
- בתוך "לימודים מלאים" יש 262 סטודנטים לתואר שני מלא ללא תזה (מתוכים כ-30 הם במנהע"ס תכנית חוץ תקציבית), 91 סטודנטים לתואר ראשון מלא (בעיקר בפקולטה ליהדות) ו-132 סטודנטים יהודים במכינה קדם-אקדמית
- בתוך "חווייה אקדמית" יש בעיקר סטודנטים ל study abroad וגם 16 סטודנטים בקורסי קיץ.

המרכז הבינתחומי

במרכז הבינתחומי יש מעקב לגבי אילו מהסטודנטים יהודים ולכן קיימים נתונים בפילוחים המבוקשים. עם זאת עד כה נמסרו מהמוסד נתונים חלקיים וחסרים נתונים לגבי סטודנטים בינלאומיים למחקר.

הנתונים שניתנו ל"לימודים מלאים" הם של סך הסטודנטים הלומדים בתכניות הבינלאומיות והמוסד העריך כי 20% מהיהודים הם ישראלים. עם זאת הוא גם ציין כי חלק ניכר מהם הוא יהודים אשר בהמשך עושים עלייה ומקבלים אזרחות.

הנתונים שנאספו הם של סטודנטים הפעילים במערכת ואינם כוללים את אלו שיקבלו במאי 2016 את התואר גם אם הם עוד לומדים בפועל.

מחקר	יהודים	כלליים	סה"כ	אחוזים
	N/A	N/A	N/A	0%
לימודים מלאים	1312	105	1417	88%
חוויה אקדמית	180	5	185	10%
סה"כ	1492	110	1,602	
אחוזים	93%	7%		

מטרה עיקרית

- בתוך "לימודים מלאים" יש בעיקר תואר ראשון מלא באנגלית (1,100 סטודנטים) וכן תואר שני ללא תיזה מלא (317 סטודנטים)
- בתוך "חוויה אקדמית" יש בעיקר קורסי קיץ (164 סטודנטים) וקצת ב study abroad (21 סטודנטים).

9. ג. נתוני סטודנטים שהגיעו מסין ומהודו דרך תכנית ות"ת

קורסי קיץ:

מוסד	תכנית	סטודנטים מס' בתשע"ג	סטודנטים מס' בתשע"ד	סטודנטים מס' בתשע"ה	סה"כ
הטכניון	מתמטיקה	24	13	13	50
הטכניון	הנדסת חלל ומכונות	55	19	15	89
הטכניון	הנדסת חשמל	38	29	38	105
אוניברסיטה העברית	אולפן עברית	40	31	25	96
אוניברסיטת תל אביב	יזמות	7	36	32	75
אוניברסיטת בן גוריון	לימודי מדבר	18	25	24	67
הטכניון	כימיה והנדסה אזרחית		11	33	44
אוניברסיטת תל אביב	אבטחת מידע		13	18	31
האוניברסיטה העברית	הנדסה גנטית		11	22	33
אוניברסיטת בן גוריון	מערכות רפואה עולמיות		13	23	36
מס' סטודנטים מסין		170	169	186	525
מס' סטודנטים מהודו		12	32	57	101
סה"כ		182	201	243	626

סטודנטים לתואר ראשון או שני

מוסד	תכנית	מלגות שחולקו בתשע"ד	מלגות שחולקו בתשע"ה	סה"כ
הטכניון	תואר ראשון - הנדסה אזרחית	11	31	42
אוניברסיטת בן גוריון	תואר שני - לימודי מדבר	5	15	20
אוניברסיטת בר אילן	תואר שני - מנהל עסקים בינלאומי	6	12	18

15	15	--	תואר ראשון - הנדסת חשמל ואלקטרוניקה	אוניברסיטת ת"א
7	7	--	תואר שני - ארכיאולוגיה של ארץ התנ"ך	אוניברסיטת ת"א
0	--	--	תואר שני - כימיה	הטכניון
12	12	--	תואר שני - אסלאם ומזרח תיכון	האוניברסיטה העברית
102	81	21		מס' סטודנטים מסין
12	11	1		מס' סטודנטים מהודו
114	92	22		סה"כ

פוסט-דוקטורנטים

אוניברסיטה	אוניברסיטת בר אילן	אוניברסיטת תל-אביב	הטכניון	אוניברסיטת בן-גוריון	אוניברסיטת חיפה	האוניברסיטה העברית	מכון ויצמן למדע	סה"כ מלגות לסינים	סה"כ מלגות להודים	סה"כ מלגות שחולקו לשנה זו	
2	0	2	4	14	7	16	16	10	51	61	תשע"ג
0	4	10	11	13	11	21	21	17	74	91	תשע"ד
1	5	12	14	18	8	26	15	22	77	99	תשע"ה
0	6	7	8	9	0	7	8	6	39	45	תשע"ו
0	6	7	10	7	4	5	6	8	37	45	תשע"ז
3	21	38	47	61	30	75	66	63	278	341	סה"כ

9.ד. תונית נייודות ארסמוס מונדוס וארסמוס+

הנתונים נאספו ע"י משרד ארסמוס+ בישראל

ארסמוס מונדוס (2007-2013)

מישראל לאירופה:

Year	Undergraduate	Masters	Doctorate	Post-doctorate	Staff	TOTAL
2007	36	26	1	0	6	69
2008	36	22	0	0	4	62
2009	42	12	3	1	9	67
2010	29	20	9	4	8	70
2011*	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2012**	74	43	29	17	34	197
2013**	54	18	15	7	18	112
TOTAL	271	141	57	29	79	577

** מספרים משוערים המתבססים על הצעות שזכו ולא על הביצוע בפועל

מאירופה לישראל:

<u>שנה</u>	<u>סה"כ סטודנטים וסגל</u>
2009	7
2010	20
2012	52
2013	48
Total	127

במסגרת ארסמוס מונדוס היתה גם האופציה ליצור תואר משותף לכמה מוסדות. 3 מוסדות ישראלים לקחו בכך חלק, ובמסגרת זו בשנים 2007-2014, 117 ישראלים קבלו מלגות ללמוד / ללמד לפי הפירוט הבא: 60 תלמידי מאסטר, 1 תלמיד דוקטורט ו-56 מרצים

ארסמוס+ (2015-2017):

נתונים לניידות בהם זכו המוסדות הישראלים ליישום בשנתיים מיוני 2015 ועד 1.6.17⁷³:

	Incoming (from Israel to EU)	Outgoing (from EU to Israel)	Total:
Learner	644	194	838
Staff	532	275	807
Total:	1,176	469	1,645

התפלגות אותם 1,645 יוצאים ונכנסים לפי מדינות אירופה השותפות היא:

מס' המשתתפים (סטודנטים ומרצים)	מס' מוסדות במדינה משתתפים מול ישראל	מדינה
334	22	Germany
187	11	Poland
110	8	Romania
99	4	Spain
96	9	Hungary
85	5	Czech Republic
80	9	Italy

⁷³ למעשה בשל עיכובים בקבלת תשובות הזכייה, המוסדות החלו ליישם את הניידות רק בסמסטר השני של תשע"ו (כלומר מפברואר 2016)

69	6	Austria
68	4	Croatia
67	3	Netherlands
48	4	Lithuania
45	7	Greece
36	4	Belgium
31	8	Cyprus
31	4	United Kingdom
29	3	Bulgaria
29	3	Denmark
29	5	Finland
28	3	Ireland
25	3	Turkey
23	4	Estonia
21	3	Latvia
15	3	Slovenia
13	1	Malta
12	1	Slovakia
8	2	Iceland
8	1	Luxembourg
6	1	Portugal
5	1	France
4	1	Liechtenstein
4	1	Sweden
1,645	144	סה"כ

9.ה. נתוני סטודנטים אקדמיים המגיעים לישראל דרך מסע (2014/2015)

- **Study Abroad programs** – 621 participants
- **Mechina** - 507 participants:
 - **programs in Russian** – 263 participants
 - **programs in French** – 151 participants
 - **Generic programs** – 93 participants
- **Full MA programs** – 161 participants
- **Full BA programs** – 125 participants
- **Academic Gap Year** – 90 participants (in universities only – not including other gap programs that bare academic credits)

Total - 1,504 Masa Israel participants on academic programs in 2014/15

A QUICK LOOK AT
Global Mobility Trends

GROWTH OF INTERNATIONAL STUDENTS

2025
8 million students
projected

Source: OECD Education at a Glance, 2014

HOST DESTINATIONS, 2001 & 2014

2001
2.1 million students

2014
4.5 million students

Source: Project Atlas, 2015

GLOBAL INTERNATIONAL EDUCATION BALANCE BY REGION

Source: Project Atlas and UNESCO, 2012

INTERNATIONAL STUDENTS AS PERCENTAGE OF TOTAL HIGHER EDUCATION

Source: Project Atlas, 2015

IN-BOUND STUDENTS IN SELECT COUNTRIES

	2013	2014	% change
United States	886,052	974,926	+10.0%
United Kingdom	481,050	493,570	+2.6%
China	356,499	377,054	+5.8%
Germany	282,201	301,350	+6.8%
France	295,092	298,902	+1.3%
Australia	247,093	269,752	+9.2%
Canada	237,635	268,659	+13.1%
Japan	135,519	139,185	+2.7%
Netherlands	87,073	90,389	+3.8%
New Zealand	41,609	46,659	+12.1%
Denmark	32,960	32,076	-2.7%
Norway	23,732	25,660	+8.1%
Mexico	11,809	12,789	+8.3%

Source: Project Atlas, 2015

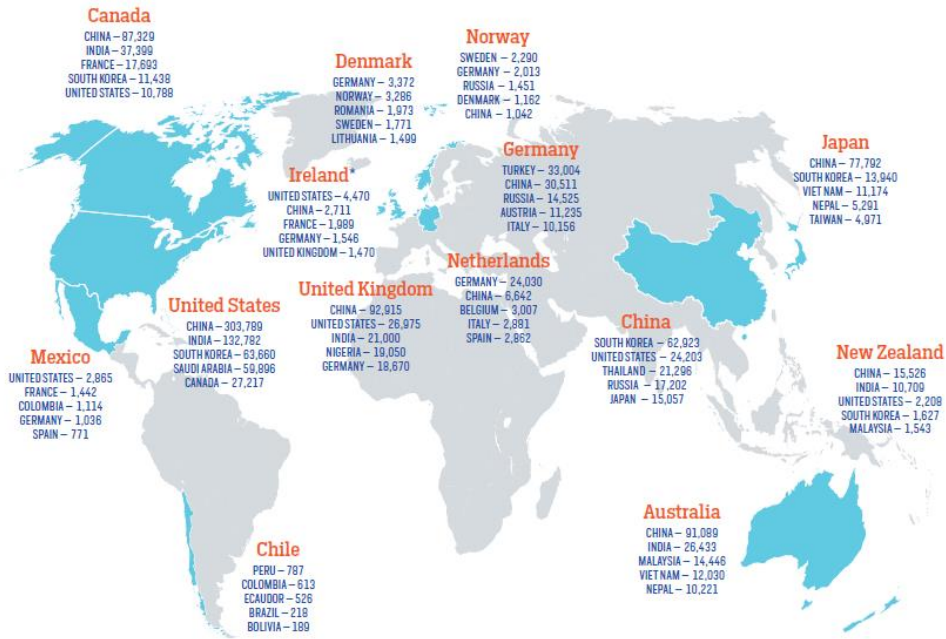
ACADEMIC LEVELS & DEGREE TYPES OF IN-BOUND STUDENTS

Source: Project Atlas, 2015

Figures in this report reflect the most recent year for which data were available at the time of publication.

WWW.IIE.ORG / ProjectAtlas

LEADING PLACES OF ORIGIN OF INTERNATIONAL STUDENTS BY HOST COUNTRY, 2014

*Ireland data represents full-time enrollments only.

Source: Project Atlas, 2015

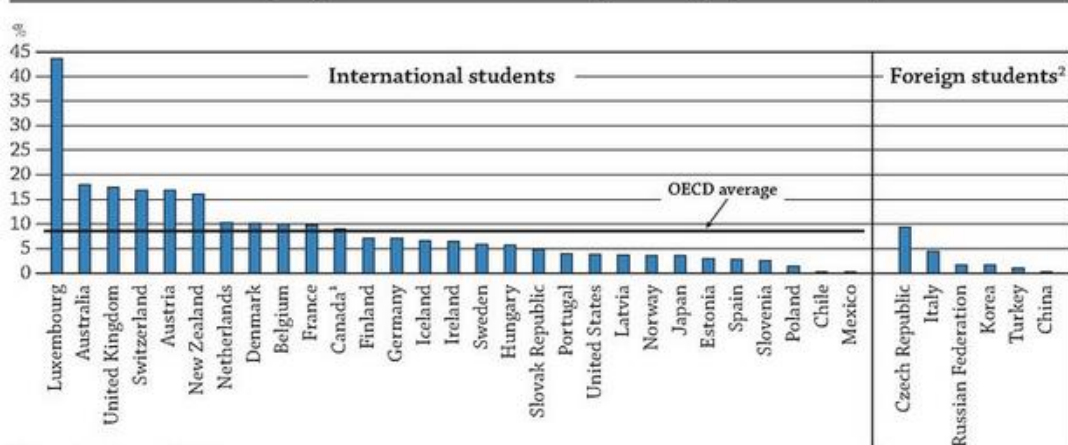
i. סטודנטים בינלאומיים כאחוז מסך התלמידים בהשכלה גבוהה במדינות OECD שונות (כל התארים)

ההגדרה לסטודנטים בינלאומיים (international students) היא סטודנטים שעזבו את ארץ המוצא שלהם למטרת לימודים (ארץ מוצא = ארץ המגורים או ארץ בה נעשו הלימודים הקודמים)

ממוצע ה-OECD הוא 9%

Chart C4.1. Student mobility in tertiary education (2013)

International or foreign student enrolments as a percentage of total tertiary education

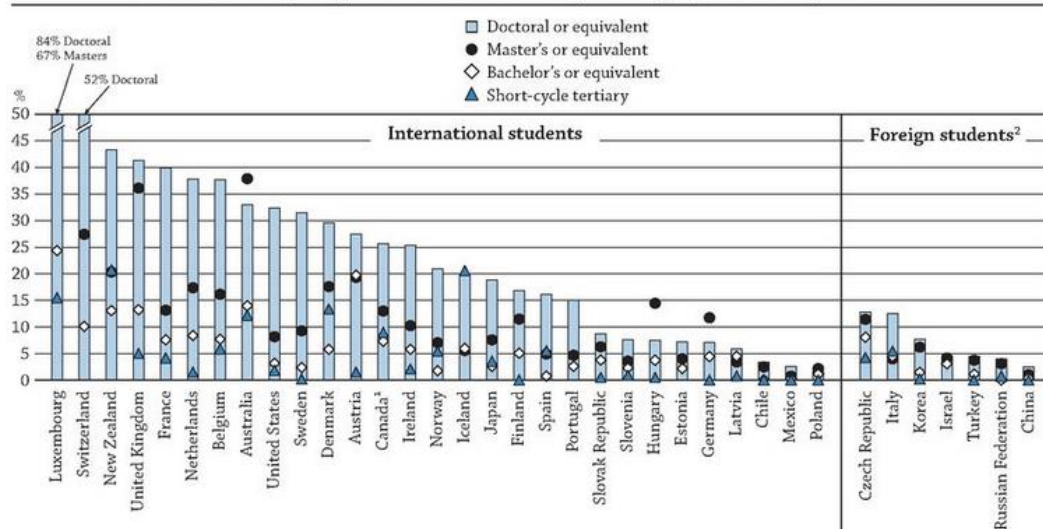
* ב-6 המדינות שבצד ימין של הגרף הנתונים הם לסטודנטים זרים (foreign students) - לפי ארץ האזרחות שלהם, ולכן אינם ברי השוואה לנתונים של שאר המדינות המתייחסים לסטודנטים בינלאומיים.

ii. סטודנטים בינלאומיים כאחוז מסך התלמידים בהשכלה גבוהה במדינות OECD שונות - לפי תואר:

הממוצע על כל מדינות ה-OECD: לדוקטורט 24%, למאסטר 14%, לתואר ראשון 6%

Chart C4.2. Student mobility in tertiary education, by ISCED level (2013)

International or foreign student enrolments as a percentage of total tertiary education

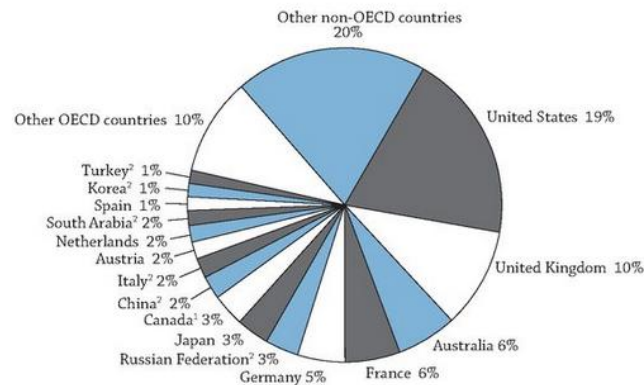

* ב-6 המדינות שבצד ימין של הגרף הנתונים הם לסטודנטים זרים (foreign students) - לפי ארץ האזרחות שלהם, ולכן אינם ברי השוואה לנתונים של שאר המדינות המתייחסים לסטודנטים בינלאומיים.

iii. התפלגות עולמית לפי ארצות יעד

Chart C4.3. Distribution of foreign and international students in tertiary education, by country of destination (2013)

Percentage of foreign and international tertiary students reported to the OECD who are enrolled in each country of destination

1. Year of reference 2012.

2. Data refer to foreign instead of international students.

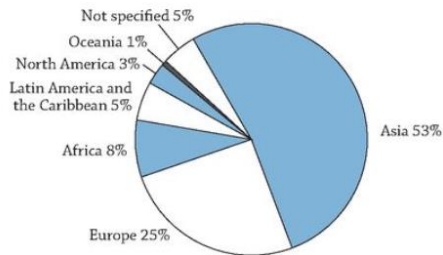
Source: OECD, Table C4.4, and Table C4.6, available on line. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/886933284267>

i. התפלגות עולמית לפי ארצות מוצא

Chart C4.4. Distribution of foreign and international students in tertiary education, by region of origin (2013)

Percentage of foreign and international tertiary students enrolled worldwide

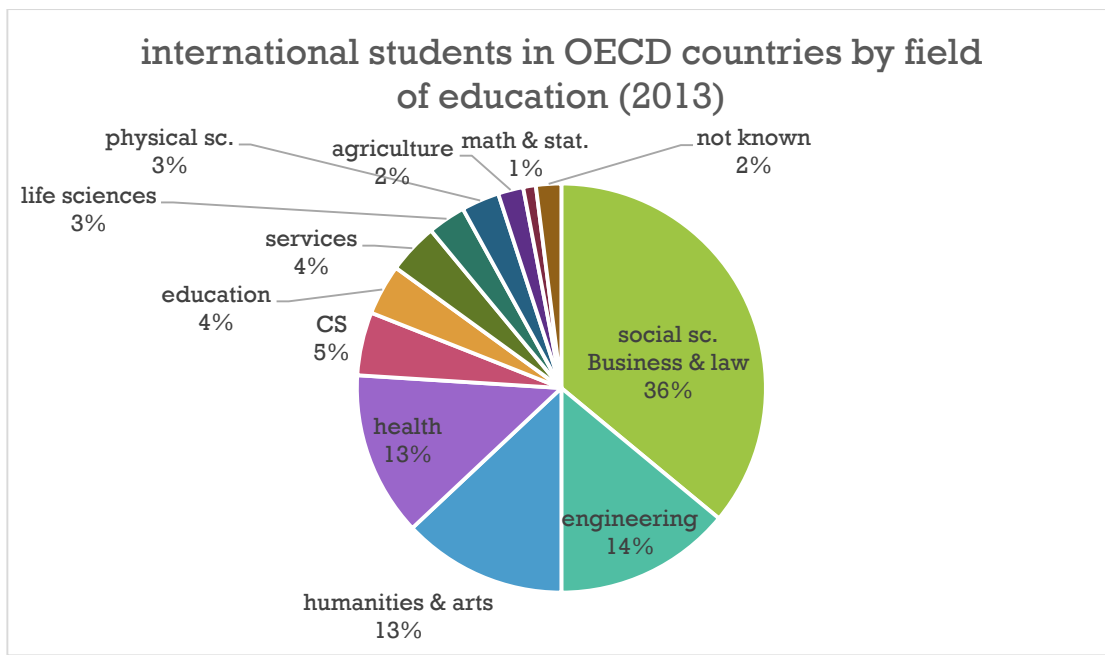

Source: OECD, Table C4.3. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

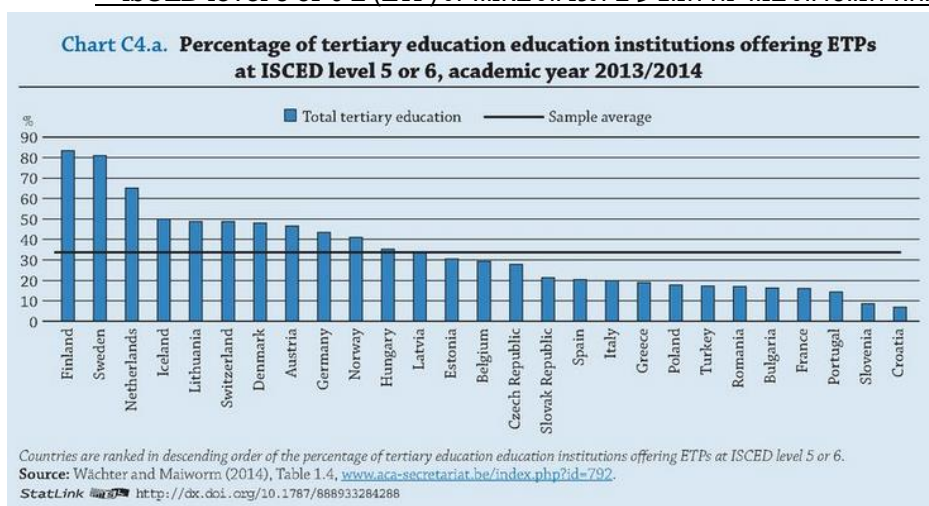
מתוך ה-53% שמגיעים מאסיה: 21% הם מסין, 5% מהודו, 3% מקוריאה, 2% מערב הסעודית, 1% מאינדונזיה.

מתוך ה-25% מאירופה: 3.8% מגרמניה, 2.3% מצרפת, 1.5% מאיטליה.

ii. התפלגות לפי תחום לימודים – ממוצע ה OECD

74 אחוז המוסדות במדינה המציעים תכניות באנגלית (ETP) ב ISCED level 5 or 6 .iii

מדיניות שכר לימוד במדינות שונות – סטודנטים מקומיים לעומת בינלאומיים .iv

⁷⁴ כולל השכלה על תיכונית עד וכולל רמת התואר האקדמי הראשון

Table C4.a. Differentiation in tuition fees between domestic and international students

Tuition fee structure	OECD and other G20 countries
Different tuition fees for international students than for domestic students	Australia, ¹ Austria, ² Belgium, ^{2,3} Canada, Chile, the Czech Republic, ² Denmark, ² Estonia, ² Greece, Ireland, Luxembourg, the Netherlands, ² New Zealand, ⁴ Poland, ² the Russian Federation, Sweden, ⁵ Turkey, the United Kingdom, ² the United States. ⁶
Same tuition fees for international and domestic students	Brazil, Colombia, France, Germany, Hungary, Israel, Italy, Japan, ⁷ Korea, Mexico, ⁸ Portugal, Spain, Switzerland.
No tuition fees neither for international nor domestic students	Finland, Iceland, Norway, Slovak Republic, Slovenia. ⁹

1. International students (excepting students from New Zealand) are not eligible for government-subsidised places in Australia and therefore pay the full fee. While this typically results in international students having higher tuition fees than domestic students, who are usually given subsidised places, some domestic students in public universities and all students in independent-private universities are full-fee paying and pay the same tuition fees as international students.

2. For non-European Union or non-European Economic Area students. For the other EU countries for which information is missing, the EU regulation according to which international students from other EU countries are treated as domestic students with respect to tuition fee charges (European Commission, 2010) is relevant.

3. In Belgium (Flemish Community), for non-EEA students, the institutions have the autonomy to fix the amount of the tuition fee, except for some categories of students (for example, refugees, asylum seekers).

4. Except for students in advanced research programmes, or for students from Australia.

5. There are no tuition fees for national students in Sweden. Fees apply only for students from outside the EEA and Switzerland.

6. In public institutions, international students pay the same fees as domestic out-of-state students. However, since most domestic students are enrolled in-state, international students pay higher tuition fees than most domestic students, in practice. In private universities, the fees are the same for national and international students.

7. This information applies only to public institutions.

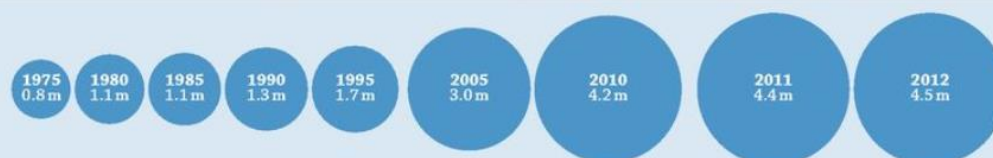
8. Some institutions charge higher tuition fees for international students.

9. No tuition fees in bachelor's and master's programmes for EU students and for citizens of countries outside the EU that signed bilateral or multilateral agreements on educational co-operation with Slovenia, and for students who are themselves, or their parents, residents of the Republic of Slovenia (residence for tax purposes); others pay the same tuition fees as part-time students. International students in doctoral programmes pay similar amounts of tuition fees as other students.

Source: OECD. Indicator B5. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

הגידול במס' הסטודנטים הבינלאומיים בעולם ע"פ השנים .v

Chart C4.b. Long-term growth in the number of students enrolled outside their country of citizenship (1975-2012)
Growth in internationalisation of tertiary education (in millions)

Data on foreign enrolment worldwide comes from both the OECD and the UNESCO Institute for Statistics (UIS). UIS provided the data on all countries for 1975-95 and most of the non-OECD countries for 2000, 2005, 2010, 2011 and 2012. The OECD provided the data on OECD countries and other non-OECD economies in 2000 and 2012. Both sources use similar definitions, thus making their combination possible. Missing data were imputed with the closest data reports to ensure that breaks in data coverage do not result in breaks in time series.

Source: OECD (2014a) *Education at a Glance 2014*.